ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

«ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΤΑΚ»

Έκθεση Αποτίμησης Προγράμματος

Αποτίμηση διαχείρισης από την ΓΓΕΤ των Δράσεων ΕΤΑΚ

ΑΤΛΑΝΤΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

INTRASOFT INTERNATIONAL

agilis statistics & informatics

Υπεύθυνος Έκθεσης: Αχιλλέας Μητσός

Ομάδα εμπλεκομένων στην αποτίμηση: Άγγελος Μαγκλής

« Τελική Έκθεση Αποτίμησης »

Αρ. Παραδοτέου	ΠΕ4
Αρ. Πακέτου Εργασίας	4
Συγγραφείς	Αχιλλέας Μητσός Άγγελος Μαγκλής
Όνομα Αρχείου:	Αποτίμηση διαχείρισης από την ΓΓΕΤ των Δράσεων ΕΤΑΚ
Ημερομηνία:	**Δεκέμβριος 2015**

Πίνακας Περιεχομένων

Executive Summary..... Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
1. Χρηματοδότηση Ε&ΤΑ μέσω των προγραμμάτων «Ανταγωνιστικότητα» 7
1.1 Εισαγωγή.....7
1.2 Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006 (Γ΄ΚΠΣ) 11
1.2.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ Ι).....13
1.3 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 - 2013.....16
1.3.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ-ΙΙ).....18
1.4 Το Πλαίσιο της Αποτίμησης.....20
2. Συνολική αξιολόγηση της συμβολής της ΓΓΕΤ.....22
2.1 Σχεδιασμός δράσεων.....22
2.2 Προγραμματισμός δράσεων.....23
2.3 Προκήρυξη δράσεων 24
2.4 Αξιολόγηση προτάσεων.....25
2.5 Απόφαση χρηματοδότησης 26
2.6 Υλοποίηση, διαχείριση προτάσεων.....26
2.7 Αποτίμηση αποτελεσμάτων.....26
3. Αξιολόγηση της συμβολής της ΓΓΕΤ στα πλαίσια των επιμέρους δράσεων.....27
3.1 Περιφερειακοί Πόλοι Ανάπτυξης.....27
3.2 Κοινοπραξίες.....33
3.3 Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών.....40
3.4 ΠΑΒΕΤ & ΠΑΒΕΤ-ΝΕ.....50
3.4.1 ΠΑΒΕΤ - Μη εγκεκριμένα.....53
3.5 ΠΡΑΞΕ - Φάση Β'.....58
3.6 Τεχνοκυψέλες/ Ελευθώ.....62
Επίλογος.....67

Επιτελική Σύνοψη

Η παρούσα έκθεση αξιολόγησης αφορά στην αποτίμηση των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Τεχνολογίας στη Διαχείριση των Δράσεων ΕΤΑΚ για την χρονική περίοδο 2000-2007.

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου «Μελέτες αποτίμησης δράσεων ΕΤΑΚ της ΓΓΕΤ 2000-2007» που υλοποιείται από την Ατλαντίς Συμβουλευτική Α.Ε., την Intrasoft International Α.Ε., και την Agilis Α.Ε. βάσει σχετικής σύμβασης μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Έρευνας & Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) και της εν λόγω ένωσης εταιριών.

Το έργο «Μελέτες αποτίμησης δράσεων ΕΤΑΚ της ΓΓΕΤ 2000-2007» περιλαμβάνει τις δράσεις ΕΤΑΚ εν ονόματι ΠΑΒΕΤ – ΠΑΒΕΤ ΝΕ, Ερευνητικές Κοινοπραξίες έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Περιφερειακούς Πόλους Καινοτομίας, ΠΡΑΞΕ-Φάση Β', Τεχνοκυψέλες-ΕΛΕΥΘΩ και CORALLIA και εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της πράξης «Μελέτες αποτίμησης Ερευνητικής Πολιτικής» και του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα».

Με στόχο να δοθούν απαντήσεις στο κατά πόσον η συμβολή ΤΓΓΕΤ, ήταν ουσιαστική και αποτελεσματική στο πλαίσιο των δράσεων ΕΤΑΚ, έχουν συγκεντρωθεί τα σχετικά στοιχεία και οι πληροφορίες αναφορικά με την ποιοτική και αποτελεσματική εκτέλεση των επί μέρους ενεργειών της. Οι υπηρεσίες της ΓΓΕΤ και των στελεχών της που αποτιμώνται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου παραδοτέου είναι αυτές του σχεδιασμού, της αξιολόγησης-ένταξης-παρακολούθησης-πιστοποίησης- πληρωμής των δικαιούχων των έργων, καθώς επίσης και της έρευνας για τον βαθμό ικανοποίησης των δικαιούχων από την αμεσότητα ανταπόκρισης των Υπηρεσιών της ΓΓΕΤ.

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας έχει καθοριστικό ρόλο σε όλα τα στάδια σχεδιασμού, υλοποίησης και διαχείρισης των δράσεων που χρηματοδοτούνται. Ωστόσο, η στόχευση των δράσεων, ο προσανατολισμός τους και τα γενικά τους χαρακτηριστικά βασίζονται σε ένα μείγμα πολιτικών, εθνικών και ευρωπαϊκών, και συνεπώς η ΓΓΕΤ δεν είναι αποκλειστικά υπεύθυνη για τον σχεδιασμό των δράσεων. Η γενική εικόνα ως προς την αποτίμηση του ρόλου της Υπηρεσίας και των στελεχών είναι αρκετά ικανοποιητική λαμβάνοντας υπόψη την κάθε επιμέρους δράση στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μελέτης. Ιδιαίτερα ξεχωρίζει η θετική αξιολόγηση των στελεχών της υπηρεσίας στην προθυμία εξυπηρέτησης των συμμετεχόντων στις επιμέρους δράσεις.

Ωστόσο, σημαντικές αποκλίσεις παρουσιάζονται συχνά ανάμεσα στον αρχικό προγραμματισμό των δράσεων και τη στιγμή της υλοποίησης, φαινόμενο που αποτελεί πολυδιάστατο πρόβλημα, που

σημειώνεται αρκετά συχνά και φαίνεται να εξαρτάται από την έλλειψη μακρόχρονου προγραμματισμού και από δημοσιονομικά και γραφειοκρατικά ζητήματα, γεγονός το οποίο καθιστά αναγκαίο τον μελλοντικό προγραμματισμό δράσεων με συγκεκριμένες ημερομηνίες προκηρύξεων.

Η ΓΓΕΤ προκύπτει ότι λειτούργησε θετικά ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο παρουσίασης των οδηγών εφαρμογής των δράσεων, μιας που οι συμμετέχοντες δηλώνουν αρκετά ικανοποιημένοι από το περιεχόμενό τους. Τα παράπονά τους εντοπίζονται κυρίως στη γραφειοκρατική εργασία που απαιτείται κατά την υποβολή των προτάσεων όπως και των ενδιάμεσων και τελικών παραδοτέων . Η απλοποίηση των διαδικασιών, η αυτοματοποίηση και η ηλεκτρονική συμπλήρωση των απαιτούμενων στοιχείων, ακόμη και των παραδοτέων θα συνεισέφερε στην αντιμετώπιση τεχνικών προβλημάτων και γενικότερα της υφιστάμενης πολυπλοκότητας.

Σχετικά με την αξιολόγηση των προτάσεων, δεν είναι λίγοι οι συμμετέχοντες που θεωρούν πως η επιλογή των αξιολογητών δεν είναι η κατάλληλη και πως θα πρέπει να τηρείται ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας όλων των χρηματοδοτούμενων προτάσεων που εγκρίνονται προς υλοποίηση. Αναφορικά με τα περιφερειακά προγράμματα και την ολοένα και αυξανόμενη σημασία τους, ο τρόπος ορισμού της περιφερειακότητας και η διεύρυνση της επιλεξιμότητας των έργων αυτής της κατηγορίας αποτελούν αντικείμενο που απαιτεί επίλυση με την διερεύνηση των επιλέξιμων κριτηρίων

Αναφορικά με την απόφαση χρηματοδότησης οι ταχύτερες αποφάσεις και η μείωση του χρόνου που μεσολαβεί μεταξύ της υποβολής των προτάσεων και της τελικής απόφασης χρηματοδότησης, είναι ένα σημείο που έχει αναφερθεί πολλές φορές από τους συμμετέχοντες. Η έγκυρη και άμεση ανταπόκριση όχι μόνο σε όσες προτάσεις χρηματοδοτούνται αλλά και στις μη εγκεκριμένες, σε συνδυασμό με την τεκμηρίωση των λόγων που οδήγησαν στην όποια απόφαση, θα συνέβαλε μελλοντικά σε μία πιο θετική εικόνα των υπηρεσιών της ΓΓΕΤ στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Στο στάδιο της υλοποίησης και της διαχείρισης των εγκεκριμένων έργων, η αποτίμηση των υπηρεσιών της ΓΓΕΤ ήταν περισσότερο θετική. Τα στελέχη της ΓΓΕΤ αξιολογούνται αρκετά πρόθυμα στο να παρέχουν τη μέγιστη δυνατή υποστήριξη στην υλοποίηση, στην υποβοήθηση και στην καθοδήγηση, όπου θεωρήθηκε χρήσιμη.

Επιπλέον, η υποχρέωση ανταπόκρισης των συμμετεχόντων σε αιτήματα αποτίμησης εκ μέρους της ΓΓΕΤ δεν υπήρξε υποχρεωτική δημιουργώντας σημαντικά εμπόδια στην υλοποίηση της παρούσας αποτίμησης. Γι’ αυτό σε μελλοντικές προκηρύξεις, θα μπορούσε να προβλέπεται με υποχρεωτική ρήτρα, η συμβολή όλων στην αποτίμηση των αποτελεσμάτων στοχεύοντας παράλληλα και στο πλαίσιο μίας

πολιτικής διάχυσης «βέλτιστων πρακτικών». Η ρήτρα θα μπορούσε να αφορά για παράδειγμα απόκλιση για τρία χρόνια από τα προγράμματα της Υπηρεσίας του Οργανισμού ο οποίος δεν θα συμμετάσχει σε άσκηση αποτίμησης.

1. Χρηματοδότηση Ε&ΤΑ μέσω των προγραμμάτων «Ανταγωνιστικότητα»

1.1 Εισαγωγή

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας & Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) έχει κεντρικό ρόλο στο υφιστάμενο σύστημα Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑ), δεδομένου ότι είναι υπεύθυνη για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της πολιτικής έρευνας στην Ελλάδα, καθώς και της διαχείρισης των δράσεων Έρευνας, Τεχνολογίας Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) που αποτιμώνται στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης αποτίμησης[1].

Το ελληνικό σύστημα ΕΤΑΚ, κατά την διάρκεια του 2000-2006 (περίοδος υλοποίησης των δράσεων που αποτιμώνται στην παρούσα μελέτη), χαρακτηριζόταν από τη διάθεση περιορισμένων και ευκαιριακών πόρων για Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, πολύ χαμηλότερων, ως ποσοστό επί του ΑΕΠ, για την Ελλάδα συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρώπης. Βασικό χαρακτηριστικό του ελληνικού ερευνητικού συστήματος αποτέλεσε και αποτελεί έως και σήμερα η υψηλή εξάρτησή του από χρηματοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, όσο και μέσω των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Πλαίσιο για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη της Ε.Ε. (σημερινό Η2020).

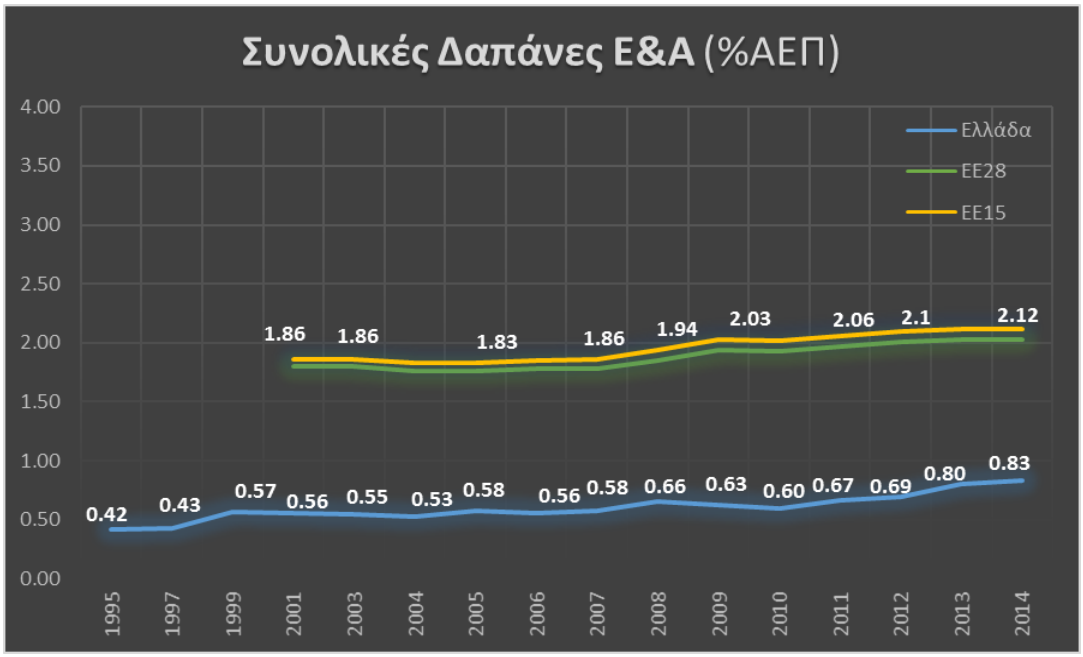

[1] Επισημαίνεται πως από το 2009 η ΓΓΕΤ υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (ΥΠΔΒΜΘ), ενώ προηγουμένως υπαγόταν στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

Το παραπάνω διάγραμμα απεικονίζει την εξέλιξη των δαπανών Έρευνας και Ανάπτυξης ως ποσοστό επί του ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας. Αν και οι συνολικές δαπάνες για την Έρευνα και Τεχνολογία σημείωσαν αύξηση κατά τη δεκαετία του 1990 (ανήλθαν από το 0,42% στο 0,57% του ΑΕΠ), τα επόμενα χρόνια παρέμειναν περίπου σταθερές με αποτέλεσμα να κυμαίνονται στο 0,56 % του ΑΕΠ έως το 2006. Όπως γίνεται αντιληπτό, το ποσοστό αυτό είναι πολύ μικρότερο συγκριτικά με το μέσο όρο των συνολικών δαπανών που αντιστοιχούν στο ΑΕΠ του συνόλου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εικόνα αυτή φαίνεται να συνεχίζεται μέχρι και σήμερα καθώς, σύμφωνα με τη Eurostat, η Ελλάδα ανήκει στην ομάδα των χωρών με το μικρότερο ποσό συνολικών δαπανών, το οποίο δε ξεπερνά το 0,9% του ΑΕΠ. Σημειώνεται πως η παρακάτω εικόνα αναφέρεται στην κατηγοριοποίηση των χωρών για το έτος 2013, διότι αποτελεί το έτος με τα περισσότερα διαθέσιμα στοιχεία στη βάση της Eurostat.

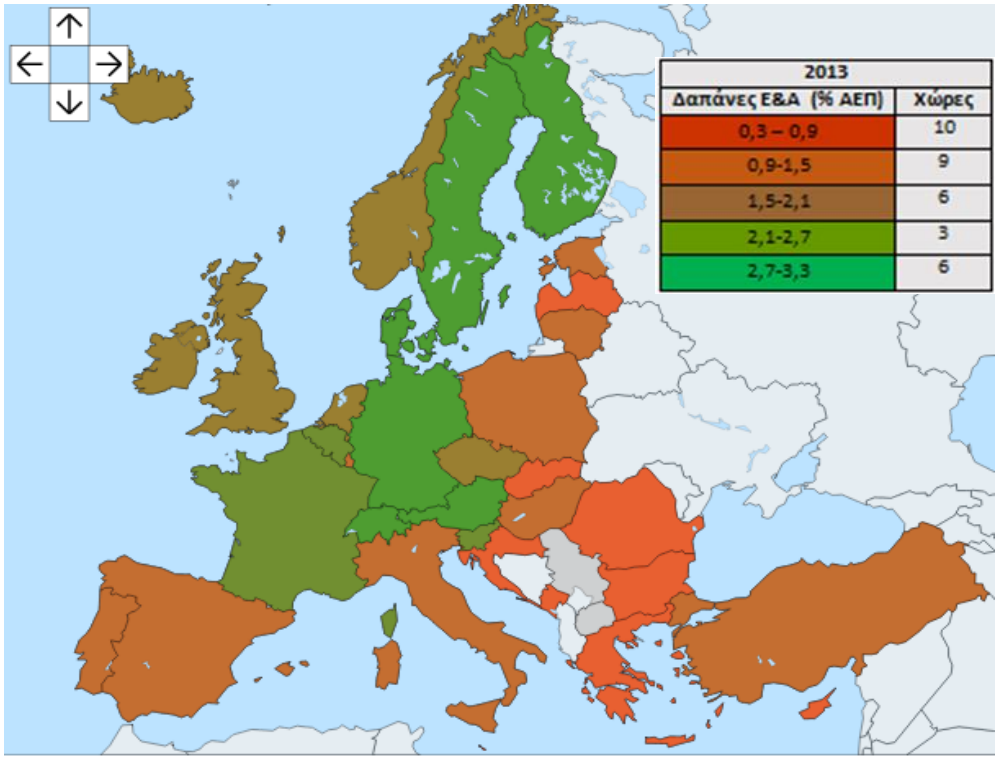

Συνεχίζοντας, η εξέλιξη του ύψους της Ακαθάριστης Εγχώριας Δαπάνης για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη (ΑΕΔΕΤΑ) που πραγματοποιήθηκε στον ελληνικό χώρο παρουσιάζεται παρακάτω. Οι δαπάνες καλύπτουν τη χρονική περίοδο από τη δεκαετία του ‘80 μέχρι και το τέλος του 2014, εκφράζονται σε εκατομμύρια ευρώ και κατηγοριοποιούνται στους τέσσερις βασικούς τομείς εκτέλεσης Έρευνας και Ανάπτυξης που υιοθετεί η Eurostat, ανάλογα με τους φορείς που εκτελούν δραστηριότητες Ε&Α και είναι οι εξής:

- **Τομέας επιχειρήσεων** (BES - Business Sector): περιλαμβάνει τις επιχειρήσεις, τους οργανισμούς και τα ιδρύματα, κύρια δραστηριότητα των οποίων είναι η παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών. Επιπλέον, ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τις δημόσιες επιχειρήσεις, ιδιωτικούς μη – κερδοσκοπικούς φορείς που παρέχουν υπηρεσίες σε επιχειρήσεις.
- **Κρατικός τομέας** (GOV - Government Sector): περιλαμβάνει φορείς με δραστηριότητες Ε&Α που εποπτεύονται από διάφορα Υπουργεία όπως: τα Ερευνητικά Κέντρα που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (π.χ. Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ, Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας), οι άλλοι Δημόσιοι Ερευνητικοί Φορείς (π.χ. η Ακαδημία Αθηνών, το Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών), οι Εφορείες Αρχαιοτήτων, τα Αρχαιολογικά Ινστιτούτα, τα Δημόσια Μουσεία, τα Δημόσια Νοσοκομεία, κ.α..
- **Τομέας τριτοβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης** (HES - Higher Education Sector): περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τα Ερευνητικά Πανεπιστημιακά Ινστιτούτα, τα Κέντρα Τεχνολογικής Έρευνας, τα αναγνωρισμένα από το Κράτος Ιδιωτικά ΙΕΚ, τα Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία, άλλες σχολές & ακαδημίες.
- **Τομέας ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων** (PNP - Private Non Profit Sector): περιλαμβάνει μη εμπορικά, ιδιωτικά μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που παρέχουν υπηρεσίες στους πολίτες, όπως επαγγελματικές και επιστημονικές ενώσεις, οι οργανισμοί παροχής βοήθειας, οι ανθρωπιστικές οργανώσεις, τα συνδικάτα, οι ενώσεις καταναλωτών, κ.α. (π.χ. το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής, το Ίδρυμα Λαμπράκη, η WWW Ελλάς, το Ινστιτούτο Θεραπείας & Περιβάλλοντος, κ.α.

Μέχρι και το 2000, το ελληνικό σύστημα έρευνας και τεχνολογίας, όπως προαναφέρθηκε, χαρακτηριζόταν από χαμηλή συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις ερευνητικές προσπάθειες της χώρας, καθώς και από τις συνολικές δαπάνες για την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη. Περίπου το 30% προερχόταν από τον ιδιωτικό τομέα ενώ το 70% προέρχεται από το δημόσιο (όπου συνυπολογίζεται η χρηματοδότηση από την Ε.Ε.) [2]. Ωστόσο, σημειώνεται πως το ποσοστό χρηματοδότησης από την Ε.Ε.

[2] Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (2012), "Ελληνικό Σύστημα Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας – Αναγκαιότητα αναδιάρθρωσης Ερευνητικού Ιστού – Ακολουθούμενη προσέγγιση". Ανακτήθηκε

κυμαίνεται στο 20% των συνολικών δαπανών για την έρευνα, το οποίο είναι από τα υψηλότερα ποσοστά σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε.

Το μεγαλύτερο μέρος της έρευνας στην Ελλάδα φαίνεται πως διεξάγεται, μέχρι το 2007 μέσω των Α.Ε.Ι., το οποίο αντιστοιχεί περίπου στο 50% της ΑΕΔΕΤΑ, ενώ τα δημόσια ερευνητικά κέντρα δαπανούν κατά μέσο όρο το 20% της ΑΕΔΕΤΑ[3]. Σημειώνεται ότι οι τάσεις τόσο της χαμηλής χρηματοδότησης της Ε&ΤΑ συνεχίστηκαν και μετά το 2007. Ωστόσο από το 2011, μέχρι και το τέλος του 2014, ο ιδιωτικός και κρατικός τομέας φαίνεται να αυξάνουν τα μερίδια της επιμέρους συμμετοχής τους στο σύνολο των δαπανών, όπως απεικονίζεται παρακάτω.

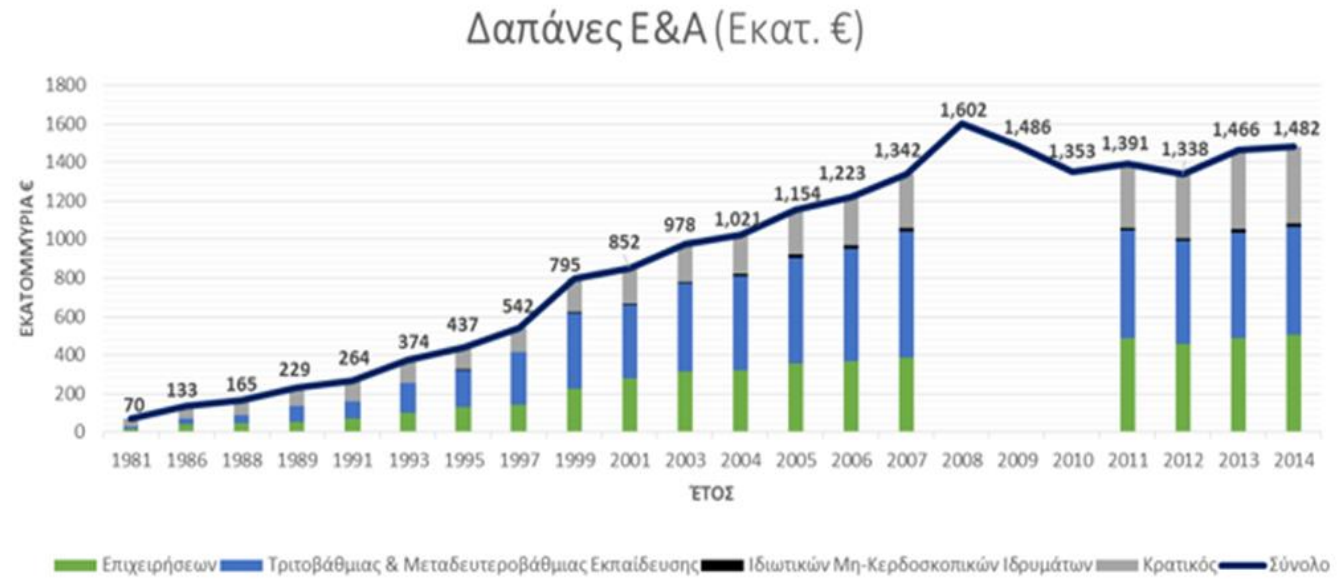

από: http://www.opengov.gr/ypepth/wp-content/uploads/downloads/2012/01/backgrounddoc_sygxonefseon_EK_301211_fin.pdf

[3] Πηγή: ΓΓΕΤ, στοιχεία 2007, εκτίμηση

1.2 Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006 (Γ΄ΚΠΣ) [4]

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006 (Γ΄ΚΠΣ) αποτέλεσε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα που ανταποκρινόταν στις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και στόχευε στην υλοποίηση έργων και παρεμβάσεων που ήταν καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη της χώρας σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το κείμενο του ΚΠΣ υπογράφηκε τον Νοέμβριο του 2000 (Ε2000 3405/28-11-2000) και αναθεωρήθηκε τον Δεκέμβριο του 2004 (Ε2004 2412/3-12-04), τον Δεκέμβριο του 2005 (Ε2005 4788 τελικό /12-12-05), καθώς και τον Δεκέμβριο του 2006 (Ε2006 6419 τελικό 7-12-06). Περιλάμβανε τα ακόλουθα:

- Τους άξονες προτεραιότητας για τη δράση των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων.
- Την συνοπτική περιγραφή των επιχειρησιακών προγραμμάτων με τους ειδικούς στόχους και τις προτεραιότητες που έχουν επιλεγεί.
- Το ενδεικτικό σχέδιο χρηματοδότησης που προσδιορίζει για κάθε άξονα και για κάθε έτος το ποσό των συνολικών κονδυλίων που προβλέπονται.
- Τις διατάξεις εφαρμογής του Γ΄ΚΠΣ.

Οι στόχοι - προτεραιότητες του ΚΠΣ 2000-2006, εστιάζονταν σε επενδύσεις στο φυσικό, ανθρώπινο και γνωστικό κεφάλαιο, παράγοντες ικανοί να συμβάλουν περισσότερο στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην εμβάθυνση της ανάπτυξης στην Ελλάδα. Στη στοχοθεσία του προγράμματος ενσωματώνονταν τα εξής:

1. Ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων και προώθηση της απασχόλησης.
2. Ανάπτυξη του συστήματος μεταφορών (οδικές, σιδηροδρομικές, αστικές μεταφορές, αερολιμένες, λιμένες, συνδυασμένες μεταφορές και εμπορευματικά κέντρα, ασφάλεια).
3. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη (περιλαμβάνει τους τομείς Μεταποίησης και Υπηρεσιών, Έρευνας και Τεχνολογίας, Τουρισμού, Ενέργειας – Φυσικών Πόρων).
4. Αγροτική ανάπτυξη και αλιεία.

[4] http://www.3kps.gr/
http://www.info3kps.gr/index.asp
http://www.3kps.antagonistikotita.gr/epan/site/Home/t_section

5. Ποιότητα ζωής (παρεμβάσεις που αφορούν στο περιβάλλον και στη φυσική κληρονομιά, στον πολιτισμό και στον τομέα της υγείας – πρόνοιας).
6. Κοινωνία της πληροφορίας (παρεμβάσεις που αφορούν τομείς όπως εκπαίδευση, πολιτισμό, δημόσια διοίκηση, υγεία και πρόνοια, περιβάλλον, απασχόληση, ψηφιακή οικονομία, επικοινωνίες).
7. Περιφερειακή ανάπτυξη (με στόχο την μείωση των αποκλίσεων ανάπτυξης μεταξύ των περιφερειών, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους και την αύξηση της απασχόλησης) .

Για την επίτευξη των στόχων του ΚΠΣ 2000-2006 καταρτίστηκαν και υλοποιούνται 25 Επιχειρησιακά Προγράμματα εκ των οποίων,

- τα 11 είναι Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και αφορούν εθνικές τομεακές πολιτικές,
- τα 13 είναι Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ), ένα για κάθε μία από τις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας και στα οποία έχει κατανεμηθεί το 1/3 περίπου των διαθέσιμων πιστώσεων για την περίοδο 2000-2006,
- και 1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική βοήθεια» που στόχο έχει να ενδυναμώσει, να στηρίξει και να βελτιώσει το σύστημα διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

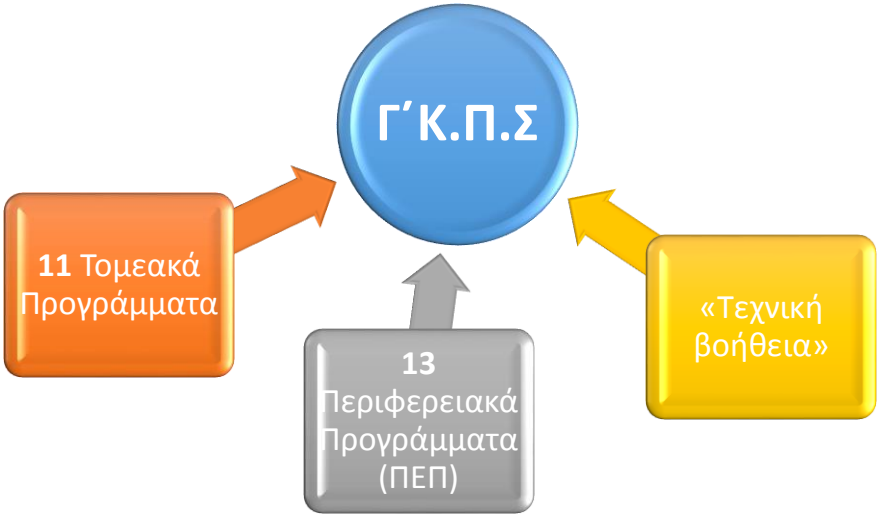

1.2.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ Ι)

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανταγωνιστικότητα" (ΕΠΑΝ) του Υπουργείου Ανάπτυξης εντάσσεται στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ' ΚΠΣ) 2000-2006, ως ένα από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Το ΕΠΑΝ περιλάμβανε μία δέσμη δράσεων και ενισχύσεων που έχουν ως στρατηγικό στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και την επίτευξη της κοινωνικής και οικονομικής σύγκλισης της χώρας μας με τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ΕΠΑΝ αποτελούσε τον κεντρικό κορμό της προσπάθειας για την ανάδειξη δραστηριοτήτων της νέας οικονομίας στην Ελλάδα, την εξεταζόμενη περίοδο. Το πρόγραμμα αρθρώνεται σε 9 άξονες προτεραιότητας και 42 μέτρα, στα οποία εντάσσονται δράσεις που αποτελούν εφαρμογή των αντίστοιχων πολιτικών στους τομείς παρέμβασης του προγράμματος.

Στο επίκεντρο των δράσεων του ΕΠΑΝ και στις στρατηγικές του κατευθύνσεις, εντοπίζονταν η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε τομείς όπως οι νέες τεχνολογίες, η απελευθερωμένη αγορά ενέργειας, το περιβάλλον, ο τουρισμός, σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού όπως οι νέοι, οι γυναίκες και τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά και η χρηματοδότηση δράσεων εκσυγχρονισμού των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη μεταποίηση, στον τουρισμό και στις υπηρεσίες.

Για την επίτευξη της στρατηγικής στοχοθεσίας του ΕΠΑΝ, δηλαδή της σύγκλισης της ανταγωνιστικότητας με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, είχαν τεθεί μία σειρά από ειδικοί στόχοι που ήταν οι ακόλουθοι:

- Ενίσχυση των ανταγωνιστικών ικανοτήτων των ήδη υφιστάμενων επιχειρήσεων και δημιουργία νέων που θα αξιοποιούν την καινοτομία και θα κάνουν χρήση νέων τεχνολογιών.
- Η ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η ενίσχυση του σχηματισμού νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων με βάση συνεκτικά τεχνικοοικονομικά δίκτυα.
- Η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Ελλάδα, οικοδομώντας παράλληλα και νέα πλεονεκτήματα.
- Η βελτίωση της συνεισφοράς της ενέργειας και των φυσικών πόρων ως εργαλεία αύξησης της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας, με ταυτόχρονο σεβασμό των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων της χώρας.

Η μεγάλη διαφοροποίηση του ΕΠΑΝ έναντι των προηγούμενων παρεμβάσεων (ΕΠΕΤ Ι-ΙΙ), ήταν η ένταξη των δράσεων που αφορούν την Ε&ΤΑ υπό την σκέπη ενός ενιαίου προγράμματος για τον χώρο του

παραγωγικού τομέα, με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των ενεργειών αλλά και τη δημιουργία ευρύτερων συνεργειών από τη δράση των εμπλεκόμενων φορέων.

Για την εξυπηρέτηση των στρατηγικών στόχων του ΕΠΑΝ, είχαν τεθεί οι παρακάτω προτεραιότητες πολιτικής στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογίας:

- Δημιουργία νέων δικτύων τεχνολογικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων.
- Ενθάρρυνση της εμπορικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας.
- Ενίσχυση των τεχνολογικών πάρκων και των ερευνητικών κέντρων.
- Ενδυνάμωση της συνεισφοράς των επιχειρήσεων στην ερευνητική προσπάθεια.
- Συνειδητοποίηση της ευεργετικής και κρίσιμης συνεισφοράς της τεχνολογίας στις οικονομικές επιδόσεις και στην ευημερία.

Ειδικότερα, στόχος των δράσεων που αναπτύχτηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος και της Ε&ΤΑ ήταν η δημιουργία νέων εταιρειών, τομέων και δραστηριοτήτων με βάση εφαρμογές πληροφορικής και επικοινωνιών. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην κινητοποίηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, μέσω της ανάπτυξης των κατάλληλων χρηματοπιστωτικών και θεσμικών μηχανισμών, όπως τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου και οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων.

Το Γ΄ ΚΠΣ, δηλαδή το τρίτο κατά σειρά οικονομικό "πακέτο" με το οποίο ενισχύθηκε η ελληνική οικονομία, ήταν το μεγαλύτερο αναπτυξιακό πρόγραμμα που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στόχο είχε την ενίσχυση των πολιτικών για την πραγματική σύγκλιση, την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας συγχρηματοδοτήθηκαν ανάλογα με την κατηγορία τους, από ένα από τα ακόλουθα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - ΕΤΠΑ**: συγχρηματοδότησε προγράμματα και έργα υποδομών και εξοπλισμού για την ενίσχυση των παραγωγικών επενδύσεων, των επενδύσεων στους τομείς Παιδείας - Υγείας, των ενεργειών σε κοινοτικό επίπεδο ιδίως για μεθοριακές περιοχές, των ενεργειών για την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη του ενδογενούς δυναμικού των περιφερειών, των προπαρασκευαστικών και συνοδευτικών μέτρων και των μέτρων αξιολόγησης.

2. **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - ΕΚΤ**: συγχρηματοδότησε ενέργειες για επαγγελματική εκπαίδευση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό, ενέργειες ενίσχυσης προσλήψεων σε θέσεις διαρκούς απασχόλησης, ενέργειες καινοτόμου χαρακτήρα για την ανάπτυξη της απασχόλησης και της επαγγελματικής κατάρτισης, ενέργειες που απευθύνονται στο προσωπικό των επιχειρήσεων, καθώς και ενέργειες επαγγελματικού προσανατολισμού και παροχής συμβουλών σε ανέργους.
3. **Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων - ΕΓΤΠΕ**: χρηματοδότησε την Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενίσχυσε την αγορά και προώθησε τις διαρθρωτικές αλλαγές στη γεωργία. Το ΕΓΤΠΕ διαιρείται σε δύο τμήματα : το Τμήμα Εγγυήσεων, που χρηματοδότησε τα μέτρα στήριξης των τιμών και τις επιστροφές κατά την εξαγωγή ώστε να εξασφαλισθούν σταθερές τιμές για τους γεωργούς και το Τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ/Π) που ενίσχυσε μέσω επιδοτήσεων την ορθολογική οργάνωση, τον εκσυγχρονισμό και τις διαρθρωτικές βελτιώσεις στη γεωργία.
4. **Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας - ΧΜΠΑ**: συγχρηματοδότησε ενέργειες για την ενίσχυση του τομέα της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης και εμπορίας των προϊόντων τους.

Στο Πρόγραμμα ΕΠΑΝ Ι αντιστοιχούσαν 6,05 δις €. Η κοινοτική συνεισφορά ύψους 1,98 δις € που διατέθηκε για το Πρόγραμμα προερχόταν από:

- Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης - 1,83 δις € - το οποίο συμβάλλει στην άμβλυνση των ανισοτήτων που υπάρχουν στην ανάπτυξη και το βιοτικό επίπεδο διαφόρων περιφερειών, καθώς και στη μείωση της καθυστέρησης των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο - 151 εκατ. € - το οποίο συμβάλλει στην ανάπτυξη της απασχόλησης μέσα από την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος, της απασχολησιμότητας, της ικανότητας προσαρμογής των εργαζομένων και της ισότητας των ευκαιριών, καθώς και της επένδυσης στους ανθρώπινους πόρους.
- Η εθνική δημόσια δαπάνη ανήλθε σε 1,04 δις € και η ιδιωτική χρηματοδότηση (συμμετοχή ωφελούμενων) σε 3,03 δις €.

Προϋπολογισμός ΕΠΑΝ

Συνολικό Κόστος :	**6.050.518.360 €**
Δημόσια Δαπάνη :	3.018.451.757 €
Κοινοτική Συμμετοχή :	1.977.451.933 €
Εθνική Συμμετοχή :	1.040.999.824 €
Ιδιωτική Συμμετοχή :	3.032.066.603 €

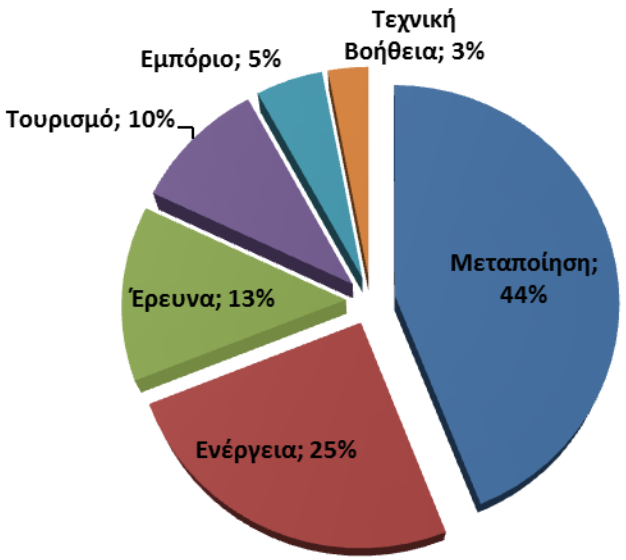

Σε ότι αφορά στον καταμερισμό των δαπανών στο ΕΠΑΝ, το 44% των κονδυλίων δόθηκε στον τομέα της μεταποίησης, το 25% στην ενέργεια, το 13% στην έρευνα, το 10% στον τουρισμό, το 5% στο εμπόριο και το 3% στη Τεχνική Βοήθεια του προγράμματος. Όσον αφορά τα είδη της δράσης που υποστηρίχθηκαν, το 70% των δαπανών δόθηκε για ενισχύσεις προγραμμάτων σε επιχειρήσεις, το 21% για δημιουργία υποδομών, το 6% σε ανθρώπινους πόρους και το 3% στην Τεχνική Βοήθεια.

Ο συνολικός προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων, αντιστοιχεί στο 110,2% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος. Το ύψος του προϋπολογισμού των συμβάσεων που έχουν υπογραφεί (νομικές δεσμεύσεις) αντιστοιχεί στο 85% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος, ενώ οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες στο σύνολο του Προγράμματος ανέρχονται στο 74,8% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του ΕΠΑΝ.

1.3 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 - 2013

Δεδομένου πως η δράση «Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική» η οποία συμπεριλαμβάνεται στο ΕΣΠΑ και το ΕΠΑΝ ΙΙ, δεν υλοποιήθηκε στα πλαίσια του ΕΠΑΝ Ι και του Γ’ ΚΠΣ, κρίνεται σκόπιμο στην παρούσα μελέτη αποτίμησης να γίνει μία επιπλέον σύντομη περιγραφή της στοχοθεσίας του ΕΣΠΑ 2007 - 2013 .

Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς[5] (ΕΣΠΑ) 2007 - 2013 αποτέλεσε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπτυξης με σαφείς προτεραιότητες στο κέντρο των οποίων βρίσκονταν η εξωστρέφεια, η περιφερειακή ανάπτυξη, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, η έμφαση στην εκπαίδευση και στους νέους, η ποιότητα, η τεχνολογία, η καινοτομία και ο σεβασμός στο περιβάλλον.

Στρατηγικός στόχος του προγράμματος ήταν η διερεύνηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της χώρας, η διατήρηση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και η αύξηση της παραγωγικότητας σε επίπεδο υψηλότερο του μέσου κοινοτικού όρου για την τόνωση της απασχόλησης, την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών χωρίς αποκλεισμούς.

Αναλυτικότερα, το ΕΣΠΑ 2007-2013 αποτέλεσε το έγγραφο αναφοράς για τον προγραμματισμό των Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εθνικό επίπεδο καλύπτοντας την περίοδο 2007-2013. Εκπονήθηκε στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής προσέγγισης για την Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με την οποία το ΕΣΠΑ «εξασφάλιζε ότι η συνδρομή από τα Ταμεία συμβαδίζει με τις κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή και προσδιορίζει το σύνδεσμο μεταξύ των κοινοτικών προτεραιοτήτων αφενός και του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων αφετέρου». Έτσι, οι εθνικές πολιτικές της περιόδου εκείνης κλήθηκαν να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν το ΕΣΠΑ λαμβάνοντας υπόψη τις κεντρικές μακροπρόθεσμες πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, η στοχοθεσία του ΕΣΠΑ διατυπώθηκε σε 4 επίπεδα:

- στο επίπεδο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ
- στο επίπεδο των θεματικών (5) και χωρικών (3) προτεραιοτήτων
- στο επίπεδο των γενικών στόχων (17), στους οποίους αναλύεται κάθε θεματική προτεραιότητα
- στο επίπεδο των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΕΣΠΑ ήταν 39,4 δις ευρώ όπου τα 20,4 δις αποτέλεσαν την Κοινοτική Συνδρομή τα 11,5 την Εθνική Δημόσια Δαπάνη και τα υπόλοιπα 7,5 δις. την Ιδιωτική Συμμετοχή[6].

[5]Πηγή: https://www.espa.gr/el/Pages/staticWhatIsESPA.aspx

[6] Τα ποσά του συνολικού προϋπολογισμού του προγράμματος που αναφέρθηκαν δεν συμπεριλαμβάνονται οι πόροι που αφορούσαν την αγροτική ανάπτυξη και την Αλιεία οι οποίοι ανέρχονται σε 7,5 δις ευρώ (3,9 δις κοινοτική συνδρομή, 2,2 εθνική δημόσια δαπάνη και 1,4 δις ιδιωτική συμμετοχή).

1.3.1 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ-ΙΙ)

Το Πρόγραμμα «Φάση-2 Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική», προκηρύχτηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα" (ΕΠΑΝ-ΙΙ) και, συγκεκριμένα, της Δράσης «Δημιουργία Καινοτομικών Συνεργατικών Σχηματισμών (Innovation Clusters)». Η Δράση αυτή υπάγεται στον Υποάξονα «Αξία», του Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΕΠΑΝ-ΙΙ: «Δημιουργία και Αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη», καθώς και στα πέντε Περιφερειακά Προγράμματα στα οποία ανήκουν οι Περιφέρειες μεταβατικής στήριξης του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007 - 2013. Πιο συγκεκριμένα:

- Το ΕΠΑΝ-ΙΙ - ΕΠ Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα 2007-2013, είχε ως κεντρικό αναπτυξιακό στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και του παραγωγικού συστήματος της χώρας, με έμφαση στη διάσταση της καινοτομικότητας. Η Συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη του ΕΠΑΝ ΙΙ ανερχόταν στο ποσό των 1.712.941.177 ευρώ από τα οποία 1.456.000.000 ευρώ προέρχονταν από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και 256.941.177 ευρώ από πόρους του Ελληνικού Δημοσίου.
- Άξονας Προτεραιότητας 1 του ΕΠΑΝ-ΙΙ «Δημιουργία και Αξιοποίηση της Καινοτομίας υποστηριζόμενης από Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη»: Ο Άξονας επιδίωκε την επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης, τη σύνδεση της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας με τον παραγωγικό ιστό της χώρας ως κύριο παράγοντα ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας και τη γενικότερη διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας στην ελληνική οικονομία και κοινωνία. Αξίζει να σημειωθεί πως στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2007-2013 οι πόροι οι οποίοι δεσμεύτηκαν στον τομέα της έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας παρουσίασαν σημαντική αύξηση (σχεδόν διπλασιασμό) σε σχέση με αυτούς της Γ' ΚΠΣ.
- Υποάξονας 1.2 του ΕΠΑΝ-ΙΙ «Αξία»: Ο Υποάξονας επιδίωκε την προώθηση της καινοτομίας (άμεσα), των νέων τεχνολογιών και της επιχειρηματικότητας, μέσω δράσεων που υποστηρίζουν τη μετατροπή της γνώσης σε καινοτομικά προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες, τη μεταφορά τεχνολογίας-τεχνογνωσίας προς τις επιχειρήσεις και ειδικότερα τις ΜμΕ και τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ τεχνολογικής γνώσης και αγοράς.

Στην εικόνα που ακολουθεί απεικονίζεται σχηματικά η προαναφερθείσα σχέση της δράσης «Φάση-2 Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική» με το ΕΣΠΑ 2007-2013.

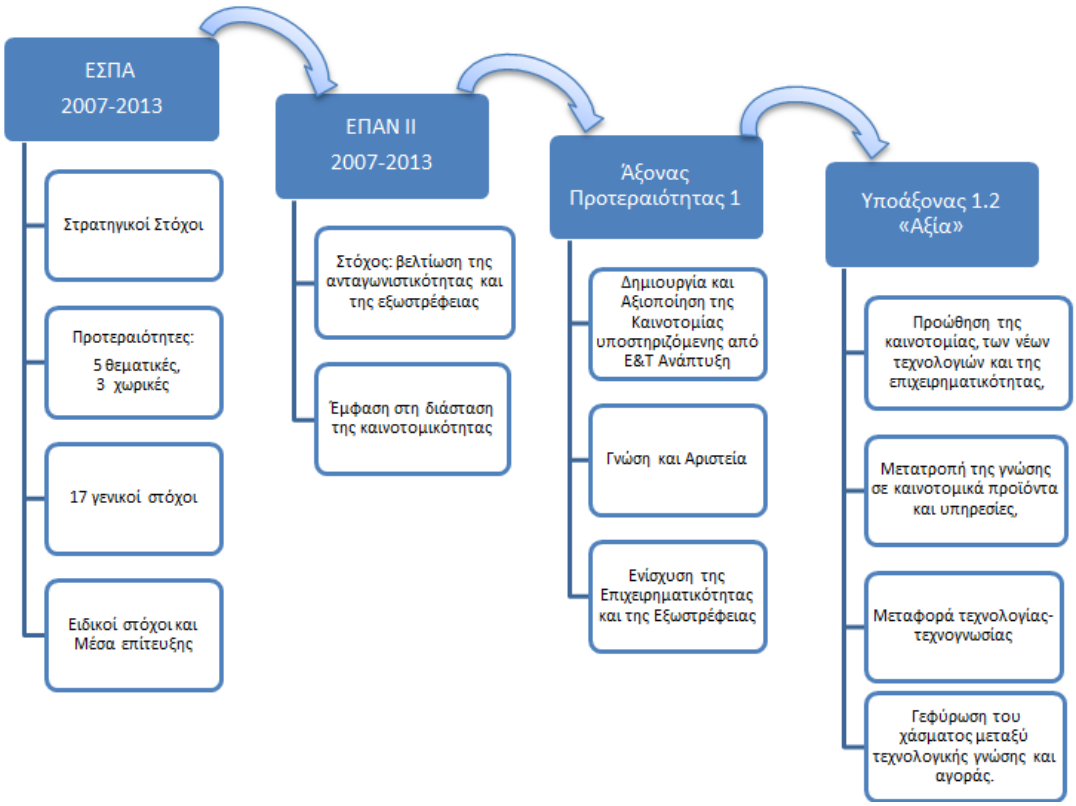

Εικόνα 1: ΕΣΠΑ 2007-2013 & Corallia

1.4 Το Πλαίσιο της Αποτίμησης

Μέσω της παρούσας αξιολόγησης επιτελείται μία προσπάθεια ανάλυσης της διαχειριστικής προσπάθειας της ΓΓΕΤ και των στελεχών της, σύμφωνα με τις εμπειρίες και απόψεις των φορέων που συμμετείχαν στα προγράμματα. Επίσης, συμπεριλήφθηκαν τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα πεδίου, τη βιβλιογραφική έρευνα, τις απόψεις των στελεχών της υπηρεσίας και των αξιολογητών καθώς και τα case studies.

Σε γενικές γραμμές, ο βαθμός επιτυχίας της διαχείρισης των δράσεων των επιμέρους προγραμμάτων που συμπεριλαμβάνονται στη διαδικασία αποτίμησης εξαρτάται από διάφορα ζητήματα, όπως η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας προκήρυξης, η αξιοπιστία του συστήματος αξιολόγησης των υποβληθέντων προτάσεων, η ύπαρξη και τήρηση χρονοδιαγραμμάτων, η αποτελεσματικότητα χρηματοδότησης, η παραλαβή έργων, η παρακολούθηση αξιοποίησης των αποτελεσμάτων και η ύπαρξη μηχανογραφημένης υποστήριξης στη διαχείριση των έργων όπως και λειτουργικού αρχείου.

Η εξαγωγή των συμπερασμάτων βασίστηκε στα προαναφερθέντα εργαλεία αξιολόγησης και κυρίως στην επεξεργασία ποσοτικοποιημένων στοιχείων από τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα πεδίου. Πιο συγκεκριμένα και αναφορικά με την κάθε επιμέρους δράση, αντλήθηκαν στοιχεία από την ηλεκτρονική βάση καταχώρησης και τις απαντήσεις του κάθε συμμετέχοντα φορέα/ οργανισμού. Βάσει των συνολικών απαντήσεων των αποκριθέντων προέκυψε η γραφική αναπαράσταση που ακολουθεί στις επόμενες ενότητες της παρούσας έκθεσης.

Η δομή της παρούσας μελέτης αξιολόγησης συνίσταται σε δύο κύριες ενότητες. Η πρώτη ενότητα που ακολουθεί συμπεριλαμβάνει τα συνθετικά συμπεράσματα και το γενικότερο σχολιασμό της αποτίμησης των υπηρεσιών και του ρόλου της ΓΓΕΤ ως διαχειριστικής αρχής των δράσεων. Η δεύτερη ενότητα αναφέρεται στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης της κάθε ξεχωριστής δράσης ΕΤΑΚ από την ΓΓΕΤ και των αρμόδιων στελεχών αυτής. Τη δεύτερη ενότητα του παρόντος παραδοτέου απαρτίζουν επιμέρους υποενότητες. Οι υποενότητες αυτές περιγράφουν ξεχωριστά την αξιολόγηση της συμβολής της ΓΓΕΤ, σε κάθε μία από τις αντίστοιχες δράσεις που αξιολογούνται στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έκθεσης αποτίμησης και οι οποίες είναι, με τη σειρά με την οποία αναλύονται, οι παρακάτω:

- Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας .
- Ερευνητικές Κοινοπραξίες Τεχνολογικής Ανάπτυξης.

- Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική – CORALLIA (Φάση Α – Β).
- Πρόγραμμα Ανάπτυξης Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογίας – ΠΑΒΕΤ.
- ΠΡΑΞΕ - Φάση Β'.
- Τεχνοκυψέλες-ΕΛΕΥΘΩ.[7]

Στην πλειοψηφία των διαγραμμάτων που ενσωματώνονται κυρίως στο μέρος της δεύτερης κύριας ενότητας και αφορούν την αξιολόγηση της κάθε μίας από τις αντίστοιχες δράσεις, χρησιμοποιήθηκαν οι κλίμακες Likert επτά βαθμίδων και συγκεκριμένα οι εξής: α) -3 έως 3 και β) 1 έως 7. Οι κλίμακες αυτές ερμηνεύονται ανάλογα με τον τύπου ερωτήματος που ενσωματώνεται στον τίτλο κάθε γραφήματος, όπως καταδεικνύει ο παρακάτω πίνακας.

Κλίμακες	Ερμηνεία
-3 έως 3	-3 (Διαφωνώ πλήρως) έως 3 (Συμφωνώ απόλυτα)
	-3 (πολύ κακές) έως 3 (άριστες)
1 έως 7	1 (καμιά επίδραση) έως 7 (σημαντική επίδραση)
	1 (καμία δυσκολία) έως 7 (μεγάλη δυσκολία)
	1 (καθόλου) έως 7 (πάρα πολύ)

[7] Η στατιστική ανάλυση που αφορά το πρόγραμμα «Θερμοκοιτίδες-Τεχνοκυψέλες» δεν έχει συμπεριληφθεί ακόμη στην παρούσα πρόχειρη έκθεση αποτίμησης. Παρόλα αυτά πρόκειται να ενσωματωθεί σε επόμενη έκδοση της συγκεκριμένης αναφοράς.

2. Συνολική αξιολόγηση της συμβολής της ΓΓΕΤ

Η γενική εικόνα ως προς την αποτίμηση του ρόλου της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας είναι θετική. Οι περισσότερες απαντήσεις στα ερωτήματα που καλούνται να βαθμολογήσουν τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ, δείχνουν ότι οι υπηρεσίες αυτές εκτιμώνται ιδιαίτερα, αν και σε συγκεκριμένα σημεία ασκείται κριτική, συχνά συνοδευόμενη από συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης. Σημειώνεται βέβαια ότι το δείγμα που διερευνήθηκε αποτελείται αποκλειστικά από φορείς που έχουν χρηματοδοτηθεί μέσω των διαφόρων δράσεων. Μία ενδεχόμενη διεύρυνση του δείγματος και προς τους φορείς που διεκδίκησαν χωρίς επιτυχία τη χρηματοδότηση τους είναι πιθανό να οδηγούσε σε λιγότερο θετική αποτίμηση. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που επιχειρείται είναι η αποτίμηση του ρόλου της ΓΓΕΤ στην εξέλιξη των συγκεκριμένων υπό εξέταση δράσεων και όχι γενικότερα στην προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας.

Η ΓΓΕΤ έχει καθοριστικό ρόλο σε όλα τα στάδια – από τον αρχικό σχεδιασμό των δράσεων, στον προγραμματισμό και στην προκήρυξή τους, στην αξιολόγηση των προτάσεων, στην υπογραφή των συμβάσεων, στη διαχείριση και παρακολούθηση της εκτέλεσης των έργων, καθώς και στην αποτίμηση των επιπτώσεων. Ακολουθούν οι κυριότερες παρατηρήσεις ξεχωριστά για κάθε ένα από αυτά τα στάδια.

2.1 Σχεδιασμός δράσεων

Το σύνολο ουσιαστικά των δράσεων και το περιεχόμενό τους, που χρηματοδοτούνται από τη ΓΓΕΤ και συμπεριλαμβάνονται στα ΕΣΠΑ, όπως και παλαιότερα στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης, είναι το αποτέλεσμα της «εταιρικής σχέσης» μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των εθνικών αρχών και, όπου αυτό απαιτείται, των περιφερειακών αρχών. Ωστόσο, αν και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι αυτή που χαράσσει τις κατευθυντήριες γραμμές πάνω στις οποίες βασίζονται οι εθνικές πολιτικές, ο σχεδιασμός και η στόχευση των επιμέρους εθνικών δράσεων επαφίεται στους εθνικούς φορείς της κάθε χώρα-μέλους ξεχωριστά, όπως είναι και η αρμόδια αρχή της ΓΓΕΤ.

Όσον αφορά το σχεδιασμό των δράσεων αυτές θα έπρεπε να είχαν ξεκάθαρο τομεακό χαρακτήρα. Η κάλυψη στην ίδια δράση όλων των τομέων και όλων των θεματικών περιοχών αποκλείει μία περισσότερο εστιασμένη προσέγγιση. Επιπλέον, ο σχεδιασμός θα ήταν αποτελεσματικότερος εάν διαχώριζε τις

δράσεις που αποβλέπουν στην εφαρμοσμένη βιομηχανική έρευνα, από εκείνες που προάγουν την πειραματική ανάπτυξη, δηλαδή την παραγωγή και χρήση νέων προϊόντων, υπηρεσιών, διαδικασιών, που αντλούνται από τις γνώσεις που έχουν αποκτηθεί από την έρευνα και την πρακτική εμπειρία. Αυτή η, όχι πάντοτε συμβατή, συνύπαρξη στην ίδια δράση της έρευνας με την πειραματική ανάπτυξη οδηγεί και σε σύγχυση ως προς τον ρόλο του πανεπιστημίου και της επιχείρησης σε κάθε πρόταση. Το πρότυπο του πανεπιστημίου που ερευνά και της επιχείρησης που εφαρμόζει έχει μία γραμμικότητα, η οποία δεν μπορεί να ισχύει στον ίδιο βαθμό και με την ίδια λογική σε όλες τις προτάσεις. Η ποικιλότητα αυτή του τύπου των δράσεων που χρηματοδοτεί η ΓΓΕΤ και του αντίστοιχου «ακροατηρίου» (πανεπιστήμια, επιχειρήσεις) είναι σημαντικό να διατηρηθεί και στο μέλλον ενώ και η συνεργασία μεταξύ των φορέων είναι ιδιαίτερα επιθυμητή. Οι ρόλοι όμως και οι ιδιαιτερότητες των φορέων θα πρέπει να διαχωρίζονται με σαφέστερο τρόπο σε κάθε δράση η οποία προκηρύσσεται.

2.2 Προγραμματισμός δράσεων

Σαφής αδυναμία του ελληνικού συστήματος έρευνας και καινοτομίας είναι η έλλειψη μακρόχρονου προγραμματισμού των δράσεων και προκηρύξεων. Από τη μία, η αδυναμία αυτή οφείλεται στη ΓΓΕΤ όπως καταλογίζεται συχνά. Από την άλλη, όμως, αξίζει να επισημανθεί πως η εφαρμογή των προγραμμάτων ενίσχυσης της έρευνας και της καινοτομίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τα διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τα ΚΠΣ και ΕΣΠΑ, μέσω των οποίων αυτά παρεμβαίνουν. Ως αποτέλεσμα της παραπάνω θέσης, η στιγμή της προκήρυξης, όπως και ο απαιτούμενος χρόνος μέχρι την υπογραφή των συμβάσεων κλπ., συνδέεται με τις εκάστοτε δημοσιονομικές ή και απλώς γραφειοκρατικές δυσκολίες που υπάρχουν για την απορρόφηση των σχετικών κονδυλίων. Η απαιτούμενη εθνική συμμετοχή δεν είναι πάντοτε διαθέσιμη ενώ η αντιμετώπιση του γραφειοκρατικού φόρτου που συνοδεύει ολοένα και περισσότερο τα «ευρωπαϊκά προγράμματα» έχει ως αποτέλεσμα μεγάλες αποκλίσεις ανάμεσα στον αρχικό προγραμματισμό και στη στιγμή της υλοποίησης.

Η ανάγκη προγραμματισμού των δράσεων, εκ των προτέρων γνωστών σε όλους, με συγκεκριμένες ημερομηνίες προκηρύξεων κλπ. αποτελεί σημαντικό αίτημα όλων των εν δυνάμει συμμετεχόντων στις δράσεις αυτές. Για πολλές από τις δράσεις, θα είναι στο μέλλον ευκταίο εάν οι προκηρύξεις είναι ανοικτές διαχρονικά με συγκεκριμένες μόνο τις ημερομηνίες της αξιολόγησης. Είναι, επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό ο προγραμματισμός των δράσεων να περιλαμβάνει και προγραμματισμό των

προπαρασκευαστικών σταδίων. Η οργάνωση από την ΓΓΕΤ, πριν από τις διάφορες προκηρύξεις, ημερίδων, εργαστηρίων κλπ., με αντικείμενο όχι απλώς την ενημέρωση του επιχειρηματικού και ακαδημαϊκού κόσμου, αλλά την ενεργό συμμετοχή του και την «επιχειρηματική ανακάλυψη» θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη.

2.3 Προκήρυξη δράσεων

Το κυριότερο πρόβλημα με τις προκηρύξεις της ΓΓΕΤ δεν βρίσκεται στο ουσιαστικό τους περιεχόμενο, αλλά στην γραφειοκρατική εργασία που απαιτεί η συμπλήρωση της αίτησης και οι προβλεπόμενες εκθέσεις προόδου. Η απλοποίηση αποτελεί βασικό αίτημα όλων των συμμετεχόντων, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες λόγω του μεγάλου βάρους, αντιμετωπίζουν συχνά σοβαρά έως και απαγορευτικά προβλήματα συμμετοχής τους. Η αυτοματοποίηση, ο περιορισμένος χώρος για τις αιτήσεις και η ηλεκτρονική συμπλήρωση των απαιτούμενων στοιχείων βοηθά προς την κατεύθυνση της απλοποίησης αυτής. Το πρόβλημα, όμως, παραμένει η ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας να συνεχίζει να αντιμετωπίζεται ως επιδότηση κάποιων φορέων, αντί για δημόσια επένδυση σε έναν τομέα ο οποίος ενέχει εξ ορισμού κινδύνους, σχεδόν αναπόφευκτους. Όσο δηλαδή ο φορέας χρηματοδότησης οφείλει να είναι εκ των προτέρων απολύτως κατοχυρωμένος ως προς την καλή χρήση των διατιθέμενων πόρων και δεν δίνει την πρέπουσα θέση στην ανάγκη συμμετοχής στο ρίσκο που η έρευνα και καινοτομία ενέχει εξ ορισμού.

Η ΓΓΕΤ, η οποία και επιβάλλει τους κανόνες εφαρμογής, καθώς και τις αντίστοιχες Διαχειριστικές Αρχές, θεωρείται συχνά η κύρια υπεύθυνη για αυτές τις γραφειοκρατικές δυσκολίες, αν και μέρος των δυσκολιών αυτών προέρχεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι οδηγοί εφαρμογής που συνοδεύουν την προκήρυξη αντικατοπτρίζουν αυτές τις πολυπλοκότητες. Γενικά, πάντως αναγνωρίζεται ότι η ΓΓΕΤ λειτουργεί ολοένα και πιο θετικά ως προς το περιεχόμενο και τον τρόπο παρουσίασης των οδηγών εφαρμογής των δράσεων.

Σε κάποιες από τις προκηρύξεις έχουν επισημανθεί ειδικά προβλήματα, όπως το ότι δεν υπήρχε πρόβλεψη για την κάλυψη συμμετοχής των Πανεπιστημίων και των Ερευνητικών Κέντρων στην εφαρμοσμένη έρευνα, με αποτέλεσμα να πρέπει να κληθούν να την προπληρώσουν οι επιχειρήσεις. Σε άλλες δε προκηρύξεις προβλεπόταν, ίσως από μία βιαστική ερμηνεία αντίστοιχων τάσεων στο επίπεδο

της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η υποχρέωση συμμετοχής σε κάθε πρόταση υπερβολικά μεγάλου αριθμού συμμετεχόντων, που δημιούργησε σημαντικά διαχειριστικά προβλήματα.

2.4 Αξιολόγηση προτάσεων

Η επιλογή των αξιολογητών αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα. Όπως είναι αναμενόμενο πολλοί, και όχι μόνο μεταξύ αυτών που απέτυχαν να χρηματοδοτηθούν, θεωρούν ότι η επιλογή των αξιολογητών δεν είναι η κατάλληλη. Μία συχνή «ένσταση» των αξιολογούμενων είναι ότι η συμμετοχή των πανεπιστημιακών ερευνητών μεταξύ των αξιολογητών είναι μεγαλύτερη από όση δικαιολογούν οι συγκεκριμένες δράσεις. Ιδιαίτερα οι δράσεις που αποβλέπουν στην πειραματική ανάπτυξη, από την ίδια τους τη φύση δεν είναι δυνατό να αξιολογηθούν με ακαδημαϊκά κριτήρια. Από την άλλη πλευρά, η εναλλακτική λύση της μεγαλύτερης συμμετοχής των επιχειρήσεων προσκρούει στον κίνδυνο μία πρόταση να τεθεί υπό την κρίση ανταγωνιστριών εταιρειών, κάτι το οποίο υπάρχουν τρόποι να ξεπεραστεί. Επιπρόσθετα, η γενικευμένη και υποχρεωτική σύνταξη των προτάσεων στην αγγλική, έτσι ώστε οι προτάσεις να κρίνονται πιο ουδέτερα, δεν αποτελεί λύση λόγω του συχνά δυσβάσταχτου κόστους της δίγλωσσης συγγραφής προτάσεων, ιδιαίτερα για τις μικρότερες επιχειρήσεις. Εκείνο το οποίο θα πρέπει να επιδιώκεται, είναι ένα μείγμα εξειδικευμένων σε καινοτομικές προτάσεις πανεπιστημιακών σε συνδυασμό με επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές περιοχές όμορων κλάδων και τομέων δραστηριότητας από τις κρινόμενες προτάσεις.

Πέραν της επιλογής των κατάλληλων αξιολογητών, ένα άλλο ζήτημα που αναφέρεται συχνά είναι ότι, έστω και με τον κίνδυνο να μην απορροφηθεί το σύνολο των διατιθέμενων πόρων, δεν θα πρέπει να χρηματοδοτούνται προτάσεις οι οποίες βαθμολογούνται χαμηλότερα από κάποια προαποφασισμένα κατώτατα όρια ή ποσοστά εγκρίσεων (π.χ. 40% των υποβληθέντων), το οποίο είναι αναγκαίο για να διατηρηθεί ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας όλων των χρηματοδοτούμενων προτάσεων.

Τέλος, το αυξανόμενο μερίδιο συμμετοχής των περιφερειακών προγραμμάτων μεταξύ όσων χρηματοδοτούνται από την πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης θέτει επί τάπητος το ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα, του πως ορίζεται αυτή η περιφερειακότητα. Τα περιφερειακά προγράμματα προκηρύσσονται από την περιφέρεια, αλλά συνήθως στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο σχεδιάζονται και αξιολογούνται από την ΓΓΕΤ. Η επικρατούσα προϋπόθεση επιλεξιμότητας ενός έργου είναι ότι ο τόπος εκτέλεσης του έργου πρέπει να βρίσκεται στην συγκεκριμένη περιφέρεια. Θα άξιζε ίσως να

διερευνηθεί η διεύρυνση της επιλεξιμότητας αυτής ώστε να καλύπτονται εκείνα τα έργα που έχουν άμεση επίδραση στη συγκεκριμένη περιφέρεια, έστω και αν μέρος μόνο του έργου θα εκτελείται εκεί.

2.5 **Απόφαση χρηματοδότησης**

Το αίτημα για ταχύτερες αποφάσεις και σημαντική μείωση του χρόνου από την υποβολή των προτάσεων μέχρι την απόφαση για χρηματοδότηση είναι καθολικό. Η διάρκεια της αξιολόγησης είναι συχνά υπερβολικά μεγάλη και είναι μεγάλα τα περιθώρια συντόμευσης του χρόνου από την πρόταση στην έγκριση (ή απόρριψη) και μετέπειτα στην υπογραφή της απόφασης και στην πρώτη εκταμίευση. Οι μεγάλες καθυστερήσεις σπάνια εξηγούνται. Ξεκινούν από τον ανεπαρκή προγραμματισμό των διαθέσιμων πόρων που απαιτούνται γι' αυτές (διαχειριστές στελέχη, αξιολογητές , αμοιβές αξιολογητών, χώροι) και ολοκληρώνονται με την καθυστέρηση των τελικών εγκρίσεων, ορισμένες φορές από μέρους της πολιτικής ηγεσίας ενώ συμβάλλουν σε περισσότερο αρνητική κριτική στάση απέναντι στη ΓΓΕΤ εκ μέρους όσων υπέβαλαν προτάσεις. Ας σημειωθεί, επίσης, η ανάγκη συγκεκριμένης, έγκυρης και άμεσης ανταπόκρισης σε όσες προτάσεις δεν θα χρηματοδοτηθούν.

2.6 Υλοποίηση, διαχείριση προτάσεων

Το στάδιο της υλοποίησης των σχεδίων είναι εκείνο, στο οποίο η αποτίμηση του έργου της ΓΓΕΤ ήταν η περισσότερο θετική. Παρά τις βαριές υποχρεώσεις των φορέων ως προς τις διάφορες εκθέσεις προόδου, οι υπηρεσίες της ΓΓΕΤ θεωρούνται ότι προσέφεραν γενικά τη μέγιστη δυνατή υποστήριξη στην υλοποίηση και ήταν πρόθυμες για υποβοήθηση ή και καθοδήγηση όπου αυτό θεωρήθηκε χρήσιμο. Στις παραλαβές των αποτελεσμάτων απαιτείται μεγαλύτερη ενασχόληση της υπηρεσίας με το φυσικό αντικείμενο των ερευνητικών έργων με σκοπό την καλύτερη κατανόηση των προβλημάτων που ενδεχομένως προέκυψαν και δύνανται να αφορούν και το οικονομικό αντικείμενό τους.

2.7 Αποτίμηση αποτελεσμάτων

Η εκ των υστέρων (ex post) αποτίμηση των αποτελεσμάτων κάθε δράσης δεν αποτέλεσε τμήμα των προτάσεων της έγκρισης και χρηματοδότησής τους. Ούτε η αυτο-αξιολόγηση υπήρξε ποτέ υποχρέωση, ούτε η υποχρέωση ανταπόκρισης σε αιτήματα αποτίμησης εκ μέρους της ΓΓΕΤ. Δεν υπήρξε, επίσης, ρητή πρόβλεψη για ανάλυση της αποτελεσματικότητας της συγκεκριμένης δράσης, της αποδοτικότητας των πόρων, της προσθετικότητας της δράσης σε σχέση με έρευνα/καινοτομία που θα πραγματοποιούταν και

χωρίς τη δημόσια χρηματοδότηση, ή, ακόμα περισσότερο, της ανάλυσης των οικονομικών επιπτώσεων κάθε σχεδίου που χρηματοδοτήθηκε. Σε μελλοντικές προκηρύξεις, θα μπορούσε να προβλέπεται με υποχρεωτική ρήτρα η συμβολή όλων στην αποτίμηση των αποτελεσμάτων ή τουλάχιστον στην παράθεση αναγκαίων δεδομένων. Μια τέτοια πρόβλεψη θα χρησίμευε ιδιαίτερα στην αναγνώριση εκ μέρους της ΓΓΕΤ εκείνων των σχεδίων που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν στο πλαίσιο μίας πολιτικής διάχυσης «βέλτιστων πρακτικών».

3. Αξιολόγηση της συμβολής της ΓΓΕΤ στα πλαίσια των επιμέρους δράσεων

3.1 Περιφερειακοί Πόλοι Ανάπτυξης

Το Πρόγραμμα 'Περιφερειακοί Πόλοι Ανάπτυξης' αποτελεί μέχρι σήμερα τη σημαντικότερη πρωτοβουλία Περιφερειακής πολιτικής ΕΤΑΚ και υλοποίησης δράσεων σε μεγάλη σχετικά κλίμακα αλλά και σε κάθε Περιφέρεια της χώρας. Κυριότερος στόχος της δράσης αποτέλεσε η ενίσχυση της τεχνολογικής και καινοτομικής βάσης των περιφερειών μέσω επίτευξης συνεργειών που προέκυψαν από τη δικτύωση μεταξύ των φορέων που παράγουν έρευνα και γνώση και εκείνων που τις αξιοποιούν. Στα πλαίσια της δράσης ΠΠΚ, δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα 5 Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας, με συνολικό προϋπολογισμό 20,2 εκατ. Ευρώ και δημόσια δαπάνη 14,3 εκ ευρώ, έχοντας διετή περίοδο υλοποίησης και συγκεκριμένα τα έτη 2006-2008.

Αναφορικά με τον σχεδιασμό του έργου, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρεί ότι ήταν αρκετά πετυχημένος. Πιο συγκεκριμένα, η ΓΓΕΤ αξιολογείται από τους διαχειριστές των επιμέρους ΠΠΚ με βαθμολογία άνω του μετρίου τόσο στην ερώτηση σχετικά με την επιτυχία του σχεδιασμού της δράσης από τη ΓΓΕΤ (4 στους 5 διαχειριστές) όσο και στην ερώτηση για την συσχέτιση του σχεδιασμού με την επίτευξη των στόχων του προγράμματος (3 στους 5 διαχειριστές). Αντίστοιχη είναι και η απάντηση των φορέων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ΠΠΚ, οι οποίοι υποστηρίζουν την επιτυχία της δράσης. Πιο συγκεκριμένα, οι φορείς φαίνεται

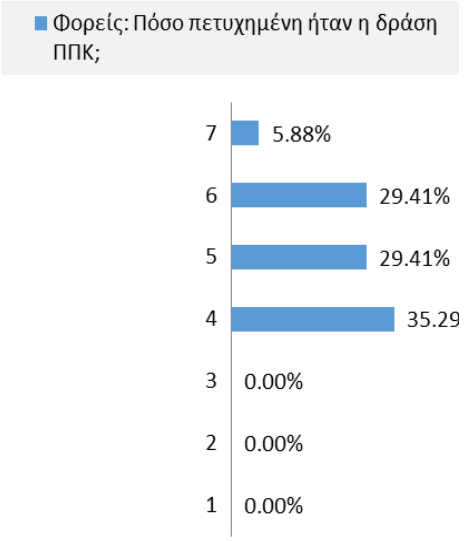

να εκφράζουν μεγαλύτερη εικόνα συγκριτικά με τους διαχειριστές, μιας που το 100% αυτών αξιολογεί με βαθμό ίσο ή άνω του μετρίου, όπως αναπαρίσταται και στην εικόνα δεξιά.

Ωστόσο, επισημαίνεται πως υπήρξε αρκετή καθυστέρηση στο σχεδιασμό του μέτρου που εντάσσεται η δράση των ΠΠΚ καθώς και πολλές απαιτούμενες προπαρασκευαστικές ενέργειες που έπρεπε να προηγηθούν. Γι' αυτό το λόγο και η ΓΓΕΤ προκήρυξε την δράση των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας το 2006 με σημαντική καθυστέρηση, κάτι που επίσης σημειώνεται στην αξιολόγηση 1 εκ των 5 αποκριθέντων διαχειριστών.

Για τον καλύτερο συντονισμό και την διευκόλυνση της διαχείρισης της δράσης των ΠΠΚ, ένας από τους συμμετέχοντες φορείς αναλάμβανε το ρόλο του Συντονιστή και δημιουργούνταν επίσης μία Μονάδα Διαχείρισης αποτελούμενη από υπεύθυνους επιμέρους ενεργειών. Σε γενικές γραμμές, η σύλληψη της δημιουργίας αυτού του οργανωτικού σχήματος θεωρήθηκε ορθή, διότι συνεισέφερε σημαντικά στη διαχείριση των έργων. Αυτό υποστηρίζεται και από τη συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων φορέων της δράσης η οποία θεωρεί ότι το οργανωτικό σχήμα διοίκησης των ΠΠΚ που ακολουθήθηκε από τη ΓΓΕΤ ήταν επαρκώς αποτελεσματικό.

Επίσης, φαίνεται πως η ΓΓΕΤ προσέφερε πολύτιμη στήριξη στους συμμετέχοντες οργανισμούς, χωρίς την οποία η υλοποίηση των επιμέρους έργων δεν θα ήταν εύκολα εφικτή. Αυτό υποστηρίζεται από την πλειοψηφία των διαχειριστών (3 στους 5) αλλά κυρίως εκ μέρους των φορέων των ΠΠΚ, όπου άνω του 60% του πλήθους φαίνεται να χαρακτηρίζει από λίγο έως και ανέφικτη την υλοποίηση ενός αντίστοιχου έργου χωρίς τη συνεισφορά της διαχειριστικής αρχής, κάτι που καταδεικνύει την προσθετικότητα της δράσης των ΠΠΚ και απεικονίζεται και στο διπλανό διάγραμμα που αφορά την απάντηση των φορέων στη σχετική ερώτηση του ερωτηματολογίου.

Περνώντας στον προϋπολογισμό της δράσης και της δημόσιας χρηματοδότησης που διατέθηκε για την υλοποίηση των ΠΠΚ, οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν πως ο συνολικός προϋπολογισμός των επιμέρους ΠΠΚ αλλά και των επιμέρους έργων κρίνεται επαρκής, με τις μόνες ενστάσεις ως προς το γεγονός ότι το ύψος της χρηματοδότησης πρέπει να εστιάζεται στην αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων, με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (spin-off). Αναλυτικότερα, η πρόβλεψη ένταξης και χρηματοδότησης

νέων ιδεών με μία ευέλικτη διαδικασία επιλογής έργων και τη συνέχιση της χρηματοδότησης νέων έργων μέσα από τους ΠΠΚ με παράλληλη μείωση της γραφειοκρατίας, θα μπορούσε να αυξήσει την ευελιξία και τη δυνατότητα εξέλιξης των ΠΠΚ. Τα σημεία αυτά θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στα πλαίσια παρόμοιου ύφους δράσεων σε επόμενες προγραμματικές περιόδους.

Αναφορικά με την εκταμίευση των κονδυλίων της δράσης υπάρχει μία γενικότερη εικόνα ικανοποίησης των συμμετεχόντων. Στην πλειοψηφία τους, οι διαχειριστές των ΠΠΚ δηλώνουν ευχαριστημένοι από την έγκαιρη εκταμίευση των δόσεων, ενώ αντίστοιχα οι φορείς αξιολογούν θετικά τη χρονική απόκριση της ΓΓΕΤ στην καταβολή των επιχορηγήσεων. Αξίζει να σημειωθεί πως βάσει των απαντήσεων των αποκριθέντων φορέων φαίνεται πως η καταβολή της τελικής αποπληρωμής των έργων παρουσίασε μεγαλύτερες καθυστερήσεις συγκριτικά με την καταβολή της προκαταβολής. Το γεγονός αυτό φαίνεται πως αποτελεί την αιτία που επηρέασε και τη γενικότερη βαθμολογία των φορέων στην ερώτηση για τη χρονική απόκριση της ΓΓΕΤ στην καταβολή των επιχορηγήσεων.

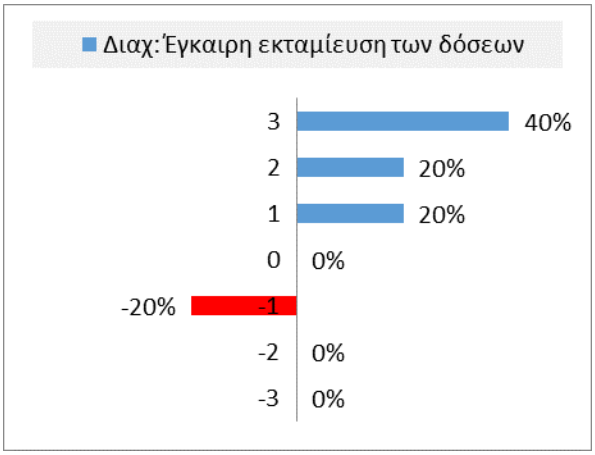

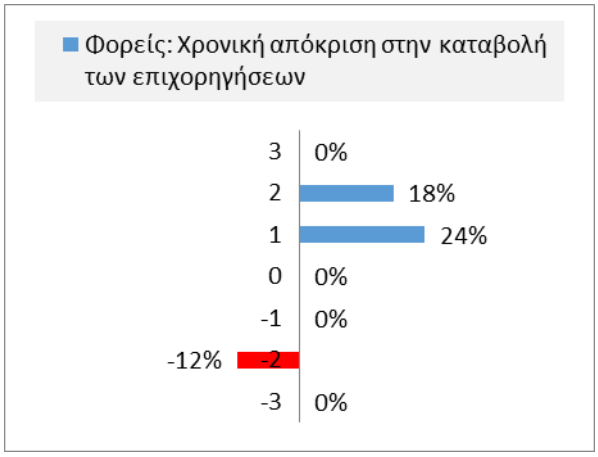

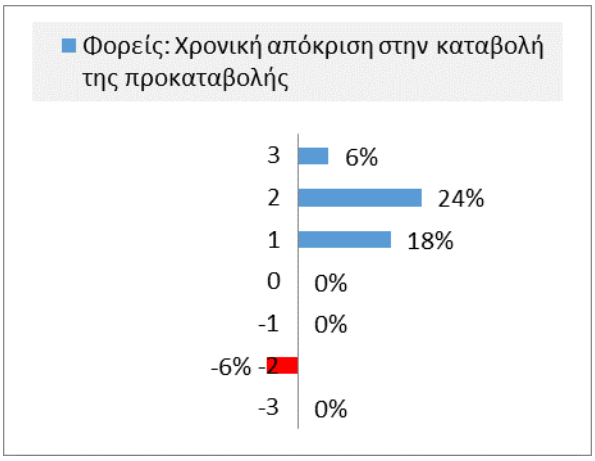

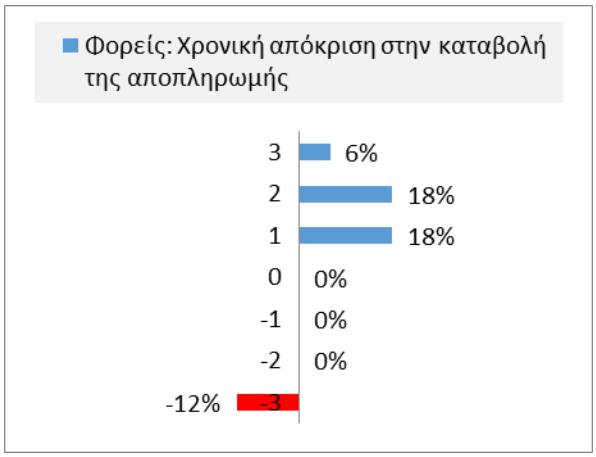

Αναφορικά με τη στόχευση της δράσης ΠΠΚ, η θεματική εστίασή της ήταν κατεξοχήν Περιφερειακή, με δικαίωμα συμμετοχής να έχουν όλες οι Περιφέρειες της χώρας, πλην της Αττικής. Τον κύριο και ουσιαστικό λόγο στην επιλογή θεματικών περιοχών, τον είχαν οι Περιφέρειες και οι φορείς των Περιφερειών που συμμετείχαν στις προτάσεις. Ο κάθε ΠΠΚ μπορούσε να εστιάσει το πολύ σε τρεις θεματικές περιοχές, κλάδους οικονομίας, τεχνολογίες ή αγορές, δίχως να παρέχεται στην Υπηρεσία το δικαίωμα επηρεασμού της θεματικής στόχευσής τους.

Ο κύριος στόχος του κάθε ΠΠΚ ήταν να συναντηθούν και να συνεννοηθούν οι συντελεστές του Περιφερειακού συστήματος καινοτομίας και να επιλεγούν θεματικές περιοχές με τη μέγιστη προστιθέμενη αξία για τις Περιφέρειες. Παρ' όλα αυτά έγινε διαχρονικά αντιληπτό πως οι Περιφέρειες υστερούσαν ως προς τον σχεδιασμό πολιτικών ΕΤΑΚ. Κατά συνέπεια ο ρόλος των Περιφερειών ήταν κυρίως συμβουλευτικός προς τη Υπηρεσία , η οποία είχε τελικά τον κύριο ρόλο στο σχεδιασμό των Περιφερειακών πολιτικών ΕΤΑΚ, καθιστώντας προφανές πως χωρίς την συμβολή και την στήριξη της υπηρεσίας η υλοποίηση της δράσης δεν θα ήταν εύκολα εφικτή, όπως έχει ήδη προαναφερθεί.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί πως στη σχετική ερώτηση στους φορείς, για το εάν η δράση θα ήταν εύλογο να είναι πιο συγκεντρωμένη σε μία κλαδική προσέγγιση σύμφωνα με τους σημαντικούς τομείς δραστηριότητας στην αντίστοιχη περιφέρεια, το 70% των αποκριθέντων απαντά θετικά, κάτι το οποίο θα πρέπει να συνυπολογιστεί στην υλοποίηση παρόμοιου χαρακτήρα δράσεων σε επόμενες προγραμματικές περιόδους. Εάν ληφθεί, επίσης, υπόψη το γεγονός πως οι ΠΠΚ είχαν τη δυνατότητα τομεακής προσέγγισης μέχρι και σε τρεις κλάδους της οικονομίας, τότε αυτό μπορεί να σημαίνει πως θα έπρεπε να επικεντρώνονται ίσως μόνο σε έναν, όπως για παράδειγμα ο ΠΠΚ της Κεντρικής Μακεδονίας.

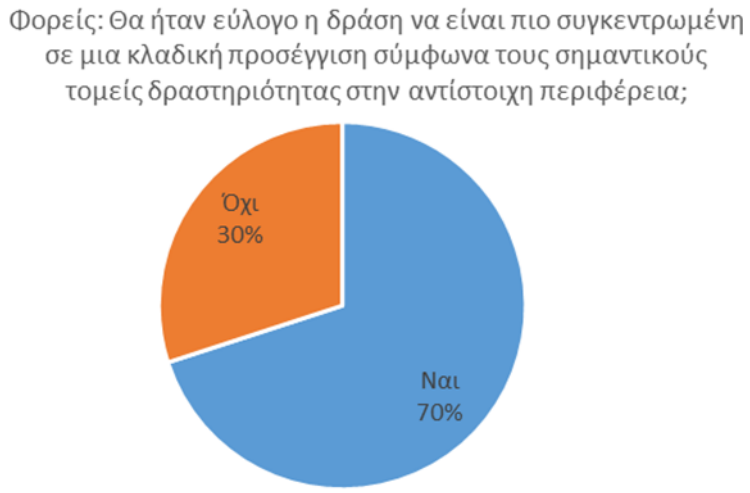

Συνεπώς και αναφορικά με την εστίαση των ΠΠΚ, το ενδιαφέρον θα μπορούσε να επικεντρώνεται σε μία μόνο θεματική /τεχνολογική περιοχή που θα είχε το μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο σε αριθμό κλάδων και κατά συνέπεια στην περιφερειακή οικονομία. Αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τις προτάσεις των συμμετεχόντων, η επιλογή των θεματικών/ τεχνολογικών περιοχών, καλό θα ήταν να πληροί κατ' ελάχιστον μία σειρά από κριτήρια.

Η σύνδεση της στρατηγικής των ΠΠΚ με τη στρατηγική της εκάστοτε Περιφέρειας είναι προ- απαιτούμενη ώστε να μεγιστοποιούνται οι συνέργειες και να διασφαλίζεται η συνέχεια, ενώ τέλος, μεγάλη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην εξωστρέφεια των ΠΠΚ, ώστε να αποτελέσουν ένα αποδοτικό μέσο για την προώθηση / προβολή του τομέα, κλάδου, τεχνολογικών και παραγωγικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας στο εξωτερικό.

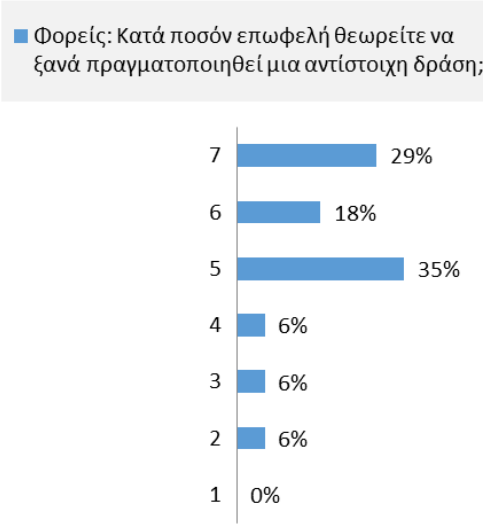

Λαμβάνοντας υπόψη την αποτίμηση της δράσης των ΠΠΚ, φαίνεται πως το πρόγραμμα κατόρθωσε να επιτύχει μερικώς τους στόχους του, με την πλειοψηφία των συμμετεχόντων να υποστηρίζει πως με τη δημόσια χρηματοδότηση υλοποιήθηκαν δράσεις μέσω των ΠΠΚ που δεν θα είχαν υλοποιηθεί διαφορετικά. Επίσης, οι περισσότεροι οργανισμοί θεωρούν ότι τα οφέλη της συμμετοχής τους υπερέβησαν σημαντικά το κόστος της συμμετοχής, καθώς και ότι η συμμετοχή τους στην δράση συνέβαλε αρκετά στην σημερινή πορεία του οργανισμού τους. Γι' αυτό το λόγο, πάνω από το 80% των αποκριθέντων στα ερωτηματολόγια φορέων αντιμετωπίζει θετικά την επαναπραγματοποίηση μίας αντίστοιχης δράσης, θεωρώντας ότι θα μπορούσε να είναι αρκετά επωφελής, με αρκετές όμως διαφοροποιήσεις και με βάση την εμπειρία από την υλοποίηση των έργων το διάστημα 2006 -2008. Το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει την άποψη των φορέων στη σχετική ερώτηση που συμπεριλήφθη στα ερωτηματολόγιο της αποτίμησης.

Οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στους ΠΠΚ θεωρούν ότι εν μέρει πέτυχαν να ικανοποιήσουν τους στόχους τους που περιστρέφονταν γύρω από την δημιουργία και διαφοροποίηση νέων προϊόντων και υπηρεσιών, την εύρεση χρηματοδότησης, την επίτευξη νέων ερευνητικών συνεργασιών, τη βελτίωση και κατάρτιση των εργαζομένων καθώς και τη μεταφορά τεχνογνωσίας από τους δημόσιους ερευνητικούς φορείς.

Οι φορείς δηλώνουν αρκετά ευχαριστημένοι από την συμβολή της ΓΓΕΤ και την προθυμία των στελεχών της, τόσο αναφορικά με τη διαχείριση του προγράμματος (παρακολούθηση έργου, αξιολόγηση και τεκμηρίωση απόψεων, αποσαφήνιση απορριών και επίλυση προβλημάτων), όσο και από την μεταξύ τους συνεργασία αξιολογώντας την αρκετά θετικά από την πλειοψηφία των αποκριθέντων. Ωστόσο, ο σχετικά μέτριος βαθμός ικανοποίησης των επιχειρήσεων από τα αποτελέσματα των έργων οφείλεται στο γεγονός ότι οι δράσεις και οι γενικές κατευθύνσεις τους δεν ήταν εστιασμένες στις ανάγκες τους. Γι' αυτό και μία μεγαλύτερη εμπλοκή των επιχειρήσεων στα στάδια της διαβούλευσης και τους σχεδιασμού θα οδηγούσε σε μεγαλύτερο ενδιαφέρον συμμετοχής από πλευράς τους. Η σημασία της μεγαλύτερης συμμετοχής της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων στο σχεδιασμό των δράσεων δύναται να αποκτήσει ακόμη μεγαλύτερη σημασία εφόσον η συνεργασία αυτή είναι ικανή να οδηγήσει σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Τέλος, όπως προαναφέρθηκε, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων της δράσης των ΠΠΚ δηλώνει αρκετά ικανοποιημένη από την διαδικασία γενικότερης υποστήριξης που δέχθηκε από τη ΓΓΕΤ και τα στελέχη της, βαθμολογώντας αρκετά θετικά τις υπηρεσίες της. Επισημαίνεται σε αυτό το σημείο, πως οι περισσότεροι συμμετέχοντες συμφωνούν για το σημαντικό ρόλο της διαχειριστικής αρχής όσον αφορά την προώθηση της καινοτομίας στην Ευρώπη και σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ τονίζουν ομόφωνα την αναγκαιότητα ύπαρξης δράσεων σαν το ΠΠΚ, με την απόλυτη πλειοψηφία των φορέων να αξιολογεί την σχετική ερώτηση με βαθμολογία άνω του μετρίου υποστηρίζοντας πως θα ήταν σκόπιμη μία επανάληψη του προγράμματος, όπως σημειώθηκε παραπάνω και όπως καταδεικνύεται και από το γράφημα που ακολουθεί.

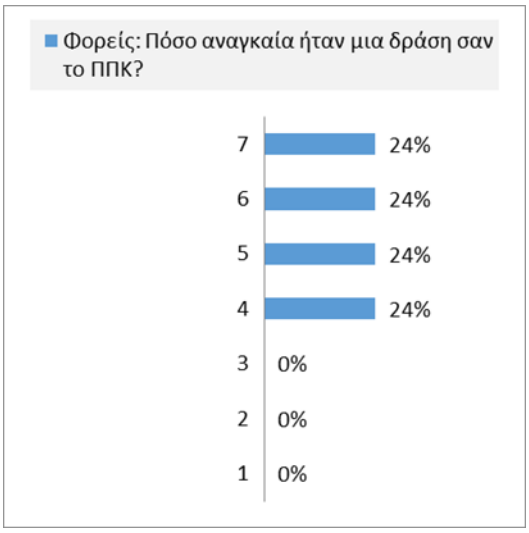

3.2 Κοινοπραξίες

Το Μέτρο των Κοινοπραξιών για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη σε Τομείς Εθνικής Προτεραιότητας, είχε σαν στόχο την «προώθηση των συνεργασιών μεταξύ παραγωγικών και ερευνητικών φορέων σε έργα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης μακροχρόνιας εμβέλειας με σκοπό την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών και την αντιμετώπιση κοινωνικών και πολιτισμικών αναγκών που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας». Συνολικά χρηματοδοτήθηκαν περισσότερα από 150 έργα σε 9 τομείς προτεραιότητας, ενισχύοντας τουλάχιστον 160 επιχειρήσεις.

Το Μέτρο 4.5 του ΕΠΑΝ, αναφορικά με τις Κοινοπραξίες, που σχεδιάστηκε από την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας συνέβαλε σημαντικά στην εντατικοποίηση τόσο της ερευνητικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων όσο και στη δημιουργία συνεργασιών μεταξύ του παραγωγικού τομέα και των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων, οι οποίοι υποστήριξαν τα έργα μέσα από την παροχή υπηρεσιών και την τεχνογνωσία που παρείχαν για την δημιουργία/ παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών.

Γενικά, το πρόγραμμα κρίνεται αρκούντως επιτυχημένο τόσο από τους διαχειριστές (ΓΓΕΤ) όσο και από τους συμμετέχοντες φορείς (επιχειρήσεις και ερευνητικοί οργανισμοί/ πανεπιστήμια).

Η διαχείριση του μέτρου των Κοινοπραξιών ήταν υπό την ευθύνη της ΓΓΕΤ και στις δύο φάσεις και γενικά δεν εκφράστηκαν παράπονα όσον αφορά τον τρόπο χειρισμού και την αντιμετώπιση προβλημάτων με την πλειοψηφία των συμμετεχόντων να δηλώνουν ότι τα στελέχη της ΓΓΕΤ παρείχαν επαρκή υποστήριξη και είχαν πλήρη εποπτεία των έργων. Πιο συγκεκριμένα, η παρακολούθηση υλοποίησης του έργου ως προς τις οδηγίες διαχείρισης αξιολογείται αρκετά θετικά, καθώς πάνω από το 80% των αποκριθέντων βαθμολογεί τις σχετικές υπηρεσίες της Υπηρεσίας με βαθμολογία άνω του μετρίου, κάτι που γίνεται αντιληπτό και στα διαγράμματα που ακολουθούν. Επισημαίνεται, επίσης, πως πάνω από το 70% των

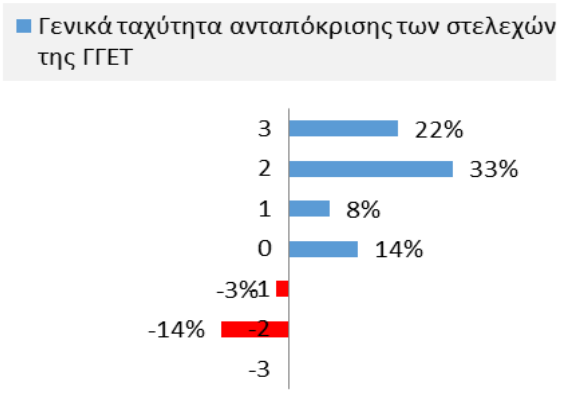

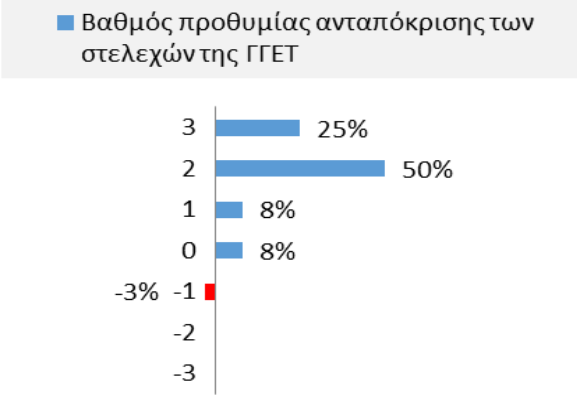

συμμετεχόντων θεωρεί πως η διαδικασία γενικότερης υποστήριξης που δέχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος Ερευνητικές Κοινοπραξίες Τεχνολογικής Ανάπτυξης ήταν ίδια ή ακόμη και πολύ καλύτερη συγκριτικά με άλλα προγράμματα στα οποία έχει συμμετάσχει.

Σε γενικές γραμμές, οι φορείς που συμμετείχαν στη δράση των Κοινοπραξιών θεωρούν στην πλειοψηφία τους και σε ποσοστό που αγγίζει το 80%, ότι η συμμετοχή τους είχε περισσότερα οφέλη από το απαιτούμενο κόστος επένδυσης. Επιπρόσθετα, η συντριπτική πλειοψηφία (92%) των συμμετεχόντων οργανισμών δηλώνουν προθυμία να συμμετάσχουν σε αντίστοιχες δράσεις που θα προκηρυχθούν μελλοντικά με συναφή χαρακτήρα με αυτό του προγράμματος Ερευνητικές Κοινοπραξίες Τεχνολογικής Ανάπτυξης. Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό και από τα παρακάτω γραφήματα.

Οι περισσότερες θετικές επιδράσεις από τη συμμετοχή των διαφόρων φορέων στη δράση είχαν να κάνουν με τη δημιουργία νέων στρατηγικών συνεργασιών, τη βελτίωση της τεχνογνωσίας εντός του οργανισμού και τη δυνατότητα συμμετοχής σε παρόμοιες δράσεις ΕΤΑΚ στο μέλλον. Το διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει την αύξηση της σημασίας των δράσεων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ), στο εσωτερικό των συμμετεχόντων οργανισμών του προγράμματος, αναφορικά με την εικόνα του οργανισμού σας πριν και μετά την συμμετοχή του στο Πρόγραμμα Ερευνητικές Κοινοπραξίες Τεχνολογικής Ανάπτυξης. Έτσι γίνεται αντιληπτό πως η δράση των Κοινοπραξιών συνέβαλε στην γενικότερη διάδοση και αύξηση της σημασίας των δράσεων ΕΤΑΚ της ΓΓΕΤ, μιας που η ένταση της σημασίας των δράσεων ΕΤΑΚ (βαθμολογία άνω του μετρίου και μεγαλύτερη του 4), φαίνεται να είναι πιο αυξημένη μετά τη συμμετοχή των οργανισμών στη δράση (πορτοκαλί χρώμα) συγκριτικά με πριν (μπλε χρώμα), κάτι που γίνεται αντιληπτό και από τις αντίστοιχες ευθείες των γραμμικών τάσεων.

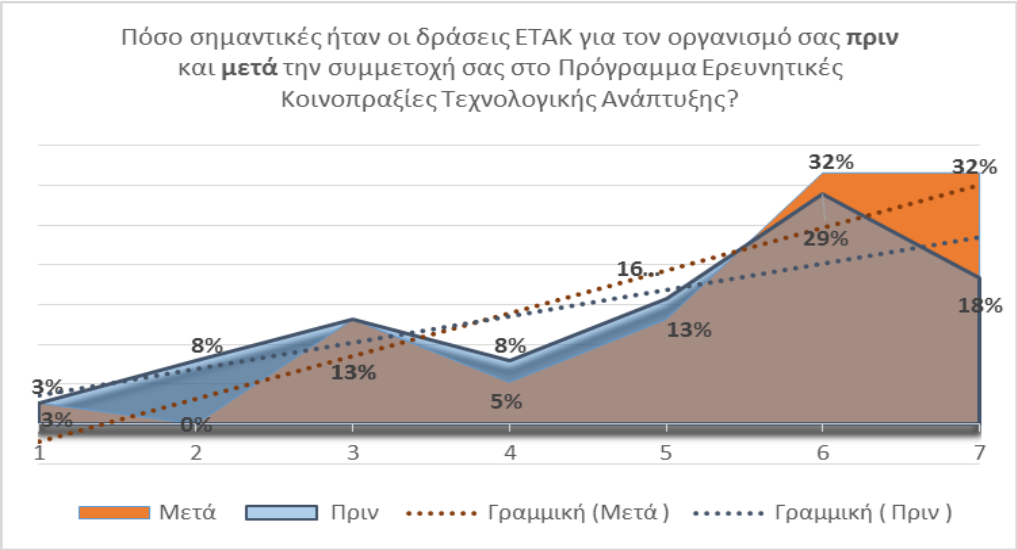

Όσον αφορά στο μέγεθος του προϋπολογισμού, κατά μέσο όρο, οι συμμετέχοντες κρίνουν ότι οι προϋπολογισμοί ήταν επαρκείς, αν και σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξαν μεγάλες οριζόντιες περικοπές, οι οποίες θεωρήθηκαν από τους συμμετέχοντες ως άδικες. Αναλυτικότερα, αναφορικά με την τεκμηρίωση του αποτελέσματος αξιολόγησης και του εγκεκριμένου προϋπολογισμού από πλευράς των αξιολογητών καθώς και με την τεκμηρίωση των απόψεων των εκπροσώπων της ΓΓΕΤ, περίπου το 25% των αποκριθέντων αποδίδει στην Υπηρεσία μέτρια βαθμολογία ή κάτω του μετρίου. Όσον αφορά τα ποσοστά χρηματοδότησης, οι συμμετέχοντες τα κρίνουν ως ικανοποιητικά αν και θεωρούν ότι θα μπορούσαν να βελτιωθούν ακόμη περισσότερο.

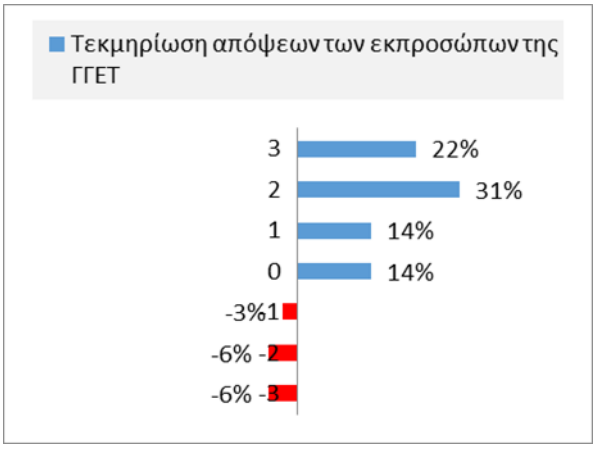

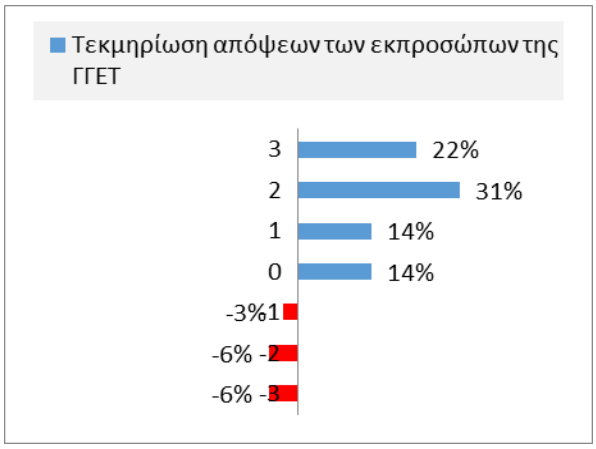

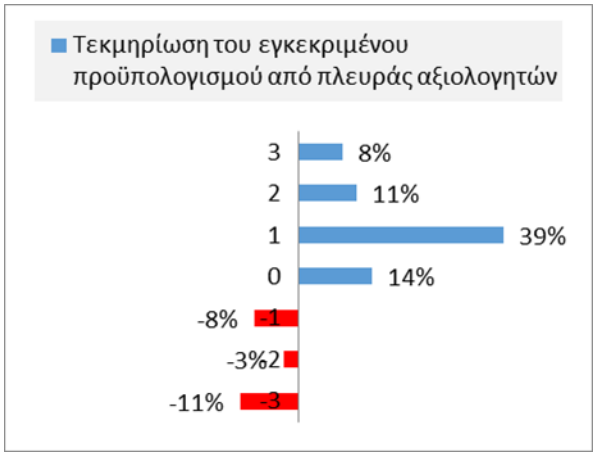

Η προσθετικότητα του προγράμματος, όπως προκύπτει από τη σημασία της διάθεσης κρατικών κονδυλίων σε φορείς για την υλοποίηση έργων παρόμοιου ύφους με αυτά του προγράμματος των κοινοπραξιών, είναι αρκετά μεγάλη λαμβάνοντας υπόψη πως οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες, θεωρούν ότι δεν θα υλοποιούσαν το έργο σε περίπτωση που δεν είχαν λάβει χρηματοδότηση – ή ότι θα υλοποιούσαν μόνο μέρος αυτού. Πιο συγκεκριμένα, μόνο το 15% των αποκριθέντων οργανισμών δηλώνει πως θα εγκατάλειπε το έργο για πάντα σε περίπτωση που δεν είχε επιλεγεί για χρηματοδότηση, ενώ αντίστοιχα μόνο το 27% θα συνέχιζε άμεσα την υλοποίηση για το σύνολο του Έργου ανεξάρτητα από την έγκριση ή μη του έργου για χρηματοδότηση, στο πλαίσιο της δράσης των Κοινοπραξιών. Ωστόσο, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων οργανισμών (62%), δηλώνει πως σε περίπτωση μη έγκρισης της δημόσιας επιχορήγησης θα προχωρούσαν άμεσα με την υλοποίηση μόνο μέρους του υποβαλλόμενου έργου. Επιπρόσθετα, ένα σχεδόν ισοδύναμο ποσοστό οργανισμών δηλώνει ότι θα ανέβαλε την υλοποίηση μέρους (63%) ή συνόλου (60%) του έργου για κάποιο χρονικό διάστημα αργότερα.

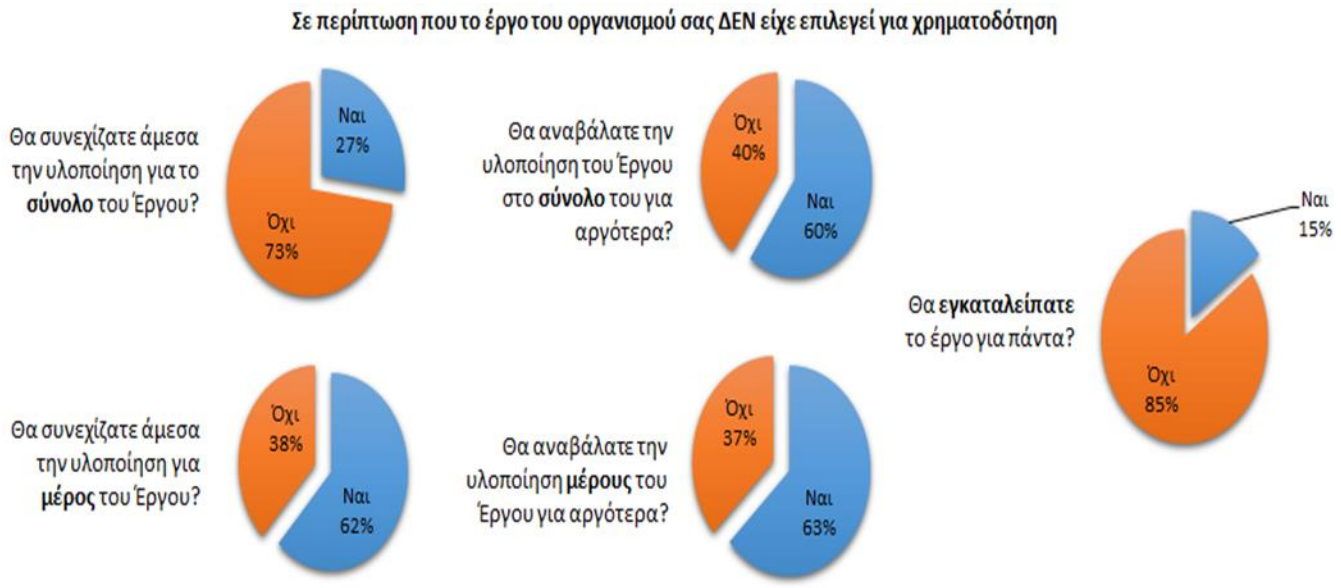

Αναφορικά με την αξιολόγηση της δράσης των κοινοπραξιών, οι συμμετέχοντες εκφράζουν μέτριο βαθμό ικανοποίησης και θέτουν ορισμένα ζητήματα προς συζήτηση για την υπηρεσία και τον τρόπο αξιολόγησης. Αναφορικά με το χρόνο που απαιτήθηκε για την αξιολόγηση των προτάσεων που υποβλήθηκαν μέχρι και την τελική ανακοίνωση των εγκεκριμένων έργων και την συμβασιοποίησή τους, όπως προκύπτει από το παρακάτω διάγραμμα, πάνω από το 40% των αποκριθέντων συμμετεχόντων οργανισμών αξιολογούν από μέτριες έως πολύ αργές τις υπηρεσίες της υπηρεσίας. Σ' αυτό το σημείο αξίζει να επισημανθεί πως κατά την άποψη των συμμετεχόντων θα έπρεπε να υπάρχει καλύτερος σχεδιασμός, ώστε οι αξιολογήσεις να γίνονται ταχύτερα και να μη χάνεται η σημασία της στιγμής (momentum) για ερευνητικά έργα και ιδέες που θα μπορούσαν να έχουν ιδιαίτερα καινοτόμα αποτελέσματα, εάν δεν υπήρχαν χρονοτριβές.

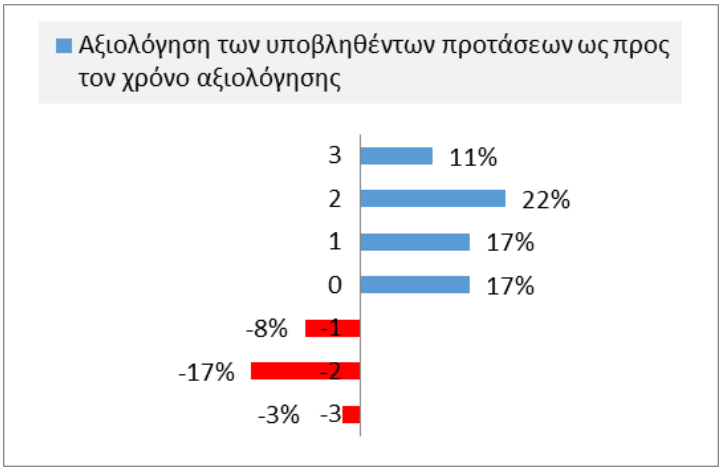

Όσον αφορά στον τρόπο αξιολόγησης που ακολουθεί η ΓΓΕΤ, σημειώθηκαν αρκετές προτάσεις βελτίωσης από τους συμμετέχοντες φορείς που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη σε επόμενες προγραμματικές περιόδους. Αναλυτικότερα, καλό θα ήταν πέραν από τους ακαδημαϊκούς που συνήθως συμμετέχουν ως αξιολογητές να συμπεριληφθούν και εκπρόσωποι των επιχειρήσεων, της βιομηχανίας ακόμα και των εταιριών επιχειρηματικών συμμετοχών (VCs) που θα μπορέσουν με μεγαλύτερη ευχέρεια να εντοπίσουν εμπορικά εκμεταλλεύσιμα αποτελέσματα ακόμη και από την φάση των προτάσεων, ώστε να εξασφαλιστεί ένα μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχημένων έργων και να μην γίνεται απλώς έρευνα για την έρευνα, τουλάχιστον για τα έργα του τομέα της εφαρμοσμένης έρευνας.

Επίσης, αναφορικά με την έγκριση των έργων προς χρηματοδότηση, μία προτεινόμενη λύση θα μπορούσε να αποτελεί η έγκριση μόνο των έργων με την υψηλότερη βαθμολογία του 40% από όσες υποβλήθηκαν, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θα εγκρίνονται έργα με μέτριες αξιολογήσεις. Σύμφωνα με τη γνώμη των στελεχών της Υπηρεσίας, όπως επίσης και των αξιολογητών, έχει παρατηρηθεί ότι άνω του 30%-40% των πιο ψηλά βαθμολογούμενων προτάσεων παρουσιάζει συνήθως και τα καλύτερα αποτελέσματα στη φάση υλοποίησης των έργων. Τέλος, από πλευράς σχεδιασμού παρόμοιων δράσεων, προτείνεται να υπάρχει πρόβλεψη για bonus στα έργα εκείνα που παρουσιάζουν αποτελέσματα από την έρευνά τους που θα μπορούσαν να εκπροσωπηθούν στην αγορά. Δηλαδή θα μπορούσε να υπάρχει ένα «follow-up» πρόγραμμα επιδότησης της προετοιμασίας και διάθεσης στην αγορά των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Αναφορικά με την εκταμίευση των δόσεων, περίπου το 30% των συμμετεχόντων εμφανίζεται δυσαρεστημένο από την χρονική απόκριση στην καταβολή των επιχορηγήσεων και πιο συγκεκριμένα από την καταβολή της δόσης αποπληρωμής. Εντούτοις, η αξιολόγηση της υπηρεσίας αναφορικά με τη χρονική της απόκριση στην καταβολή της προκαταβολής, αξιολογείται περισσότερο θετικά, καθώς σε αυτή την περίπτωση το ποσοστό των δυσαρεστημένων οργανισμών μειώνεται περίπου κατά 10% και στις δύο περιπτώσεις, κυμαίνεται λίγο πάνω από το 20%.

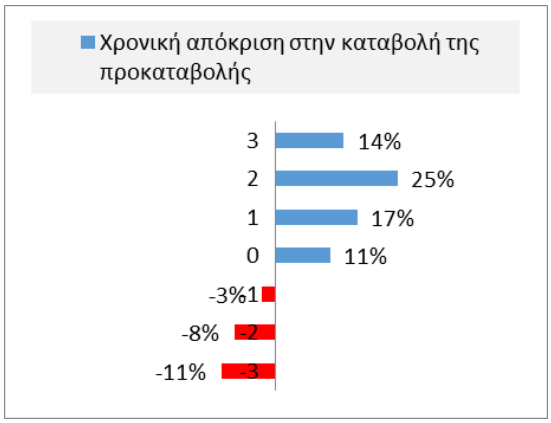
Χρονική απόκριση στην καταβολή της προκαταβολής
3
14%
2
25%
1
17%
0
11%
-3%1
-8%
-2
-11%
-3

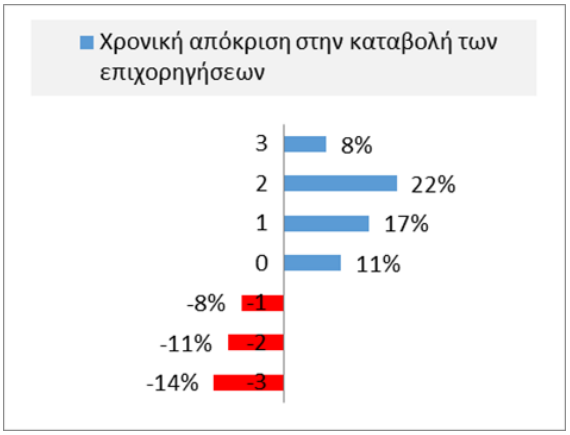
Χρονική απόκριση στην καταβολή των επιχορηγήσεων
3
8%
2
22%
1
17%
0
11%
-8%
-1
-11%
-2
-14%
-3

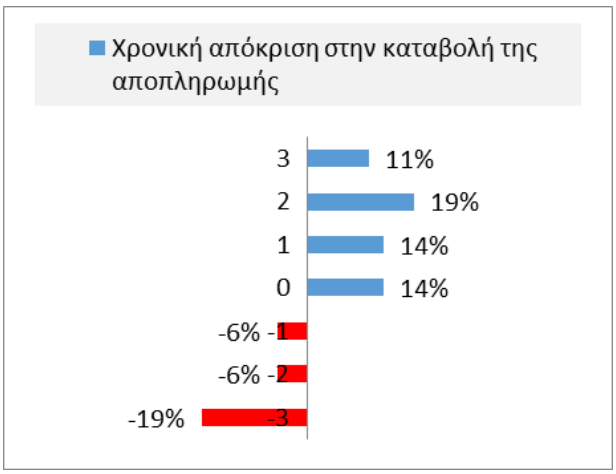
Χρονική απόκριση στην καταβολή της αποπληρωμής
3
11%
2
19%
1
14%
0
14%
-6% -1
-6% -2
-19%
-3

3.3 Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών

Το πρόγραμμα «Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών» αποτελείται από δύο επιμέρους φάσεις που είναι οι εξής:

1. Φάση-1 Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική (Δράση 4.6.3 «Συνεργατικοί Σχηματισμοί»).
2. «Φάση-2 Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική».

Η Φάση-1 (δράση 4.6.3) προκηρύχθηκε κατά τη διάρκεια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ), στο πλαίσιο του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης ενώ η Φάση-2 προκηρύχθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Επιχειρηματικότητα-Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ-ΙΙ).

Αναλυτικότερα, η Φάση-1 (δράση 4.6.3) στόχευε στην ανάπτυξη συνεργατικών σχηματισμών (clusters) στην Ελλάδα, σε περιοχές που υπάρχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και συνδυάζουν ένταση γνώσης, υψηλή τεχνολογία και εξαγωγικό χαρακτήρα, τα οποία θα αποκτήσουν διεθνή εμβέλεια και σημαντικό μερίδιο της διεθνούς αγοράς στον τομέα τους.

Η Φάση-2 αποτέλεσε μία δράση πιο ευρείας κλίμακας συγκριτικά με τη Φάση-1 και διεύρυνε το πλαίσιο της μεθοδολογικής παρέμβασης μέσω συμπερίληψης ενεργειών ΕΤΑΚ, καθώς και στοχευμένων εργαλείων ανάπτυξης (Ενέργειες Ι έως V). Πιο συγκεκριμένα, οι επιμέρους ενέργειες στόχευαν σε:

- ΕΝΕΡΓΕΙΑ Ι: ενίσχυση, υπό μορφή "seed-financing", πολύ μικρών επιχειρήσεων (start-ups, spin-offs, spin-outs) για έργα που εστίαζαν στην ανάπτυξη ενός πλήρως λειτουργικού πρωτοτύπου στο πεδίο της Νανο/Μικροηλεκτρονικής και Ενσωματωμένα Συστήματα
- ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΙΙ: υλοποίηση συνεργατικών έργων έρευνας και ανάπτυξης μέσω της σύμπραξης βιομηχανικών, ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων.
- ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΙΙΙ: ανάδειξη τεχνολογικών έργων αιχμής (state-of-the-art) Ελληνικών εταιρειών οι οποίες διαθέτουν σημαντική ερευνητική και επιχειρησιακή επάρκεια, διεθνώς αναγνωρίσιμη και με σημαντικές προοπτικές επιτυχίας, μέσω προσέλκυσης Ιδιωτών Επενδυτών (VCs κλπ).
- ΕΝΕΡΓΕΙΑ IV: υποστήριξη εκσυγχρονισμού και αναδιοργάνωσης επιχειρήσεων μέσω της ενίσχυσης κρίσιμων αναπτυξιακών δράσεων, όπως υποβολή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, επαγγελματική κατάρτιση/εκπαίδευση, και συμμετοχή και προβολή σε διεθνείς εκθέσεις.
- ΕΝΕΡΓΕΙΑ V: υποστήριξη του cluster μέσω συμβουλευτικού χαρακτήρα δράσεων, υπηρεσιών και μελετών, συμβάλλοντας στην εύρυθμη επιχειρηματική του λειτουργία και ανάπτυξη, και τελικά, στην επίτευξη των συνολικών μακροσκοπικών στόχων του Προγράμματος.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζεται το ποσοστό συμμετοχής των αποκριθέντων εταιριών στα πέντε στοχευμένα εργαλεία ανάπτυξης της Φάσης Β’. Αναφορικά με την αξιολόγηση του έργου, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρεί ότι ήταν αρκετά πετυχημένο.

Επισημαίνεται, πως όλοι οι αποκριθέντες στα ερωτηματολόγια ανήκουν στη δεύτερη φάση του προγράμματος και πως ο καθένας από αυτούς μπορούσε να δηλώσει συμμετοχή σε παραπάνω από μία ενέργεια.

Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό από το παρακάτω γράφημα, οι επιμέρους ενέργειες της δεύτερης φάσης του προγράμματος με το μεγαλύτερο βαθμό προτίμησης, είναι η Ενέργεια-ΙΙ με βαθμό προτίμησης 30%, που αναφέρεται στην υλοποίηση συνεργατικών έργων έρευνας και ανάπτυξης μέσω της σύμπραξης βιομηχανικών, ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων, καθώς και η Ενέργεια-ΙV που προτιμήθηκε από το 5% των συμμετεχόντων και αφορά την υποστήριξη εκσυγχρονισμού και αναδιοργάνωσης επιχειρήσεων, μέσω της ενίσχυσης κρίσιμων αναπτυξιακών δράσεων, όπως υποβολή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, επαγγελματική κατάρτιση/εκπαίδευση, καθώς και συμμετοχή και προβολή σε διεθνείς εκθέσεις.

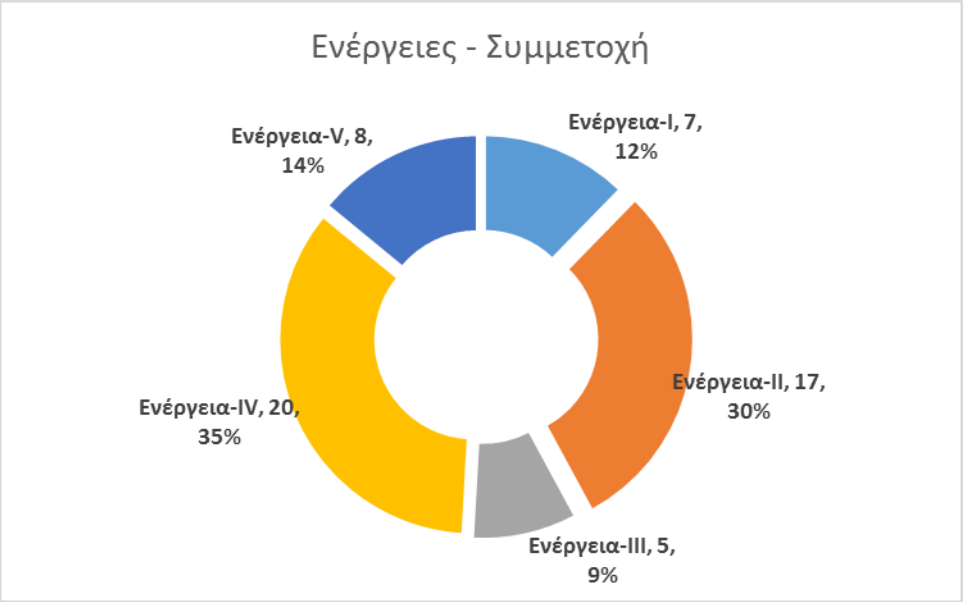

Λαμβάνοντας υπόψη τη συμμετοχή των διαφόρων φορέων στις επιμέρους ενέργειες, όπως επίσης και τις αλληλοεπικαλύψεις αυτών, μιας που ο κάθε συμμετέχων μπορούσε να επιλέξει όσα από τα επιμέρους εργαλεία ανταποκρίνονταν στις ανάγκες του οργανισμού του, παρακάτω ακολουθεί η κριτική ανάλυση της επιτυχίας της κάθε μεμονωμένης ενέργειας.

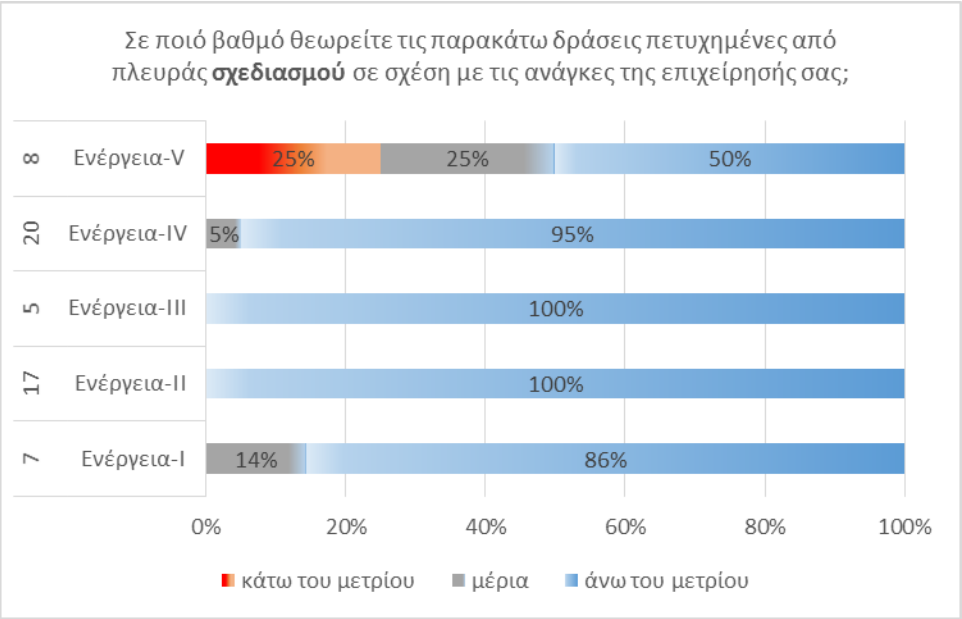

Όπως φαίνεται η γενικότερη εικόνα που προκύπτει αναφορικά με το σχεδιασμό του κάθε εργαλείου είναι αρκετά θετική, με την πλειοψηφία των συμμετεχόντων να βαθμολογεί το σχεδιασμό τους με βαθμό άνω του μετρίου. Πιο συγκεκριμένα, η απόλυτη πλειοψηφία – 100% - των συμμετεχόντων των δράσεων Ενέργεια-II[8] και Ενέργεια-III [9]δηλώνουν πολύ ευχαριστημένοι, ενώ παράλληλα η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων που προτίμησαν την Ενέργεια-I[10] και την Ενέργεια-IV[11] βαθμολογεί επίσης θετικά τον σχεδιασμό τους. Επισημαίνεται πως μικρή δυσαρέσκεια φαίνεται να υπήρξε μόνο για τους συμμετέχοντες της Ενέργειας-V[12], αφού το 25% των αποκριθέντων που την προτίμησαν (8 στο σύνολο τους) την αξιολογούν με βαθμό κάτω του μετρίου.

[8] ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΙΙ: υλοποίηση συνεργατικών έργων έρευνας και ανάπτυξης μέσω της σύμπραξης βιομηχανικών, ακαδημαϊκών και ερευνητικών φορέων

[9] ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΙΙΙ: ανάδειξη τεχνολογικών έργων αιχμής (state-of-the-art) Ελληνικών εταιρειών οι οποίες διαθέτουν σημαντική ερευνητική και επιχειρησιακή επάρκεια, διεθνώς αναγνωρίσιμη και με σημαντικές προοπτικές επιτυχίας, μέσω προσέλκυσης Ιδιωτών Επενδυτών (VCs κλπ).

[10] ΕΝΕΡΓΕΙΑ Ι: ενίσχυση, υπό μορφή "seed-financing", πολύ μικρών επιχειρήσεων (start-ups, spin-offs, spin-outs) για έργα που εστίαζαν στην ανάπτυξη ενός πλήρως λειτουργικού πρωτοτύπου στο πεδίο της Νανο/Μικροηλεκτρονικής και Ενσωματωμένα Συστήματα

[11] ΕΝΕΡΓΕΙΑ IV: υποστήριξη εκσυγχρονισμού και αναδιοργάνωσης επιχειρήσεων μέσω της ενίσχυσης κρίσιμων αναπτυξιακών δράσεων, όπως υποβολή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, επαγγελματική κατάρτιση/εκπαίδευση, και συμμετοχή και προβολή σε διεθνείς εκθέσεις

[12] ΕΝΕΡΓΕΙΑ V: υποστήριξη του cluster μέσω συμβουλευτικού χαρακτήρα δράσεων, υπηρεσιών και μελετών, συμβάλλοντας στην εύρυθμη επιχειρηματική του λειτουργία και ανάπτυξη, και τελικά, στην επίτευξη των συνολικών μακροσκοπικών στόχων του Προγράμματος

Παρακάτω ακολουθεί το αντίστοιχο διάγραμμα με τη διαφοροποίηση ότι η επιτυχία των επιμέρους εργαλείων αποτιμάται, λαμβάνοντας υπόψη το αποτέλεσμά τους και όχι το σχεδιασμό τους αυτή τη φορά. Η εικόνα που σχηματίζεται είναι αρκετά παρόμοια με αυτή του σχεδιασμού, με τη μοναδική διαφορά να είναι η «ένταση» με την οποία έκριναν οι οργανισμοί το αποτέλεσμα των δράσεων σε σχέση με τις ανάγκες της επιχείρησής τους. Όπως είναι φανερό, το ποσοστό των αποκριθέντων που βαθμολογούσε μέτρια το σχεδιασμό των δράσεων Ενέργεια-I και Ενέργεια-IV αντιστοιχεί σε αρνητικό σε αυτή την περίπτωση, ενώ από την άλλη το πλήθος των ικανοποιημένων συμμετεχόντων παραμένει το ίδιο η αυξημένο σε κάποιες περιπτώσεις όπως για παράδειγμα αυτών της Ενέργειας-V.

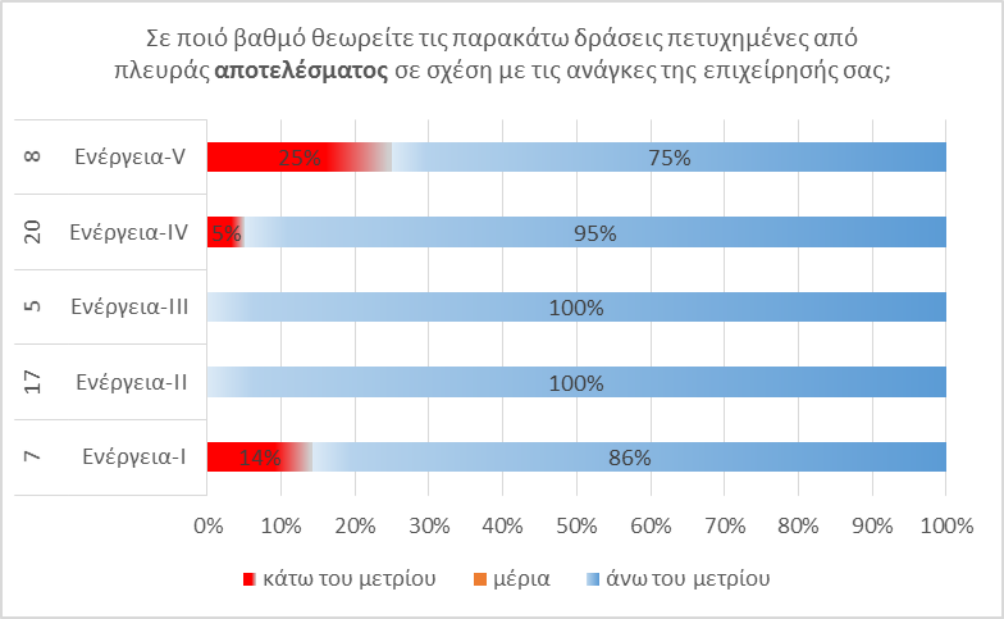

Οι περισσότερες θετικές επιδράσεις από τη συμμετοχή των διαφόρων φορέων στη δράση σχετίζονται με τη δημιουργία νέων στρατηγικών συνεργασιών, τη βελτίωση της τεχνογνωσίας εντός του οργανισμού και τη δυνατότητα συμμετοχής σε παρόμοιες δράσεις ΕΤΑΚ στο μέλλον. Το διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει την αύξηση της σημασίας των δράσεων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ), στο εσωτερικό των συμμετεχόντων οργανισμών του προγράμματος αναφορικά με την εικόνα του οργανισμού τους πριν και μετά την συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα «Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική». Έτσι, γίνεται αντιληπτό πως η δράση της Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών συνέβαλε στην γενικότερη διάδοση και αύξηση της σημασίας των δράσεων ΕΤΑΚ της ΓΓΕΤ.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα αποτίμησης συμφωνούν πως τα οφέλη που αποκόμισαν από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, ήταν συνολικά και αρκετά μεγαλύτερα από το κόστος της

συμμετοχής τους, με το ποσοστό αυτών να ξεπερνά το 65%, ενώ μόνο το 20% των αποκριθέντων θεωρεί πως τα οφέλη της δράσης δεν ήταν και τόσο σημαντικά (βλ. κάτωθι διάγραμμα).

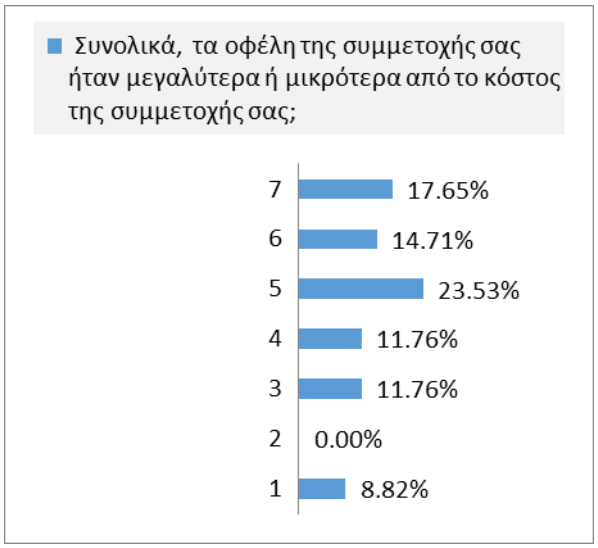

Επίσης, σημαντική ήταν και η συμβολή του προγράμματος στη στρατηγική ΕΤΑΚ που ακολουθούν οι συμμετέχοντες φορείς και της σημασίας αυτών. Το διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζει την αύξηση της βαρύτητας των δράσεων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) στο εσωτερικό των συμμετεχόντων οργανισμών του προγράμματος, αναφορικά με την εικόνα του οργανισμού τους πριν και μετά την συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα «Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών». Όπως είναι αντιληπτό η ένταση της σημασίας των δράσεων ΕΤΑΚ εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένη μετά τη συμμετοχή των οργανισμών στο πρόγραμμα (πορτοκαλί χρώμα) συγκριτικά με την αντίληψη που είχαν πριν τη συμμετοχή τους σε αυτό (μπλε χρώμα). Αυτό μπορεί να γίνει αντιληπτό και από τις αντίστοιχες ευθείες των γραμμικών τάσεων που περιλαμβάνονται στο διάγραμμα.

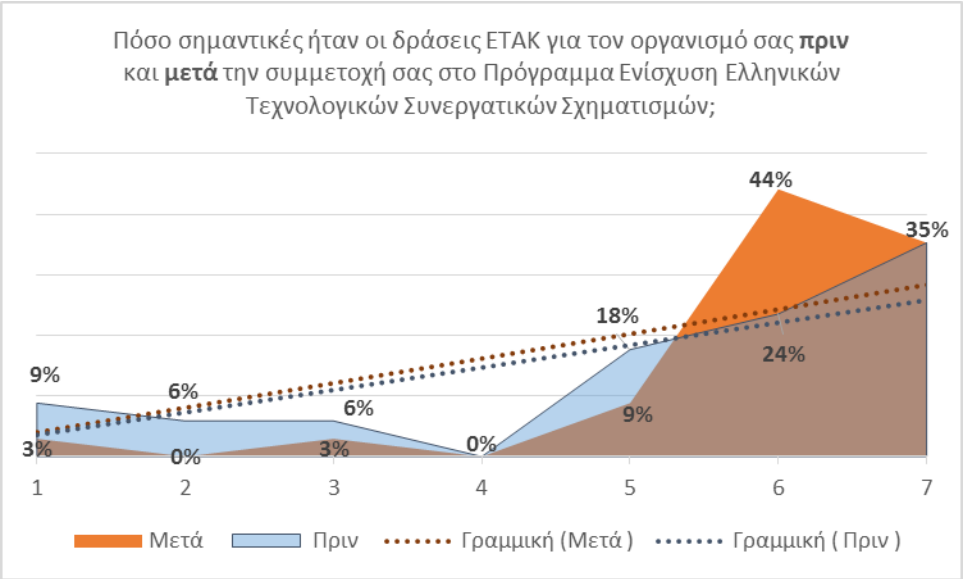

Η σημασία της διάθεσης κρατικών κονδυλίων σε φορείς για την υλοποίηση έργων παρόμοιου ύφους με αυτά του προγράμματος της Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών, είναι αρκετά μεγάλη και αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από την Υπηρεσία σε επόμενες προγραμματικές περιόδους. Όπως παριστάνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί, οι συμμετέχοντες εκφράζουν σχεδόν ομόφωνα (άνω του 80% των αποκριθέντων) την υποστήριξή τους στη ΓΓΕΤ, ώστε να συνεχιστεί η χρηματοδότηση των συνεργατικών σχηματισμών (clusters).

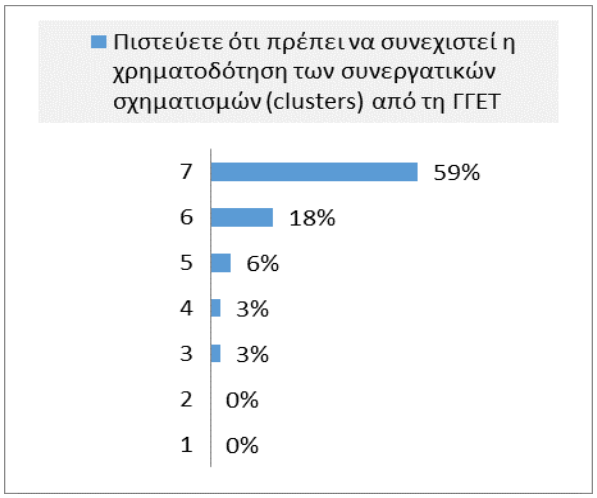

Αναλυτικότερα, η προσθετικότητα της δράσης αποδεικνύεται αρκετά σημαντική και συγκεκριμένα επισημαίνεται πως η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων υποστηρίζουν πως δεν θα υλοποιούσαν το έργο σε περίπτωση που δεν είχαν λάβει χρηματοδότηση, με το ποσοστό αυτών να ξεπερνά το 90%. Εντούτοις, το 82% των φορέων δήλωσε πως θα προχωρούσε άμεσα με την υλοποίηση ενός μέρους μόνο του εγκεκριμένου έργου ενώ μόνο το 10% των αποκριθέντων οργανισμών δηλώνει πως θα εγκατάλειπε το έργο για πάντα σε περίπτωση που δεν είχε επιλεγεί για χρηματοδότηση. Επιπρόσθετα ένα σχεδόν ισοδύναμο ποσοστό οργανισμών δηλώνει πως θα ανέβαλε την υλοποίηση μέρους (70%) του έργου για κάποιο χρονικό διάστημα αργότερα, με μόνο το 17% των συμμετεχόντων φορέων να υποστηρίζει το ίδιο για το σύνολο του έργου. Στην παρακάτω εικόνα ακολουθεί η γραφική αναπαράσταση όλων των παραπάνω ισχυρισμών.

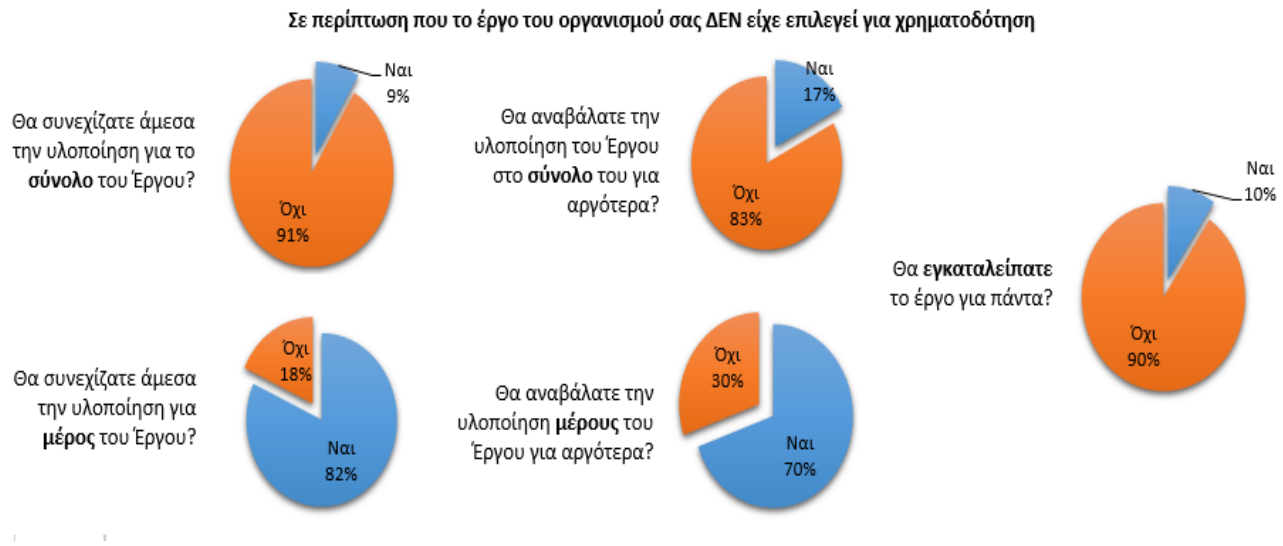

Επιπρόσθετα με τα παραπάνω, αξίζει να σημειωθεί πως το μοντέλο που εφαρμόστηκε στους συνεργατικούς σχηματισμούς (clusters) από τη ΓΓΕΤ και την ανάθεση του ρόλου του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης στο Ερευνητικό Κέντρο Αθηνά σε συνεργασία με την ΕΝΕΒΗ, κρίθηκε αρκετά πετυχημένο από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις. Αναλυτικότερα, πάνω από τα 75% των αποκριθέντων δηλώνει την πολύ μεγάλη ικανοποίηση από τη συνεισφορά του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης, δηλαδή από το Ερευνητικό Κέντρο Αθηνά και την ΕΝΕΒΗ, με μόνο το 12% των φορέων, από αυτούς που απάντησαν στην έρευνα, να αξιολογεί το μοντέλο διαχείρισης με βαθμό κάτω του μετρίου.

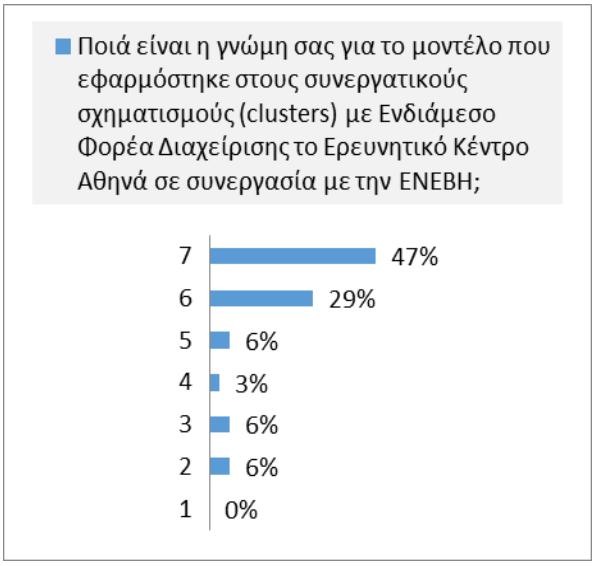

Σε γενικές γραμμές, ο Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης του Προγράμματος και η συμβολή του αποτιμώνται πολύ θετικά από τους αποκριθέντες στην έρευνα (50% των συμμετεχόντων).Οι συμμετέχοντες οργανισμοί στην έρευνα εκφράζουν σε απόλυτο βαθμό πλειοψηφίας την ικανοποίησή τους από τη διαδικασία γενικότερης υποστήριξης του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά και της ΕΝΕΒΗ στο πλαίσιο του προγράμματος "Φάσεις Α - Β, Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική" και συγκριτικά με άλλα προγράμματα που έχουν λάβει μέρος.

Επίσης, θετικά αξιολογείται και η παρακολούθηση υλοποίησης του έργου ως προς τις οδηγίες διαχείρισης. Όλοι οι αποκριθέντες φορείς στην έρευνα αποτίμησης δηλώνουν σαφώς ευχαριστημένοι από τα αρμόδια στελέχη του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά και τη γενική ταχύτητα ανταπόκρισής τους.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των επιχειρήσεων, το ανθρώπινο δυναμικό του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης έδειξε μεγάλο βαθμό προθυμίας και ανταποκρινόταν άμεσα στις ανάγκες των συμμετεχόντων, συνεισφέροντας ουσιαστικά στην αποσαφήνιση απορριών πάσης φύσεως, καθώς και στην επίλυση προβλημάτων που προέκυψαν κατά τη διάρκεια υλοποίησης των έργων.

Όπως παριστάνεται και στα επόμενα διαγράμματα που βασίζονται στις απαντήσεις των ερωτηθέντων φορέων, πάνω από το 80% των αποκριθέντων βαθμολογεί από πολύ καλές έως και άριστες τις υπηρεσίες του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά, υποδεικνύοντας πως το μοντέλο διαχείρισης που ακολουθήθηκε από τη ΓΓΕΤ ήταν αρκετά επιτυχημένο.

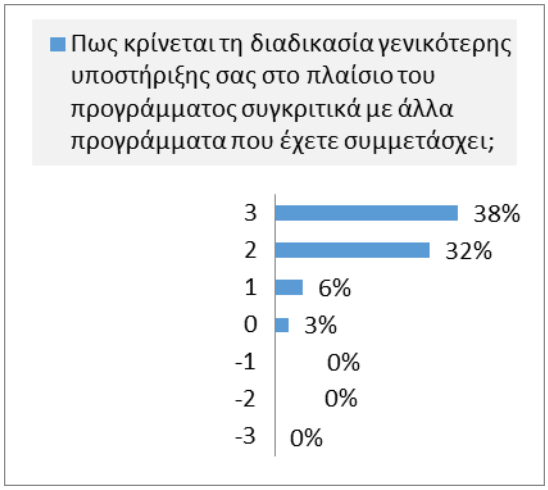

Η συμβολή του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά αξιολογήθηκε πολύ θετικά από τους συμμετέχοντες και σε ότι αφορά στην αξιολόγηση των υποβληθέντων προτάσεων. Η διαδικασία αξιολόγησης που

ακολουθήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος "Φάσεις Α - Β, Ενίσχυσης Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στη Μικροηλεκτρονική», κρίνεται από την πλειοψηφία των επιχειρήσεων, που αγγίζει το 75%, με βαθμολογία άνω του μετρίου.

Επίσης, άνω του 80% των συμμετεχόντων κρίνει από πολύ ικανοποιητικές έως άριστες, τις υπηρεσίες του Ενδιάμεσου Φορέα Διαχείρισης, αναφορικά τόσο με την έγκαιρη αξιολόγηση των υποβληθέντων προτάσεων όσο και με την τεκμηρίωση του αποτελέσματος αξιολόγησης από πλευράς των αξιολογητών και των εκπροσώπων του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά. Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό από τα ακόλουθα γραφήματα, το ποσοστό των συμμετεχόντων που δηλώνουν χαμηλό βαθμό ικανοποίησης δε ξεπερνά το 10% των απαντήσεων, σε καμία από τις επιμέρους περιπτώσεις που παρατίθενται κάτωθι.

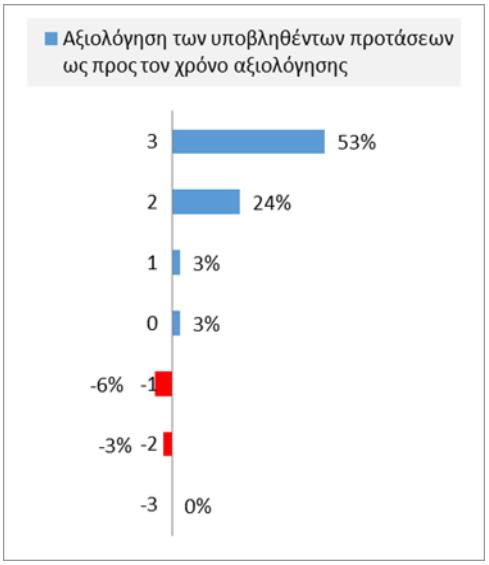

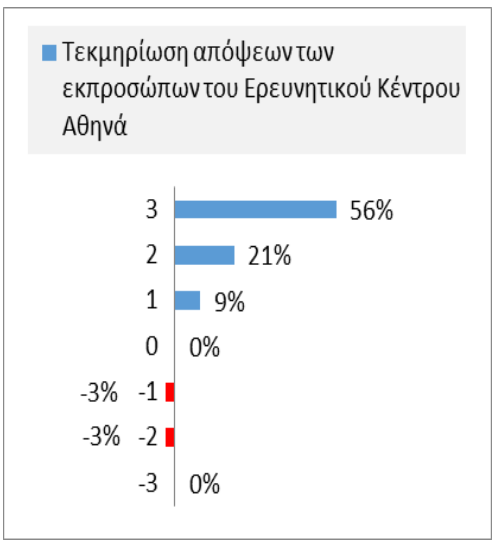

Εστιάζοντας στον προϋπολογισμό της εν λόγω δράσης, η συντριπτική πλειοψηφία των φορέων του προγράμματος, περίπου 90%, δηλώνουν ευχαριστημένοι από την τεκμηρίωση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού εκ μέρους των αξιολογητών. Αναφορικά με την εκταμίευση των κονδυλίων της δράσης, οι συμμετέχοντες εκφράζουν μία γενική εικόνα ικανοποίησης. Στην πλειοψηφία τους, οι επιχειρήσεις δηλώνουν αρκετά ευχαριστημένες (σε ποσοστό που αγγίζει το 80%) από την έγκαιρη εκταμίευση των δόσεων και τη χρονική απόκριση της ΓΓΕΤ στην καταβολή των επιχορηγήσεων.

Επισημαίνεται πως βάσει των απαντήσεων των αποκριθέντων φορέων, φαίνεται πως η καταβολή της προκαταβολής των έργων παρουσίασε μεγαλύτερες καθυστερήσεις συγκριτικά με την καταβολή της τελικής αποπληρωμής των εγκεκριμένων έργων. Το γεγονός αυτό, όπως απεικονίζεται και στα παρακάτω διαγράμματα ενώ φαίνεται να αποτελεί την αιτία που επηρέασε και τη γενικότερη βαθμολογία των φορέων στην ερώτηση, για τη χρονική απόκριση του Ερευνητικού Κέντρου Αθηνά στην καταβολή των επιχορηγήσεων, χωρίς βέβαια να επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό τη γενικότερη εικόνα ικανοποίησης των συμμετεχόντων.

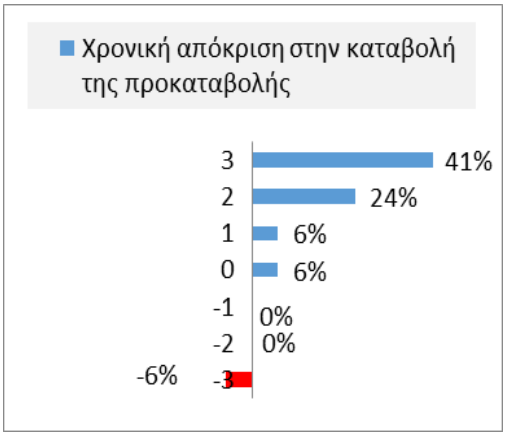

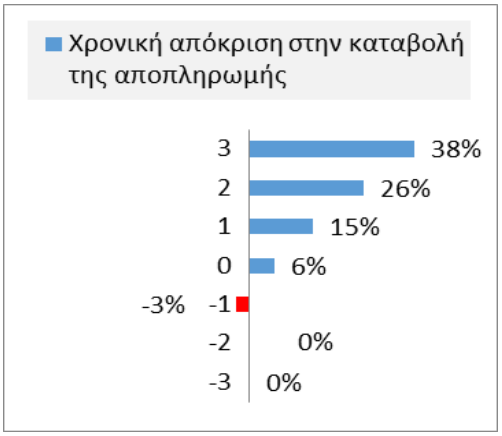

3.4 ΠΑΒΕΤ & ΠΑΒΕΤ-ΝΕ

Η παρούσα ενότητα αφορά στην αξιολόγηση των δράσεων ΠΑΒΕΤ & ΠΑΒΕΤ-ΝΕ κατά την περίοδο των τεσσάρων κύκλων προκηρύξεων του ΕΠΑΝ Ι (ΠΑΒΕΤ 2000, ΠΑΒΕΤ 2005, ΠΑΒΕΤ-ΝΕ 2000, ΠΑΒΕΤ-ΝΕ 2004), καθώς και τις αντίστοιχες Δράσεις των ΠΕΠ (ΠΑΒΕΤ Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης, ΠΑΒΕΤ-ΝΕ Δυτικής Ελλάδας, ΠΑΒΕΤ-ΝΕ Κεντρικής Μακεδονίας, ΠΑΒΕΤ-ΝΕ Κρήτης και ΠΑΒΕΤ-ΝΕ Θεσσαλίας). Στο ΠΑΒΕΤ Ν.Ε. του Βορείου Αιγαίου και της Δυτικής Μακεδονίας είτε δεν υποβλήθηκαν καθόλου προτάσεις, ή όσες υποβλήθηκαν δεν εγκρίθηκαν κατά τη φάση της αξιολόγησης, σύμφωνα με τα στελέχη της ΓΓΕΤ.

Οι άνωθεν Δράσεις εντάσσονταν στο Μέτρο 4.3 του ΕΠΑΝ Ι και στα αντίστοιχα Μέτρα 2.1, 3.4, 1.3 , 1.2 και 1.1 των ΠΕΠ ανά την Ελλάδα. Πιο αναλυτικά, η Δράση 4.3.1. 'Πρόγραμμα Ανάπτυξης Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογίας για επιχειρήσεις με ήδη ανεπτυγμένη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα (ΠΑΒΕΤ) '' και η Δράση 4.3.2. ΠΑΒΕΤ-ΝΕ ''Πρόγραμμα Ανάπτυξης της Βιομηχανικής Έρευνας και Τεχνολογίας σε Νέες Επιχειρήσεις'' εντάσσονταν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 'Ανταγωνιστικότητα', στον Άξονα Προτεραιότητας 4 'Τεχνολογική Καινοτομία και Έρευνα' στο Μέτρο 4.3 ' Ενθάρρυνση της Έρευνας, της Μεταφοράς και της Διάδοσης Τεχνολογίας στις Επιχειρήσεις. Υποστήριξη Δραστηριοτήτων Διεθνούς Επιστημονικής & Τεχνολογικής Συνεργασίας & της Μεταφοράς Τεχνολογίας'.

Η εμφανής και σημαντικότερη διαφορά τους ήταν ότι η Δράση του ΠΑΒΕΤ (Πρόγραμμα Ανάπτυξης Βιομηχανικής Έρευνας & Τεχνολογίας) απευθυνόταν σε Ελληνικές Επιχειρήσεις με ήδη ανεπτυγμένη παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, ενώ του ΠΑΒΕΤ – ΝΕ (ΠΑΒΕΤ Νέων Επιχειρήσεων) απευθυνόταν σε νεοϊδρυθείσες, Ελληνικές και δυναμικές επιχειρήσεις που ξεκινούσαν την παραγωγική και εμπορική τους δραστηριότητα, ενώ οπωσδήποτε δεν είχαν συμπληρώσει 5ετία από την ίδρυσή τους.

Αναφορικά με την αξιολόγηση της ΓΓΕΤ, οι περισσότεροι συμμετέχοντες δηλώνουν ευχαριστημένοι από την συμβολή των στελεχών της ΓΓΕΤ στην διαχείριση του προγράμματος, όπως και από την μεταξύ τους συνεργασία με την υπηρεσία. Σε ποσοστό 75%, οι ερωτηθέντες βαθμολόγησαν την παρακολούθηση του έργου από την ΓΓΕΤ, από άποψη ελέγχου του τεχνικού και του οικονομικού μέρους, από αρκετά ικανοποιητική έως άριστη, ενώ περίπου στο ίδιο ποσοστό δηλώνουν επίσης ικανοποιημένοι από την υποστήριξη που δέχθηκαν από την ΓΓΕΤ κατά την υλοποίηση του έργου.

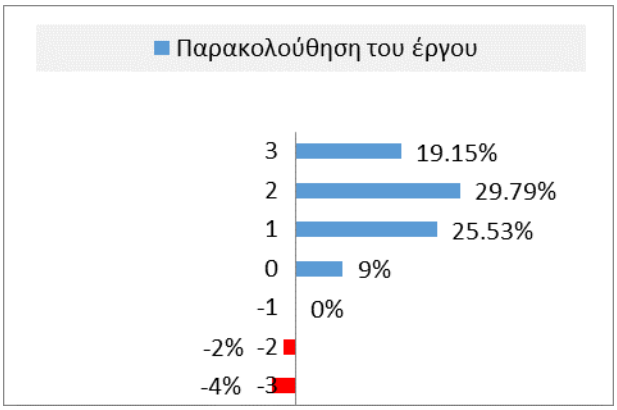

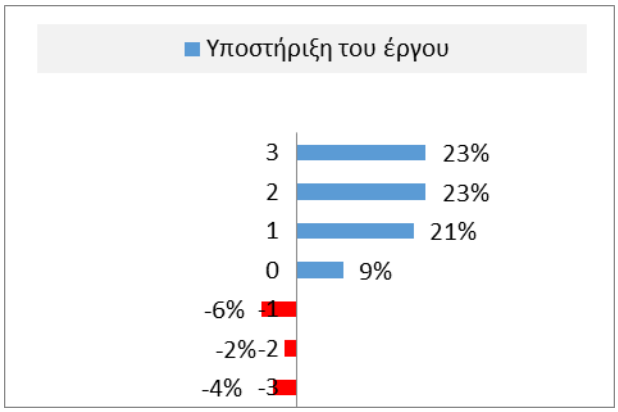

Επιπροσθέτως, η συμβολή των στελεχών της υπηρεσίας στον σχεδιασμό για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος κρίθηκε από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων (περίπου 75%), από ικανοποιητική έως βέλτιστη. Αρκετά ευχαριστημένες δηλώνουν οι εταιρίες και από την έγκαιρη ανακοίνωση του προγράμματος, με περίπου το 75% να αξιολογούν θετικά τις σχετικές υπηρεσίες της ΓΓΕΤ.

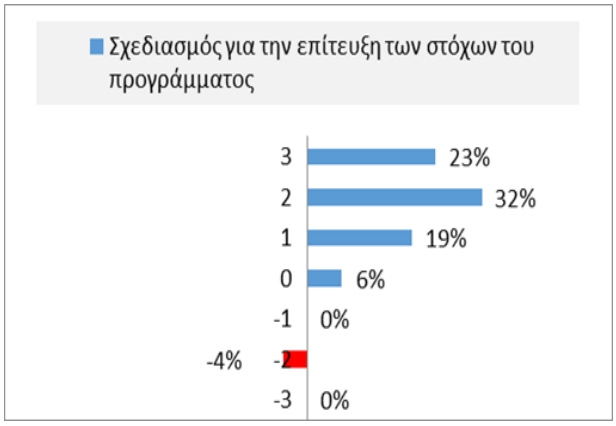

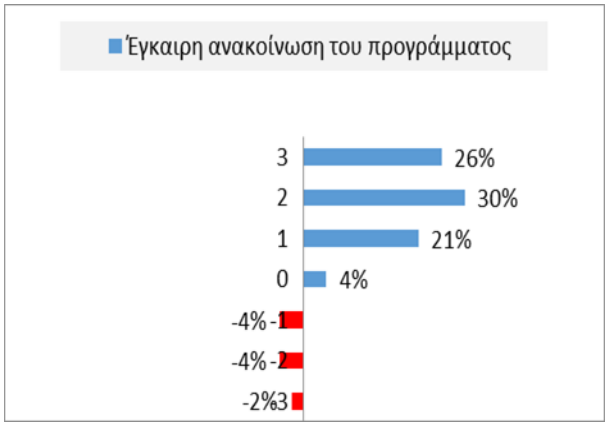

Παρόλα αυτά, τονίζεται πως έπρεπε να δοθεί περισσότερη σημασία στην προώθηση του προγράμματος σε ημερίδες, στον τύπο κτλ., ώστε να έχουν την δυνατότητα να υποβάλλουν πρόταση, όλοι όσοι ενδιαφέρονται και να μην υπάρχουν περιπτώσεις μη υποβολής λόγω ελλιπούς πληροφόρησης. Περίπου το 30% των αποκριθέντων στη σχετική ερώτηση, κρίνουν τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ αναφορικά με την πληροφόρηση και την αποτελεσματική προώθηση του προγράμματος σε ημερίδες, κ.α., με βαθμολογία ίση ή κάτω του μετρίου.

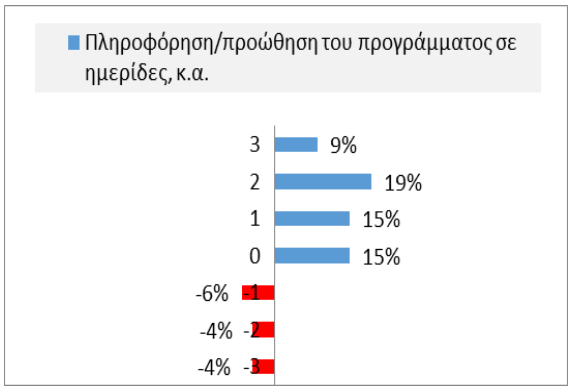

Επιπλέον, μεγάλο ποσοστό ικανοποίησης εκφράζει επίσης πάνω από το 65% των αποκριθέντων οργανισμών και για άλλους τομείς στους οποίους είχαν συμμετοχή τα αρμόδια στελέχη της ΓΓΕΤ όπως η καθοδήγηση και παροχή πληροφοριών για τη διαδικασία αξιολόγησης. Εντούτοις, η καθυστέρηση ολοκλήρωσης της αξιολόγησης, δημιούργησε μία εικόνα αναξιοπιστίας και αναποτελεσματικότητας όσον αφορά στην διαχείριση του προγράμματος από πλευράς ΓΓΕΤ, με τις επιχειρήσεις να υποστηρίζουν πως η απόλυτη τήρηση του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος αξιολόγησης είναι απαραίτητη. Το ποσοστό που βαθμολόγησε, από μέτριες έως και πολύ αρνητικές, τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ αναφορικά με την ταχύτητα ολοκλήρωσης της αξιολόγησης, ξεπερνά το 40 %, όπως γίνεται αντιληπτό και από το παρακάτω διάγραμμα που παρατίθεται δεξιά.

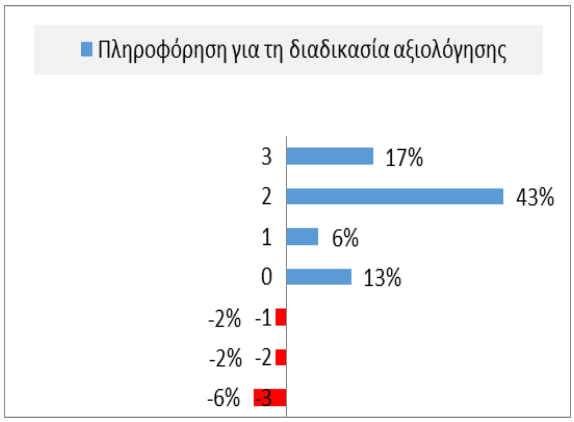

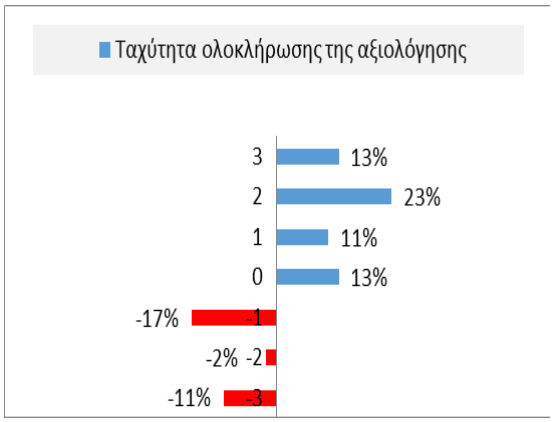

Τέλος, οι εταιρείες φαίνεται πως έμειναν σχετικά ικανοποιημένες από την έγκαιρη εκταμίευση των δόσεων της εγκεκριμένης χρηματοδότησης. Ωστόσο, σχολίασαν πως το ποσοστό της προκαταβολής θα μπορούσε να είναι μεγαλύτερο, κάτι που μπορεί να αποτελεί ένδειξη για το λόγο που το 26% των αποκριθέντων εταιριών αποδίδει στη ΓΓΕΤ βαθμολογία κάτω του μετρίου, στη σχετική ερώτηση που συμπεριλαμβάνεται στη σχετική ερώτηση του ερωτηματολογίου αποτίμησης της δράσης του ΠΑΒΕΤ και απεικονίζεται στο διάγραμμα κάτωθι.

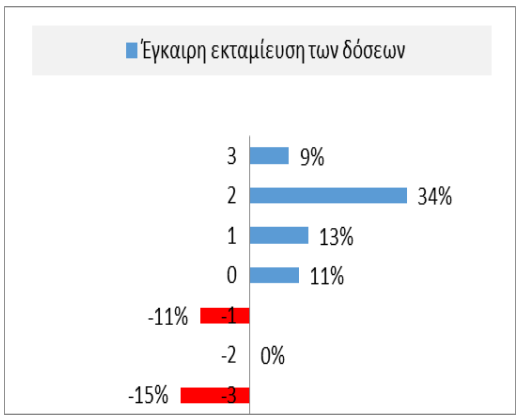

3.4.1 ΠΑΒΕΤ - Μη εγκεκριμένα

Στην παρούσα μελέτη αποτίμησης και συγκεκριμένα στη δράση του ΠΑΒΕΤ, υπάρχουν 14 οργανισμοί με μη εγκεκριμένα έργα που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια[13]. Για το σύνολο των οργανισμών αυτών η σημασία των δράσεων Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) φαίνεται πως δεν έμεινε τελείως ανεπηρέαστη και μάλιστα αυξήθηκε σε ένα μικρό βαθμό, συγκριτικά με το χρονικό διάστημα πριν αλλά και κατόπιν της απόφασης μη έγκρισης της πρότασής τους στο ΠΑΒΕΤ[14]. Επισημαίνεται πως η συντριπτική πλειοψηφία των αποκριθέντων μη εγκεκριμένων προτάσεων αξιολογούν τη σημαντικότητα των δράσεων ΕΤΑΚ με βαθμό άνω του μετρίου, με το 92% αυτών να σημειώνει πως θα δήλωνε ξανά συμμετοχή σε έργο παρόμοιου τύπου.

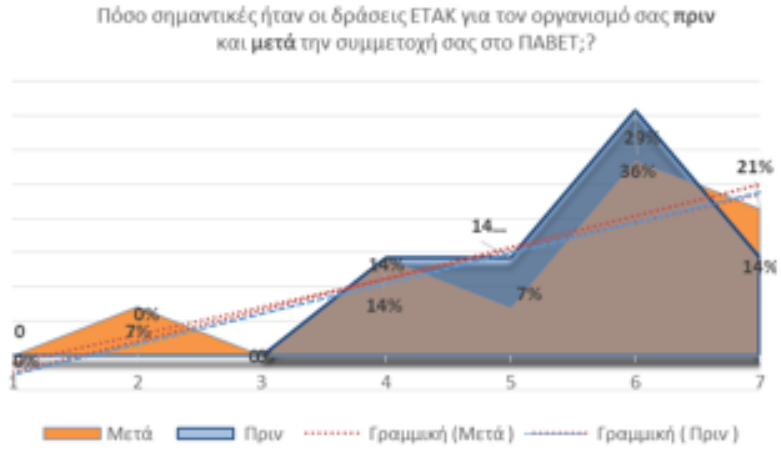

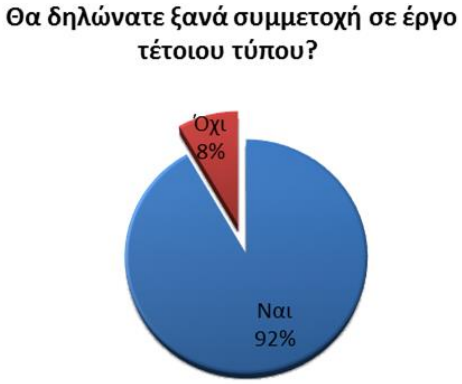

Επιπλέον, βάσει των απαντήσεων των συμμετεχόντων και των γραφημάτων που ακολουθούν, προκύπτει πως οι περισσότερες προτάσεις που υποβλήθηκαν αφορούσαν την συνέχεια παλαιότερης δραστηριότητας και είχαν ως στόχο τη δημιουργία ενός νέου τελικού προϊόντος για την αγορά. Πιο συγκεκριμένα, μόνο το 17% δηλώνει πως το έργο που υποβλήθηκε προς υλοποίηση στο πλαίσιο του ΠΑΒΕΤ αφορά νέα δραστηριότητα, ενώ λιγότερο από το ένα δέκατο των αποκριθέντων σημειώνει πως το προϊόν δεν ήταν κάτι νέο για την αγορά.

[13] Από τους 14 οργανισμούς με μη εγκεκριμένα έργα οι 13 ανήκουν σε αυτούς που υπέβαλαν πρόταση στο ΠΑΒΕΤ 2005, και 1 ανήκει στις απορριφθείσες του ΠΑΒΕΤ – ΝΕ 2000.

[14] Η ένταση της σημασίας των δράσεων ΕΤΑΚ εμφανίζεται ελαφρώς αυξημένη μετά τη συμμετοχή των οργανισμών στο πρόγραμμα του ΠΑΒΕΤ (πορτοκαλί χρώμα) συγκριτικά με την αντίληψη που είχαν πριν τη συμμετοχή τους σε αυτό (μπλε χρώμα). Αυτό μπορεί να γίνει αντιληπτό και από τις αντίστοιχες ευθείες των γραμμικών τάσεων που περιλαμβάνονται στο διάγραμμα.

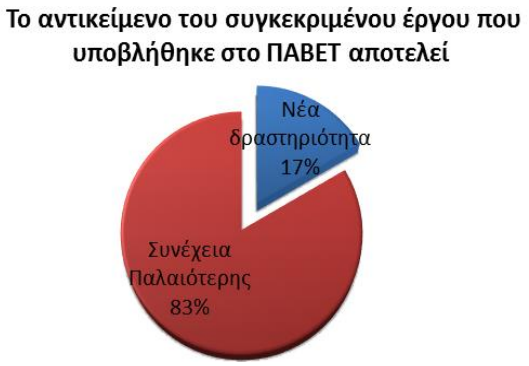

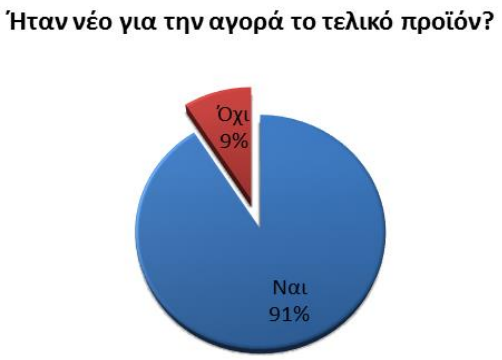

Το 83% των μη εγκεκριμένων έργων, σχολίασαν πως ενημερώθηκαν έγκαιρα για την απόρριψη της πρότασης, εάν και μόνο το 42% δηλώνει πως η αιτιολόγηση ήταν σαφής και έγιναν κατανοητοί οι λόγοι της απόρριψής της, ενώ η αιτιολόγηση απόρριψης της πρότασης φαίνεται να βρίσκει σύμφωνους μόνο το 10% των εταιριών.

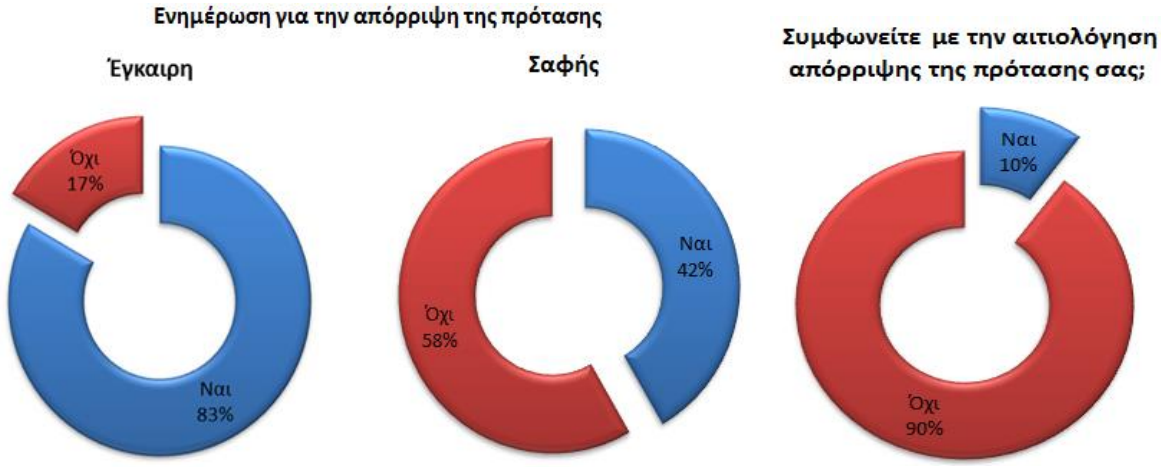

Εντούτοις, λιγότερες από τις μισές εταιρίες (45%) που υπέβαλαν πρόταση αλλά δεν εγκρίθηκαν, φαίνονται ικανοποιημένες από τη διαδικασία αξιολόγησης των προτάσεων στο ΠΑΒΕΤ, σημειώνοντας επίσης πως συγκριτικά με άλλα προγράμματα ΕΤΑΚ που είχαν συμμετάσχει, η αιτιολόγηση απόρριψης της πρότασης στο ΠΑΒΕΤ είναι κατανοητή ενώ η διαδικασία αξιολόγησης των υποβληθέντων προτάσεων χρήζει ενίσχυσης.

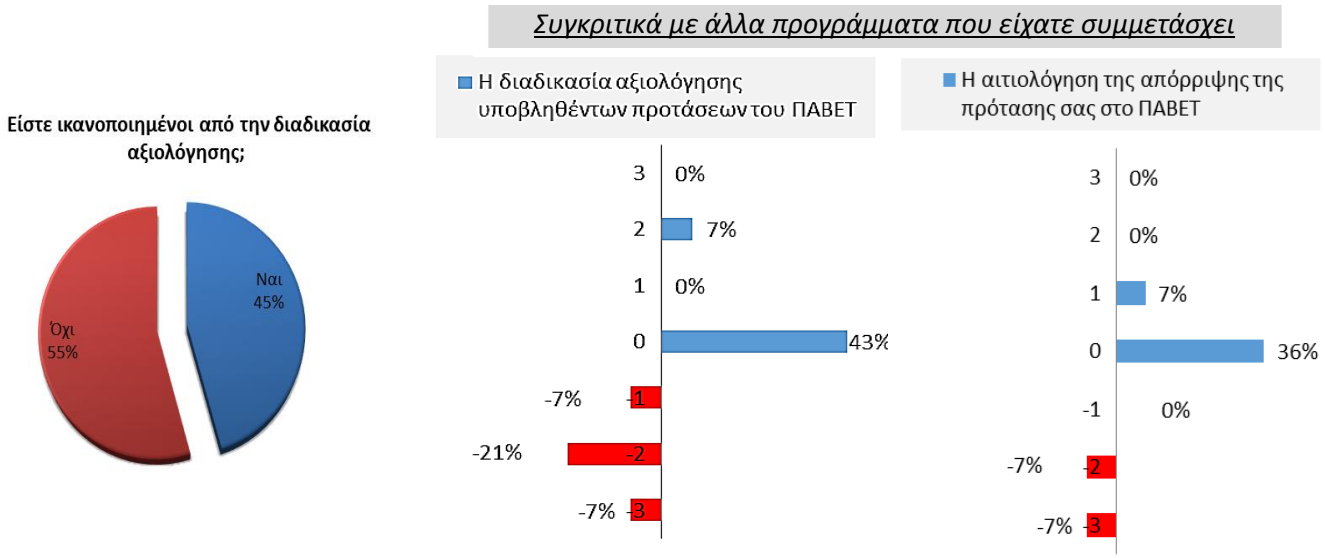

Εικόνα 1: Η ικανοποίηση των συμμετεχόντων από τη διαδικασία αξιολόγησης

Αναφορικά με το σχεδιασμό για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, κρίθηκε από την πλειοψηφία των ερωτηθέντων (περίπου 80%) από ικανοποιητική έως βέλτιστη. Αρκετά ευχαριστημένες δηλώνουν οι εταιρίες και από την έγκαιρη ανακοίνωση του προγράμματος, με περίπου το 80% να αξιολογούν θετικά τις σχετικές υπηρεσίες της ΓΓΕΤ.

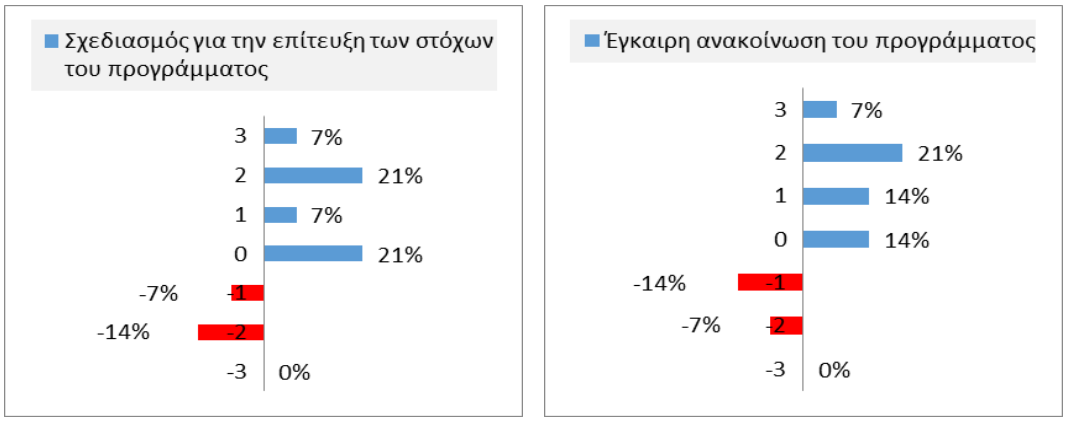

Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν για τα εγκεκριμένα έργα του ΠΑΒΕΤ, αξίζει να επισημανθεί σ' αυτό το σημείο πως η αξιολόγηση της ΓΓΕΤ αναφορικά με το σχεδιασμό και την ανακοίνωση του

προγράμματος είναι εξίσου θετική, τόσο από τα εγκεκριμένα έργα όσο και από τα μη (75% των αποκριθέντων στα εγκεκριμένα ΠΑΒΕΤ και 80% των αποκριθέντων στα μη εγκεκριμένα ΠΑΒΕΤ).

Αναφορικά με τους τομείς στους οποίους υπήρχε συμμετοχή στελεχών της ΓΓΕΤ, το ποσοστό ικανοποίησης των μη εγκεκριμένων έργων σχετικά με την παροχή συμβουλών για προϋποθέσεις συμμετοχής είναι επίσης παρόμοιο συγκριτικά με αυτό των εγκεκριμένων ΠΑΒΕΤ, φτάνοντας το 80% (83% στα εγκεκριμένα).

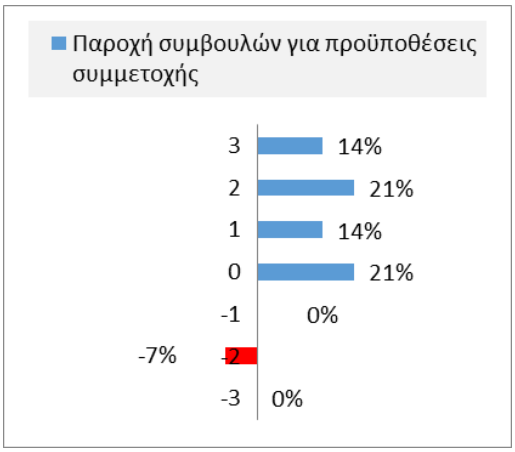

Ωστόσο, οι εταιρίες με μη εγκεκριμένα έργα δείχνουν μεγαλύτερη δυσαρέσκεια σε σύγκριση με αυτές που τελικά συμμετείχαν στο ΠΑΒΕΤ, σε ζητήματα που αφορούν στην παροχή πληροφοριών για τη διαδικασία αξιολόγησης, καθώς το ποσοστό που εκφράζει την μη ικανοποίησή του φτάνει το 35% των αποκριθέντων, συγκριτικά με το μόλις 10% των εγκεκριμένων. Τέλος, αναφορικά με την ταχύτητα ολοκλήρωσης της αξιολόγησης, το ποσοστό που βαθμολόγησε, από μέτριες έως και πολύ αρνητικές τις σχετικές υπηρεσίες της ΓΓΕΤ ξεπερνά το 60% (αντί του 40 % στα εγκεκριμένα ΠΑΒΕΤ), όπως γίνεται αντιληπτό και από το παρακάτω διάγραμμα που παρατίθενται.

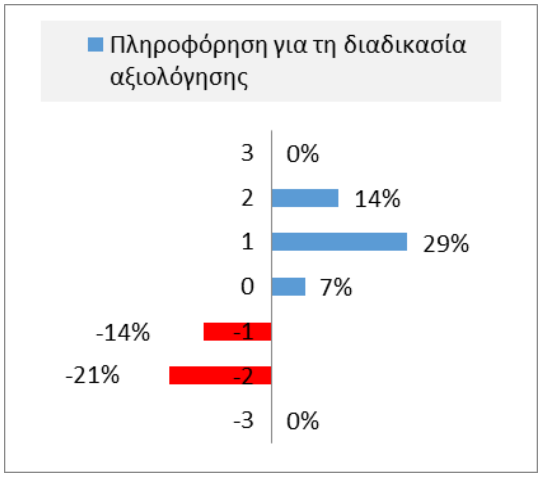

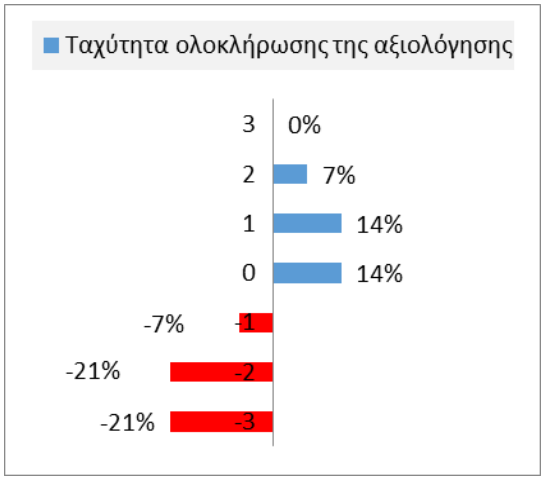

Τέλος, θεωρούν πως πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια όσον αφορά στην αξιολόγηση, όχι μόνο από πλευράς κριτηρίων και διαδικασιών, αλλά και από πλευράς αξιολογητών με την λίστα των αξιολογητών των προτάσεων να κοινοποιείται. Επίσης, καλό θα ήταν στην διαδικασία αξιολόγησης να

συμμετέχουν στελέχη της βιομηχανίας και όχι μόνο καθηγητές πανεπιστημίου, ώστε να υπάρχει πλουραλισμός και σφαιρικότητα απόψεων κατά την αξιολόγηση.

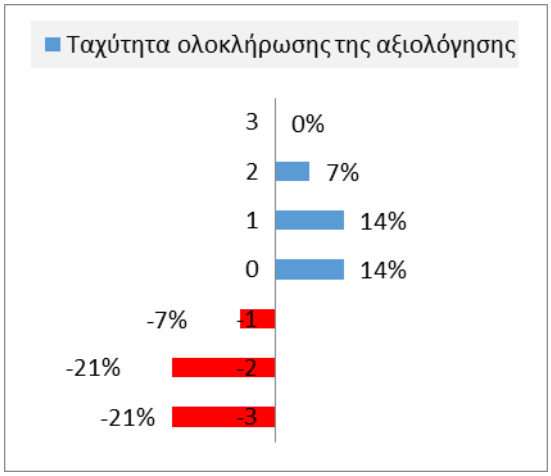

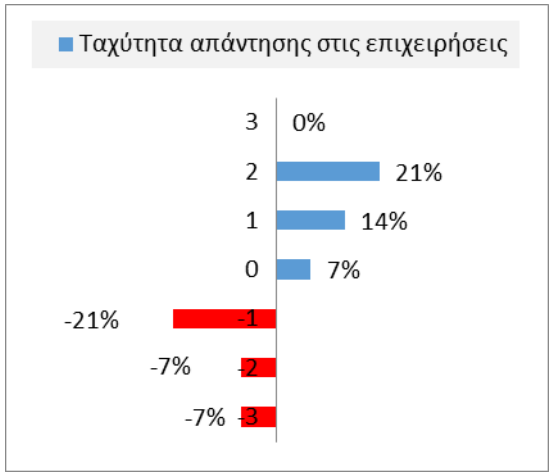

3.5 ΠΡΑΞΕ - Φάση Β'

Η Δράση ΠΡΑΞΕ - Τεχνοβλαστοί, Φάση Β': ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ εντάσσεται στον Άξονα Προτεραιότητας 4 («Τεχνολογική καινοτομία και έρευνα») του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα (ΕΠΑΝ) και πιο συγκεκριμένα στο Μέτρο 4.1: «Υποστήριξη ερευνητικών Μονάδων για την προτυποποίηση και την εμπορική εκμετάλλευση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Εντοπισμός και αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων με δημιουργία νέων επιχειρήσεων έντασης γνώσης (Spin off)».

Η Δράση περιλαμβάνει δύο φάσεις. Η φάση Α' περιλαμβάνει τις δραστηριότητες προετοιμασίας της επένδυσης, ενώ η φάση Β' χρηματοδοτεί τα επενδυτικά σχέδια των επιχειρήσεων Τεχνοβλαστών και τις δραστηριότητες, που αφορούν στην εκκίνηση της επένδυσης και στην έναρξη των δραστηριοτήτων τους, για μία αρχική χρονική περίοδο μέχρι η νέα εταιρεία να θεμελιώσει την βιωσιμότητά της.

Απώτερος στόχος του συγκεκριμένου μέτρου αποτελεί η ενίσχυση του ελληνικού συστήματος καινοτομίας και η εκμετάλλευση της γνώσης που παράγεται σε ερευνητικά κέντρα και σε παραγωγικές μονάδες, από νέες επιχειρήσεις που θα αποκαλούνται Τεχνοβλαστοί (spin-off).

Ο ρόλος της ΓΓΕΤ αξιολογείται σε γενικές γραμμές ως αρκετά θετικός στη διαχείριση της δράσης του ΠΡΑΞΕ και συγκεκριμένα της δεύτερης φάσης του προγράμματος που αξιολογείται στην παρούσα μελέτη αποτίμησης.

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δηλώνει επαρκώς ικανοποιημένη από την διαδικασία γενικότερης υποστήριξης. Πιο συγκεκριμένα, το 36% των συμμετεχόντων Τεχνοβλαστών δηλώνει αρκετά έως απόλυτα ευχαριστημένο από την Υπηρεσία και τη διαδικασία γενικότερης υποστήριξης στο πλαίσιο του προγράμματος ΠΡΑΞΕ Β', ενώ μόνο το 6% των αποκριθέντων βαθμολογεί τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ λίγο κάτω του μετρίου.

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δηλώνει επαρκώς ικανοποιημένη από την διαδικασία γενικότερης υποστήριξης. Πιο συγκεκριμένα, το 36% των συμμετεχόντων Τεχνοβλαστών δηλώνει αρκετά έως απόλυτα ευχαριστημένο από την Υπηρεσία και τη διαδικασία γενικότερης υποστήριξης στο πλαίσιο του προγράμματος ΠΡΑΞΕ Β', ενώ μόνο το 6% των αποκριθέντων βαθμολογεί τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ λίγο κάτω του μετρίου.

Επιπρόσθετα, βάσει των απαντήσεων των αποκριθέντων Τεχνοβλαστών στην έρευνα αποτίμησης, γίνεται αντιληπτό πως οι φορείς έμειναν αρκετά ευχαριστημένοι από τη συμβολή των στελεχών τόσο αναφορικά με τη διαχείριση του ΠΡΑΞΕ, όσο και από την μεταξύ τους συνεργασία. Αρκετά έως πολύ θετικά αξιολογούν οι Τεχνοβλαστοί τον βαθμό προθυμίας ανταπόκρισης των στελεχών της υπηρεσίας, ενώ ακόμη καλύτερη άποψη έχουν αναφορικά με την ταχύτητα ανταπόκρισης των στελεχών της ΓΓΕΤ, με το ποσοστό των θετικών απαντήσεων – βαθμολογία άνω του μετρίου – να ξεπερνά το 85% και στις 2 περιπτώσεις, όπως φαίνεται και στα διαγράμματα που ακολουθούν.

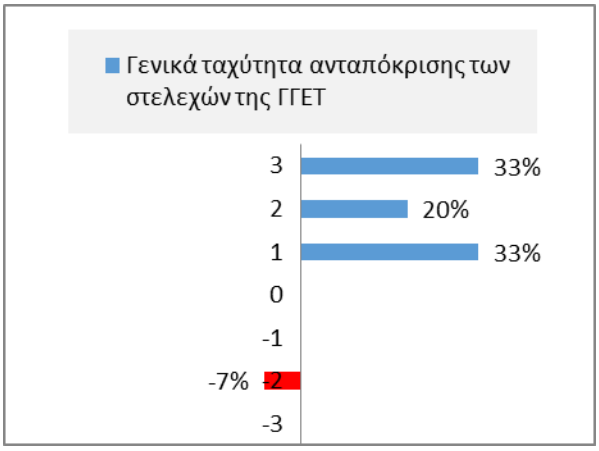

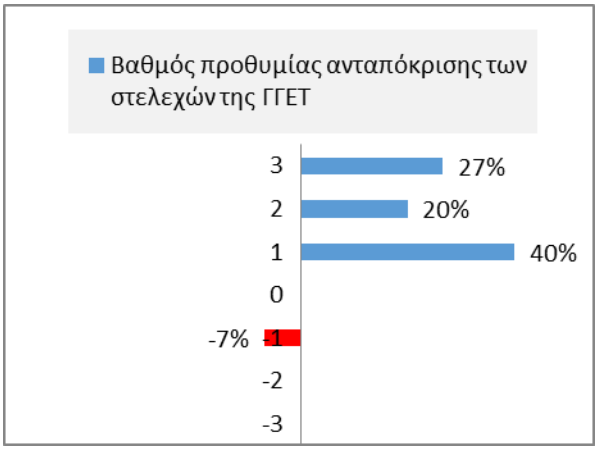

Αντίστοιχα, θετικά αξιολογήθηκε και η παρακολούθηση υλοποίησης του έργου ως προς τις οδηγίες διαχείρισής του, με την συντριπτική πλειοψηφία - ποσοστό που αγγίζει το 85% - των ερωτηθέντων Τεχνοβλαστών να την κρίνει από θετική έως άριστη, ενώ αξίζει να σημειωθεί πως και ο οδηγός εφαρμογής υλοποίησης του προγράμματος κρίνεται από ικανοποιητικός έως πολύ επαρκής, βάσει του 80% των αποκριθέντων εταιριών.

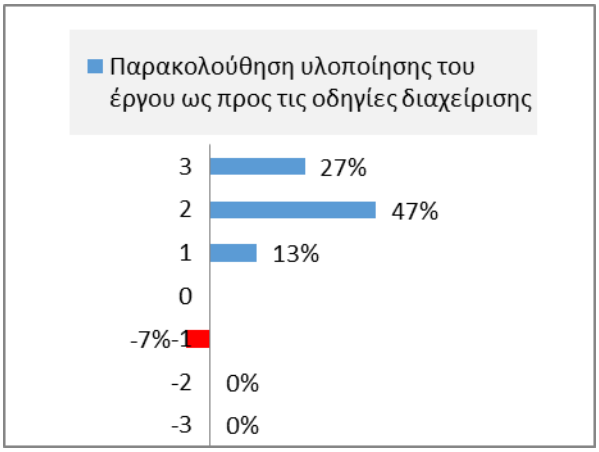

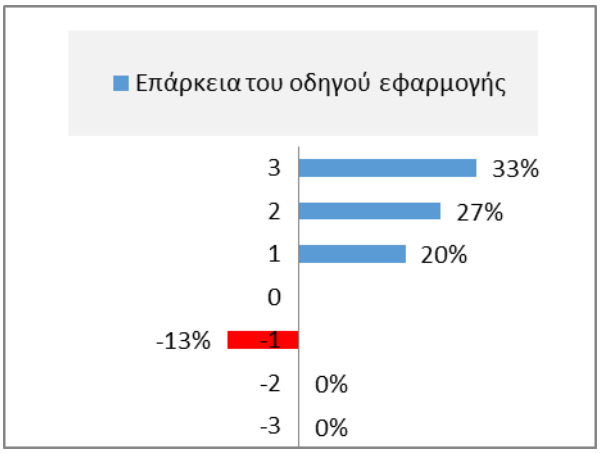

Αναφορικά με την αξιολόγηση των προτάσεων, η συντριπτική πλειοψηφία των Τεχνοβλαστών δείχνει ικανοποιημένη, με περίπου το 65% να δηλώνει πως η διαδικασία αξιολόγησης (B21) ήταν ίδια ή/και πολύ καλύτερη συγκριτικά με άλλα προγράμματα που έχει συμμετάσχει εταιρία, είτε εθνικού είτε ευρωπαϊκού πλαισίου. Επιπλέον, οι προτάσεις που κατατέθηκαν προς έγκριση για την ίδρυση των Τεχνοβλαστών, φαίνεται πως αξιολογήθηκαν αρκετά γρήγορα, καθώς πάνω από το 70% των αποκριθέντων βαθμολογεί την ΓΓΕΤ στο τμήμα της γρήγορης αξιολόγησης των υποβληθέντων προτάσεων, ως προς τον χρόνο αξιολόγησης, από θετικά έως άριστα.

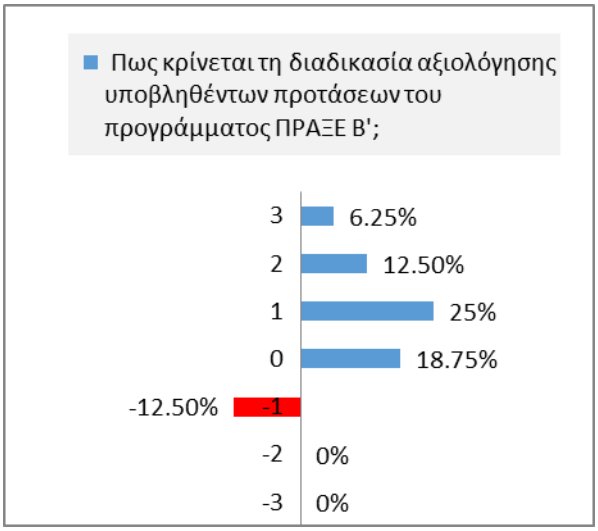

Θετικός είναι ο απολογισμός της ΓΓΕΤ και στα θέματα που αφορούν στην τεκμηρίωση του αποτελέσματος καθώς και του εγκεκριμένου προϋπολογισμού. Το 80% των συμμετεχόντων βαθμολογεί την τεκμηρίωση του αποτελέσματος αξιολόγησης, από πλευράς αξιολογητών, από πολύ καλή έως άριστη, δίχως να υπάρχει κάποια εταιρία που να αξιολογεί την Υπηρεσία με βαθμολογία κάτω του μετρίου. Επίσης, όλοι οι Τεχνοβλαστοί δηλώνουν ικανοποιημένοι, κρίνοντας από καλές ως άριστες, τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ σε σχέση με την τεκμηρίωση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού εκ μέρους των αξιολογητών της, με την συντριπτική πλειοψηφία των κρίσεων (άνω του 90%) να είναι από καλή έως άριστη.

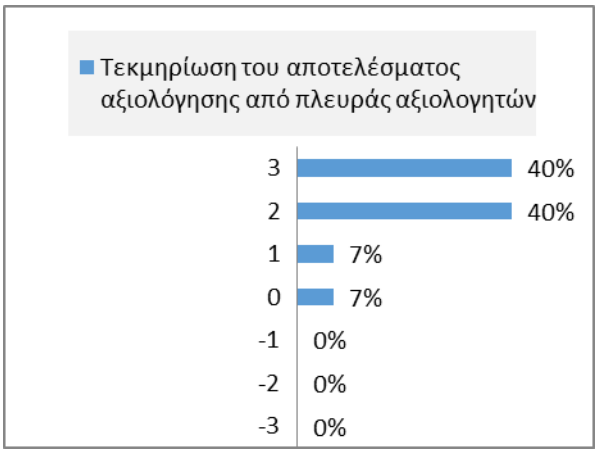

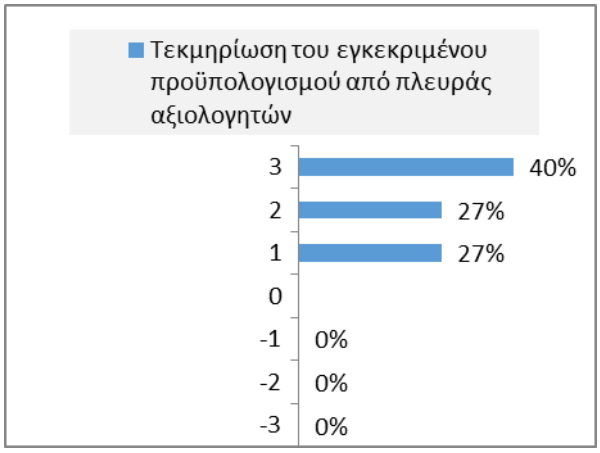

Παρ' όλα αυτά, η τεκμηρίωση των απόψεων των εκπροσώπων της ΓΓΕΤ δεν κρίνεται το ίδιο θετικά από τους Τεχνοβλαστούς, αφού υπάρχουν αρκετοί συμμετέχοντες που αναφέρουν προβλήματα που αντιμετώπισαν με τα συμπεράσματα και την άποψη των εμπειρογνωμόνων που είχε στην διάθεσή της η Υπηρεσία, που πλαισίωναν την Επιτροπή Αξιολόγησης, όταν απαιτούνταν ειδική επιστημονική γνωμοδότηση. Η κριτική αυτή έρχεται σε αντίθεση με τις παραπάνω απόψεις των εταιριών, μιας που δεν ήταν λίγες οι περιπτώσεις που εξέφρασαν παράπονα για την άποψη των εμπειρογνωμόνων, εκπροσώπων της ΓΓΕΤ, κάτι που ισχύει όχι μόνο στην περίπτωση του προγράμματος του ΠΡΑΞΕ, αλλά και αναφορικά με τη δράση των Κοινοπραξιών για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη, όπως προαναφέρθηκε στο σχετικό εδάφιο της παρούσας αναφοράς.

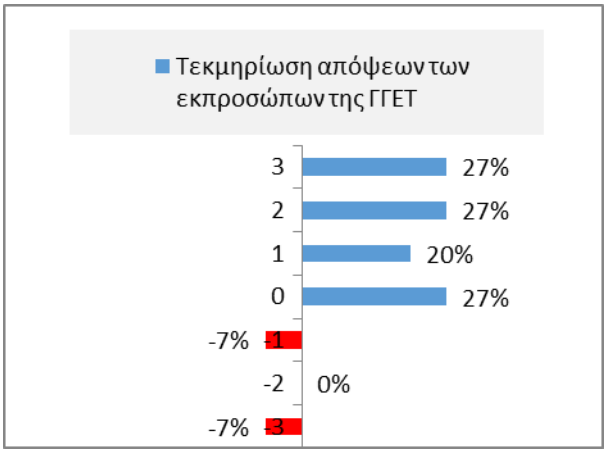

Αναφορικά με την αξιολόγηση της ΓΓΕΤ και της χρονικής απόκρισης πληρωμής της δημόσιας χρηματοδότησης, οι εταιρίες εκφράζουν μεγάλο ποσοστό ικανοποίησης από την έγκαιρη εκταμίευση των δόσεων και από την καταβολή των επιχορηγήσεων και της αποπληρωμής των έργων. Ωστόσο, αν και η γενικότερη εικόνα ικανοποίησης παραμένει ως έχει, γίνεται αντιληπτό πως οι μεγαλύτερες καθυστερήσεις έλαβαν χώρα κατά την εκταμίευση των δόσεων της προκαταβολής, η πιο έγκαιρη καταβολή της οποίας θα μπορούσε να συνεισφέρει στην αποτελεσματικότερη εκκίνηση και υλοποίηση των εγκεκριμένων έργων.

Επιπρόσθετα, η απόλυτη πλειοψηφία των Τεχνοβλαστών (100%) δηλώνει ευχαριστημένη, αξιολογώντας με άνω του μετρίου βαθμολογία, τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ σε ζητήματα που σχετίζονται με την έγκαιρη απόκριση της υπηρεσίας, τόσο στα αιτήματα τροποποίησης, όσο και στα αιτήματα ελέγχου.

Τέλος, αναφορικά με τη συμβολή της ΓΓΕΤ και των στελεχών της, οι εταιρίες φαίνεται πως έμειναν ικανοποιημένες από την επίλυση των προβλημάτων που προέκυψαν κατά την διάρκεια υλοποίησης των έργων, καθώς και από την αποσαφήνιση των αποριών σε διάφορα ζητήματα σχετικά με την δράση, με πάνω από το 50% των εταιριών να κρίνουν την υποστήριξη της ΓΓΕΤ στα παραπάνω ζητήματα, από πολύ καλή έως άριστη.

3.6 Τεχνοκυψέλες/ Ελευθώ

Οι δράσεις ΕΛΕΥΘΩ και ΤΕΧΝΟΚΥΨΕΛΕΣ υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του 3ου ΚΠΣ κατά τη διάρκεια 2000-2006, με σκοπό την ενίσχυση του θεσμού των θερμοκοιτιζόμενων νεοφυών επιχειρήσεων και ειδικότερα των επιχειρήσεων έντασης γνώσης. Στρατηγικοί στόχοι των δράσεων αποτέλεσαν η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η ενίσχυση της εμπορευματοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας, καθώς και η τεχνολογική αναβάθμιση του παραγωγικού δυναμικού της χώρας με παράλληλη προώθηση της καινοτομίας. Σε επιχειρησιακό επίπεδο, οι στόχοι των δράσεων ήταν η διευκόλυνση της μεταφοράς τεχνολογίας και η προώθηση της δημιουργίας και ανάπτυξης των επιχειρήσεων έντασης γνώσης, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τη βάση της περιφερειακής ανάπτυξης.

Εν συντομία, το πρόγραμμα Τεχνοκυψέλες/ Ελευθώ πραγματοποιήθηκε σε τρείς κύκλους προκήρυξης και υπήρχαν 12 υποβολές για τη δημιουργία θερμοκοιτίδας. Σήμερα συνεχίζουν να λειτουργούν μόνο 5 από τις 10 που εγκρίθηκαν, κάτι που αποδεικνύει πως η δράση ήταν μερικώς επιτυχή. Η δράση δεν είχε τομεακή εξειδίκευση, ώστε οι θερμοκοιτίδες να λειτουργούν σε συγκεκριμένους θεματικούς τομείς.

Οι 4 από τους 5 διαχειριστές που αποκρίθηκαν στο ερωτηματολόγιο της δράσης δηλώνουν πως συνεχίζουν να λειτουργούν τη θερμοκοιτίδα και μάλιστα σκοπεύουν να την αναπτύξουν περαιτέρω, ενώ όλοι υποστηρίζουν πως θα ξαναδηλώναν συμμέτοχη σε έργο τέτοιου τύπου. Εντούτοις, η απόδοση των 5 διαχειριστών θερμοκοιτίδων που είχαν ξεκινήσει με επιτυχία και εξακολουθούν να λειτουργούν είναι ανάμεικτη, επηρεάζοντας και το βαθμό προσθετικότητας της δράσης. Ενώ οι θερμοκοιτίδες έχουν στεγάσει με επιτυχία σειρά νεοφυών επιχειρήσεων νέας τεχνολογίας, η ικανότητά τους στην παροχή υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας είναι περιορισμένη και δεν είναι σαφές κατά πόσον οι δραστηριότητές τους είναι οικονομικά βιώσιμες.

Όλοι οι αποκριθέντες διαχειριστές δηλώνουν πως η θερμοκοιτίδα τους πρόσφερε θετικές υπηρεσίες υποστήριξης στις επιχειρήσεις που φιλοξένησε και οι 4 στους 5 δηλώνουν πως τα οφέλη της συμμετοχής που αποκόμισαν αντισταθμίζουν το κόστος συμμετοχής τους στη δράση. Ωστόσο, όλοι αξιολογούν τον βαθμό επιτυχίας της υλοποίησης του έργου τους στα πλαίσια της δράσης Τεχνοκυψέλες/ Ελευθώ με βαθμό κάτω του μετρίου. Μόνο 2 εξ΄ αυτών δηλώνουν πως θα προχωρούσαν το έργο χωρίς τη χρηματοδότηση και την υποστήριξη του προγράμματος.

Αναφορικά με τη συμβολή της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, η πλειοψηφία των διαχειριστών, 4 στους 5, δηλώνουν αρκετά ικανοποιημένοι από το σύνολο των υπηρεσιών και την υποστήριξη που δέχτηκαν από την Υπηρεσία καθώς και τη ταχύτητα ανταπόκρισης των στελεχών της. Αρκετά ικανοποιημένοι φαίνονται επίσης οι διαχειριστές από τη χρονική απόκριση των στελεχών της ΓΓΕΤ αναφορικά με την εξέταση αιτημάτων τροποποίησης και ελέγχου καθώς και με την επίλυση τυχόν προβλημάτων που προέκυψαν.

Αναφορικά με την εκταμίευση των κονδυλίων της δράσης υπάρχει μία γενικότερη εικόνα ικανοποίησης των συμμετεχόντων. Στην πλειοψηφία τους, οι διαχειριστές των Θερμοκοιτίδων δηλώνουν ευχαριστημένοι από την τεκμηρίωση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού, όπως επίσης και από την έγκαιρη καταβολή της προκαταβολής (4 στους 5), και εκταμίευση των επιχορηγήσεων και της αποπληρωμής (3 στους 5). Βάσει των απαντήσεων των αποκριθέντων διαχειριστών φαίνεται πως η καταβολή της τελικής αποπληρωμής των έργων παρουσίασε μεγαλύτερες καθυστερήσεις συγκριτικά με την καταβολή της προκαταβολής, επηρεάζοντας έτσι τη γενικότερη βαθμολογία των φορέων στην ερώτηση για τη χρονική απόκριση της ΓΓΕΤ στην καταβολή των επιχορηγήσεων.

Συνεχίζοντας, οι στόχοι της δράσης ήταν αρκετά σαφής και η διαδικασία χρηματοδότησης που εφήρμοσε η διαχειριστική αρχή θεωρήθηκε αρκετά ικανοποιητική με μόνο ένα αποκρινόμενο διαχειριστή να την κρίνει αρνητικά και με βαθμό κάτω του μετρίου. Το ίδιο ισχύει και για τη διαδικασία υποβολής της πρότασης, που κρίθηκε αρκετά εύκολη και κατανοητή, με μοναδική εξαίρεση έναν εκ των αποκριθέντων διαχειριστών.

Περνώντας στις απαντήσεις που δοθήκαν από τους ενοικιαστές των θερμοκοιτίδων, τα κύρια κίνητρα των αποκριθέντων συμμετεχόντων για την εγκατάσταση σε μια θερμοκοιτίδα, φαίνεται ότι αποτέλεσαν κυρίως η επίτευξη νέων στρατηγικών και επιχειρηματικών συνεργασιών, η δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών και η ενασχόληση με νέους επιστημονικούς και τεχνολογικούς τομείς. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει πολύ στενή σχέση και ανάγκη από τις νεοφυείς εταιρείες μεταξύ της προσπάθειας εμπορευματοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας σε νέους τεχνολογικούς τομείς και της επίτευξης νέων στρατηγικών επιχειρηματικών συνεργασιών. Ωστόσο, όπως γίνεται αντιληπτό, δεν υπήρξαν σημαντικές συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις που ήταν εγκατεστημένες στην Θερμοκοιτίδα σχετικά με τη δημιουργία στρατηγικών και ερευνητικών συνεργασιών για θέματα ΕΤΑΚ και την αντίστοιχη δημιουργία εμπορικών συνεργασιών για την ανάπτυξη και πώληση των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

Επίσης, η προσθετικότητα της δράσης όσον αφορά τους θερμοκοιτιζόμενους δεν αποδεικνύεται και τόσο ουσιαστική, αναλογιζόμενοι πως η πλειοψηφία των εταιριών δεν έλαβε σημαντικές επιπλέον γνώσεις κατόπιν της εγκατάστασής της στη Θερμοκοιτίδα. Επίσης, το ποσοστό των εταιρειών που κατόρθωσε να αποκτήσει επιπλέον τεχνικές και επιχειρηματικές γνώσεις από την εγκατάσταση στην θερμοκοιτίδα είναι μικρό (30%) γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι θερμοκοιτίδες δεν αποτέλεσαν χώρο πραγματικής συνεργασίας μεταξύ των παραγόντων τόσο της τριπλής έλικας όσο και των νεοφυών επιχειρήσεων μεταξύ τους. Αναφορικά με τις υπηρεσίες που παρήχθησαν από τις θερμοκοιτιζόμενες εταιρίες, μόνο το 60 % των

Οι υπηρεσίες που παρήχθησαν προσέδωσαν προστιθέμενη αξία σε εσάς και την οικονομία?

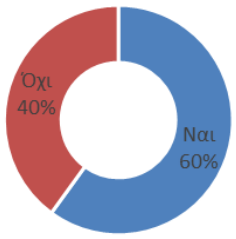

περιπτώσεων φαίνεται πως είχε προστιθέμενη αξία για την επιχείρηση αυτή καθ΄ αυτή αλλά και την οικονομία γενικότερα.

Τα παρακάτω διαγράμματα απεικονίζουν τη συνεισφορά της δράσης στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις. Όπως φαίνεται, υπήρξαν εταιρίες που δείχνουν αρκετά ικανοποιημένες από τη δράση καθ' ότι κατάφεραν να αποκτήσουν τεχνικές και επιχειρηματικές γνώσεις τόσο λόγω της στέγασης τους στις θερμοκοιτίδες όσο και κατόπιν της διάρκειας της θερμοκοιτίδευσης. Εντούτοις, ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό διαφωνεί πλήρως με το βαθμό συνεισφοράς της δράσης στην απόκτηση γνώσεων, κρίνοντας πως η επιχείρησή τους δεν αποκόμισε τεχνικές και επιχειρηματικές γνώσεις είτε λόγω της στέγασής τους στις θερμοκοιτίδες είτε κατόπιν της εγκατάστασής της στη θερμοκοιτίδα.

Λόγω της στέγασης στη Θερμοκοιτίδα, η επιχείρηση κατάφερε να αποκτήσει γνώσεις.

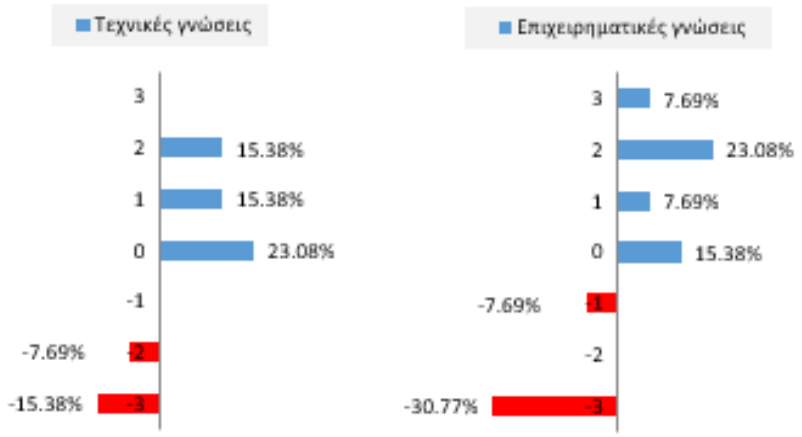

Η επιχείρηση έλαβε τις περισσότερες από τις χρήσιμες γνώσεις κατόπιν της εγκατάστασής της στη Θερμοκοιτίδα.

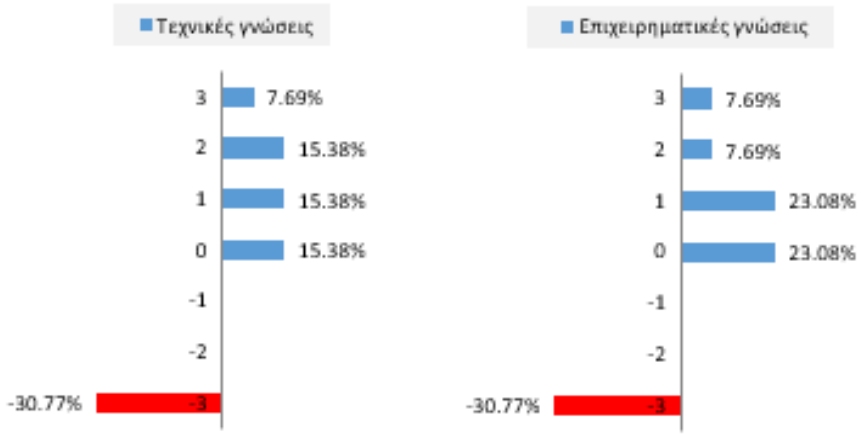

Συνεχίζοντας, φαίνεται πως το 30% των αποκριθέντων κατάφερε να αντλήσει χρηματοδότηση λόγω της στέγασης της επιχείρησης στη Θερμοκοιτίδα, χωρίς όμως να φαίνεται πως η θερμοκοιτίδευση αποτέλεσε

κίνητρο, ώστε η εταιρία να έχει πρόσβαση σε μεγαλύτερα ποσά χρηματοδότησης. Παρόλα αυτά πάνω από το 50% των αποκριθέντων δηλώνει πως η επιχείρησή τους βοηθήθηκε σημαντικά μέσω της δράσης, καθώς συστεγάστηκε μαζί με άλλες επιχειρήσεις.

Λόγω της στέγασης της επιχείρησης στη Θερμοκοιτίδα, η επιχείρηση

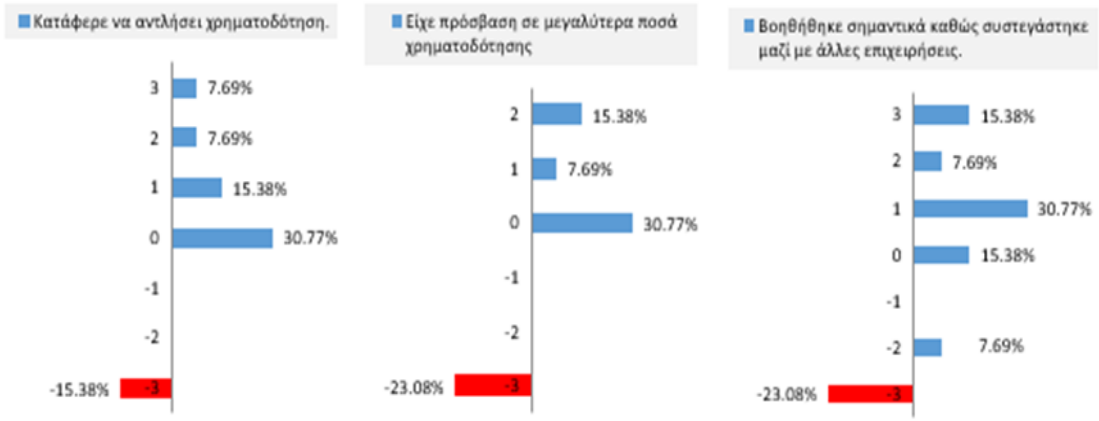

Η πλειοψηφία των εταιριών που συμμετείχαν στη δράση συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι και σήμερα με μόνο 2 από τις αποκριθείσες εταιρίες να δηλώνουν διακοπή της λειτουργίας τους σήμερα. Επίσης, η πλειοψηφία των θερμοκοιτιζόμενων εταιριών δηλώνει πως τα οφέλη που αποκόμισαν από τη συμμετοχή τους ήταν μεγαλύτερα από το κόστος της συμμετοχής τους, με το 63% περίπου να αξιολογεί τα οφέλη συμμετοχής με βαθμολογία άνω του μετρίου, αποδεικνύοντας πως τα θετικά αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί από τα προγράμματα ΕΛΕΥΘΩ και ΤΕΧΝΟΚΥΨΕΛΕΣ, δεν θα μπορούσαν να συμβούν χωρίς την υποστήριξή τους.

Σ' αυτό το σημείο, αξίζει να επισημανθεί πως το ποσοστό αποφοίτησης από την θερμοκοιτίδα είναι αρκετά χαμηλό, 29%, γεγονός που απεικονίζει την τάση να παραμένουν στην θερμοκοιτίδα οι επιχειρήσεις για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Επίσης, το 45% των εταιριών που συνεχίζουν πλέον τη λειτουργία τους εκτός θερμοκοιτίδων δηλώνουν πως οι δράσεις ΕΤΑΚ παραμένουν πολύ σημαντικές για την επιχείρησή τους.

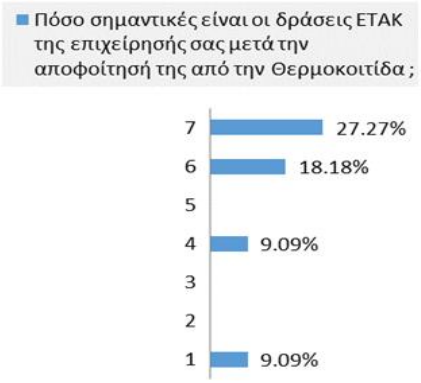

Κλείνοντας, όλες οι αποκριθείσες θερμοκοιτιζόμενες εταιρίες συμφωνούν πως δεν υπάρχουν κλαδικές εξειδικευμένες θερμοκοιτίδες, αποδεικνύοντας πως η ελληνική

οικονομία χρήζει ενίσχυσης και δημιουργίας εξειδικευμένων θερμοκοιτίδων που θα προσανατολίζονται σε συγκεκριμένους κλάδους αγοράς. Παράλληλα, οι 4 στους 5 διαχειριστές συμφωνούν πως ο αριθμός των Θερμοκοιτίδων δεν είναι επαρκής σε εθνικό επίπεδο. Επίσης, η ενθάρρυνση και συνδρομή για την ίδρυση και ανάπτυξη Θερμοκοιτίδων Επιχειρήσεων ή και Επιστημονικών και Τεχνολογικών Πάρκων στην Ελλάδα, όπου θα φιλοξενούνταν και θα λαμβάνουν υποστήριξη καινοτόμες επιχειρήσεις έντασης γνώσης είναι αναγκαία. Τέλος, είναι απαραίτητο να ενισχυθούν περαιτέρω οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες που αναπτύχθηκαν στα χρόνια της κρίσης για προγράμματα επιτάχυνσης της επιχειρηματικότητας, προ-θερμοκοιτίδευσης, συνεργατικών χώρων συνεργασίας κ.α.

Επίλογος

Η παρούσα μελέτη αποτελεί παραδοτέο του έργου «Μελέτες αποτίμησης δράσεων ΕΤΑΚ», στα πλαίσια της οποίας έγινε προσπάθεια αποτίμησης της Υπηρεσίας, δηλαδή της ΓΓΕΤ, και των στελεχών της αναφορικά με τη συνεισφορά τους στην υλοποίηση των δράσεων ΕΤΑΚ της περιόδου 2000-2007.

Οι δράσεις ΕΤΑΚ που συμπεριλαμβάνονται είναι οι εξής: ΠΑΒΕΤ και ΠΑΒΕΤ-ΝΕ, Ερευνητικές Κοινοπραξίες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας, ΠΡΑΞΕ-Φάση Β', Τεχνοκυψέλες-ΕΛΕΥΘΩ και Ενίσχυση Ελληνικών Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών στην Μικροηλεκτρονική.

Η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας έχει καθοριστικό ρόλο σε όλα τα στάδια σχεδιασμού, υλοποίησης και διαχείρισης των δράσεων που χρηματοδοτούνται. Η γενική εικόνα ως προς την αποτίμηση του ρόλου της ΓΓΕΤ είναι θετική στο σύνολο των δράσεων που αποτιμώνται στο πλαίσιο της συγκεκριμένη μελέτης. Ωστόσο, παρουσιάζονται επιμέρους ζητήματα που προκύπτουν αναφορικά με τη συμβολή της ΓΓΕΤ, κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και της μετέπειτα υλοποίησης των δράσεων τα οποία χρήζουν βελτίωσης.

Η παρούσα έκθεση αποτίμησης καταλήγει στο συμπέρασμα ότι απαιτείται καλύτερος μακροχρόνιος σχεδιασμός των δράσεων, της στόχευσής τους και του τρόπου κατανομής των διαθέσιμων πόρων του κάθε προγράμματος. Η απλοποίηση των διαδικασιών με παράλληλη μείωση της απαιτούμενης γραφειοκρατίας θα μπορούσε να αποδειχθεί καθοριστικής σημασίας στην ενίσχυση των ήδη βελτιωμένων υπηρεσιών της ΓΓΕΤ.

Τέλος, αν και προέκυψαν ορισμένα ζητήματα σχετικά με την αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων, η αποτίμηση των υπηρεσιών του προσωπικού της ΓΓΕΤ ήταν θετική. Τα στελέχη της Υπηρεσίας αξιολογήθηκαν αρκετά πρόθυμα να παρέχουν τη μέγιστη δυνατή υποστήριξη στην υλοποίηση των επιμέρους δράσεων, όπως επίσης και στην υποβοήθηση και καθοδήγηση των συμμετεχόντων.